

Національна комісія, що
здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та
інформатизації

ЗВІТ

**про роботу Національної комісії, що
здійснює державне регулювання у сфері
зв'язку та інформатизації за 2019 рік**

Київ 2020

ЗМІСТ

Вступне слово Голови НКРЗІ.....	3
Публічність та відкритість діяльності НКРЗІ	5
РОЗДІЛ I. Стан розвитку ринків послуг зв'язку та ІКТ	7
Загальна інформація про стан та тенденції розвитку ринків послуг зв'язку	7
Стан розвитку ринку послуг фіксованого телефонного зв'язку	10
Стан розвитку ринку послуг рухомого (мобільного) зв'язку	13
Стан розвитку ринку послуг фіксованого доступу до Інтернету.....	20
Стан розвитку ринку послуг поштового зв'язку.....	23
Стан розвитку ІКТ.....	24
РОЗДІЛ II. Нормотворча діяльність НКРЗІ у сфері зв'язку.....	26
Нормативно-правові акти, підготовлені з метою адаптації законодавства України до законодавства Європейського союзу.....	26
Вжиті регуляторні заходи на ринку телекомунікацій	31
РОЗДІЛ III. Регулювання доступу до ринку телекомунікацій та сфери користування РЧР України....	35
Реєстрація і ліцензування	35
Розподіл і використання радіочастотного ресурсу.....	37
Розподіл і використання номерного ресурсу	40
Взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж та доступ до інфраструктури	42
РОЗДІЛ IV. Міжнародне співробітництво та європейська інтеграція	43
РОЗДІЛ V. Державний нагляд (контроль) у галузі зв'язку та захист прав споживачів	49
Здійснення державного нагляду (контролю) за ринком телекомунікацій та за користуванням радіочастотним ресурсом України у смугах радіочастот загального користування.....	49
Забезпечення якості телекомунікаційних послуг	51
Захист прав споживачів	53
РОЗДІЛ VI. Ресурсне забезпечення діяльності НКРЗІ.....	57
Кадрове забезпечення державного регулювання у сфері зв'язку та інформатизації	57
Забезпечення надходжень до бюджету.....	60
Документальне забезпечення і контроль.....	60
Підвищення ефективності використання ІКТ для виконання завдань НКРЗІ.....	61
РОЗДІЛ VII. Діяльність державного підприємства «Український державний центр радіочастот».....	62
РОЗДІЛ VIII. Пріоритетні завдання НКРЗІ та УДЦР на 2020 рік	72

ШАНОВНІ ПАНОВЕ!

Зв'язок та доступ до Інтернету давно вже стали базовими потребами кожного з нас. Особливо це відчувається у критичний час протистояння пандемії COVID-19. Можу впевнено говорити, що телекомунікації України потужні та готові до цього випробування.

Основні показники галузі за 2019 рік наступні: загальний річний дохід ринку зв'язку склав 73 млрд грн, 91% з яких традиційно дохід від надання телекомунікаційних послуг. В структурі доходів від надання телекомунікаційних послуг у 2019 році найбільшу частку склали мобільний зв'язок - 63 % та фіксований доступ до мережі Інтернет - 18 %. Помітним є збільшення доходів від надання послуг мобільного зв'язку, які у 2019 році збільшились на 20% у порівнянні з 2018 роком.

Масове користування сучасними послугами зв'язку із застосуванням LTE-технологій, що стало можливим після запуску мереж 4G у 2018 році трьома найбільшими операторами телекомунікацій, дало відчутний поштовх підвищенню попиту на користування мобільним Інтернетом українцями. За 2019 рік доходи від надання послуг з доступу до мережі Інтернет зросли майже в половину (на 48 %) у порівнянні з минулим роком. Протягом 2019 року операторами мобільного зв'язку було значно розширено покриття території України мережами 4G, що дозволило збільшити до 78% частку населення, яке може отримувати послуги мобільного ширококутного доступу до мережі Інтернет, що суттєво пришвидшує та полегшує усі персональні та бізнес взаємодії. За лаштунками триває постійна робота над покращенням якості послуг та розбудова мереж. За 2019 рік операторами мобільного зв'язку інвестовано у галузь сукупно близько 11 млрд грн.

НКРЗІ як регулятору та відповідальному за процес менеджменту спектром важливо не лише впровадити нові технології, а в ході реструктуризації спектру забезпечити здорову конкурентну боротьбу. Увесь минулий рік ми інтенсивно працювали над впровадженням радіотехнології LTE в смугах радіочастот нижче 1 ГГц. Успішно проведено необхідний комплекс заходів і в березні 2020 оператори мобільного зв'язку отримали ліцензії та почнуть використовувати діапазон 900 МГц для нових технологій.

У 2019 році запроваджено послугу із перенесення абонентських номерів на мережах рухомого зв'язку. Тепер кожен громадянин може вільно обирати оператора, не змінюючи номер телефону. Послугою станом на березень 2020 уже скористалося більше 50 тис. громадян.

Також, у 2019 році повноцінно запрацювала Система електронної звітності НКРЗІ, що суттєво спростило процедуру надання звітності операторами, провайдерами телекомунікацій та отримання НКРЗІ об'єктивних даних щодо стану розвитку ринку телекомунікацій.

Аналіз даних щодо стану ринку телекомунікацій та детальний звіт роботи регулятора за минулий рік представляємо вашій увазі.

Ключовими завданнями на наступні роки залишаються:

- максимізація ефективності використання радіочастотного спектру діючими технологіями
- підготовка та запуск 5G
- стимулювання розвитку сегменту ШСД
- розбудова інфраструктури ширококутного доступу до мережі Інтернет та підвищення якості послуг.

Голова НКРЗІ

Олександр Животовський

ГОЛОВА НКРЗІ
Животовський
Олександр Миколайович

ЧЛЕН НКРЗІ
Бісюк
Олександр Анатолійович

ЧЛЕН НКРЗІ
Гресько
Володимир Петрович

ЧЛЕН НКРЗІ
Дзюба
Сергій Вікторович

ЧЛЕН НКРЗІ
Лагошин
Віктор Євгенійович

ПУБЛІЧНІСТЬ ТА ВІДКРИТІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ НКРЗІ

Відповідно до статті 22 Закону України «Про телекомунікації» НКРЗІ забезпечує відкритість своєї діяльності. У разі розгляду питань, що мають важливе суспільне значення, засідання НКРЗІ проводяться у формі відкритих слухань, у яких мають право брати участь суб'єкти ринку телекомунікацій і громадські організації в порядку, встановленому Регламентом НКРЗІ.

Протягом 2019 року проведено 55 засідань НКРЗІ, за результатами яких прийнято 643 рішення НКРЗІ. Відповідно до поданих заяв на засідання НКРЗІ, де розглядалися питання у формі відкритих слухань, було запрошено 404 особи, а саме представники суб'єктів господарювання, громадськості, галузевих професійних об'єднань та українських ЗМІ. Про відкритість у роботі НКРЗІ свідчить функціонування «гарячої лінії» НКРЗІ та особисті прийоми Голови та членів НКРЗІ, на які протягом 2019 року звернулося 188 громадян.

У 2019 році Голова НКРЗІ Олександр Животовський безпосередньо надав 10 прямих інтерв'ю представникам українських медіа та взяв участь у створенні 2 відеосюжетів. Моніторинг публікацій свідчить про те, що усі регуляторні ініціативи та заходи Комісії, у свою чергу, знайшли своє відображення у майже 1 500 публікаціях українських та закордонних ЗМІ (переважно позитивного або нейтрального характеру).

До розміщеної на офіційному вебсайті НКРЗІ Системи обліку публічної інформації, розпорядником якої є НКРЗІ, протягом року були внесені 547 нових документів (загальна кількість документів у системі наразі складає 4 608). До Єдиного державного вебпорталу відкритих даних направлено інформацію про 182 оновлені версії для визначених Комісією двадцяти одного набору даних НКРЗІ, що підлягали оприлюдненню у формі відкритих даних.

Важливі ініціативи НКРЗІ у напрямку цифрової трансформації країни впроваджувалися публічно та відкрито, з урахуванням участі громадян у процесі формування і реалізації державної політики, та знайшли своє відображення в оприлюднених на офіційному вебсайті НКРЗІ та у соціальній мережі новинах і публікаціях. Так, упродовж 2019 року оприлюднено 200 новин (загалом з урахуванням мовних версій – 475 новин) про прийняті на засіданнях НКРЗІ рішення, оголошення та пропозиції до учасників ринку телекомунікацій. У 2019 році, відповідно до вимог законодавства щодо оприлюднення офіційної інформації стосовно державної регуляторної політики, НКРЗІ випустила 12 номерів журналу «Бюлетень НКРЗІ (офіційне видання)».

Питанням якості послуг зв'язку для споживачів Комісія приділяла особливу увагу: було опрацьовано і оприлюднено на офіційному вебсайті НКРЗІ узагальнені дані щорічних звітів операторів телекомунікацій про якість послуг фіксованого і рухомого (мобільного) зв'язку та доступу до Інтернету, рівні яких підлягають обов'язковому оприлюдненню у 2019 році. З метою забезпечення всебічного і періодичного інформування споживачів про рівні якості телекомунікаційних послуг, які надаються операторами телекомунікацій, 03.12.2019 року прийнято рішення НКРЗІ № 581 «Про затвердження переліків показників якості послуг, рівні яких підлягають обов'язковому оприлюдненню операторами телекомунікацій у 2021 році», отже, потребуються відповідні випробування якості послуг протягом 2020 року.

У другому півріччі 2019 року на основі інформації, наданої до НКРЗІ трьома операторами телекомунікацій – ліцензіатами рухомого (мобільного) зв'язку на базі технології 4G, на офіційному вебсайті НКРЗІ відкрито доступ до тестової версії карти покриття адміністративно-територіальних об'єктів України міжнародним рухомих (мобільним) зв'язком на базі технології 4G. Інформація буде постійно оновлюватися і у 2020 році.

Покриття адміністративно-територіальних об'єктів України міжнародним рухомих (мобільним) зв'язком на базі технології 4G (тестова версія)

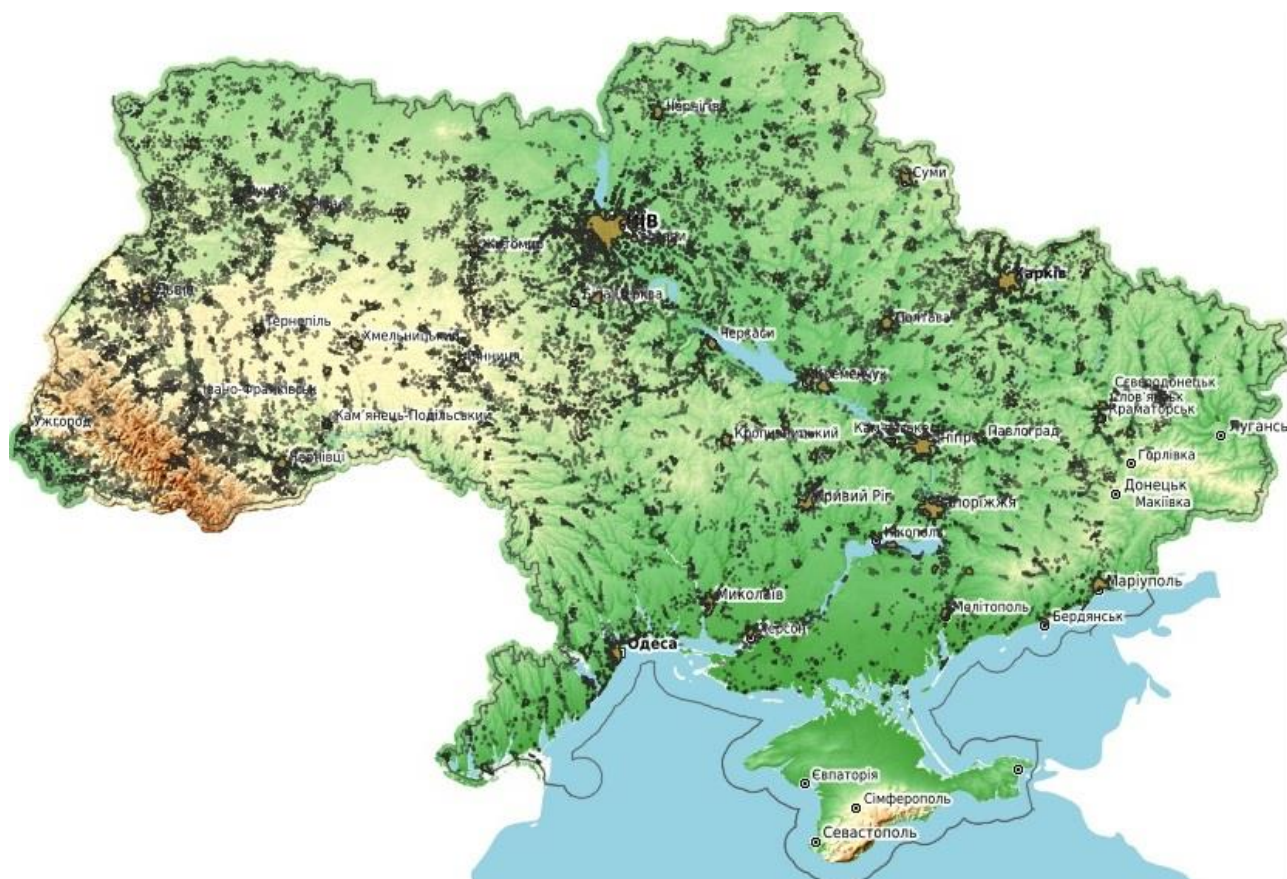

Рис. 1

Відповідно до принципів відкритості та прозорості, у 2019 році НКРЗІ неухильно виконувала вимоги Закону України «Про доступ до публічної інформації»: протягом року у встановлений законодавством термін надано 68 відповідей на запити громадян стосовно публічної інформації, більшість із яких було задоволено повністю або частково. На офіційному вебсайті НКРЗІ оприлюднено Звіт про задоволення запитів на отримання публічної інформації у 2019 році: переважну більшість запитувачів цікавила інформація про структуру та діяльність Комісії, а також питання щодо здійснення діяльності операторів, провайдерів телекомунікацій та операторів поштового зв'язку.

РОЗДІЛ І. СТАН РОЗВИТКУ РИНКІВ ПОСЛУГ ЗВ'ЯЗКУ ТА ІКТ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКІВ ПОСЛУГ ЗВ'ЯЗКУ

- показники наведені за даними операторів, провайдерів телекомунікацій, включаючи дані від фізичних осіб-підприємців, наданих до НКРЗІ (без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях);
- фінансово – економічні показники наведені без урахування ПДВ;
- *(зірочкою) позначені показники за даними Державної служби статистики України.

Основними тенденціями розвитку телекомунікаційних мереж у 2019 році були:

- розширення покриття території України телекомунікаційними мережами рухомого (мобільного) зв'язку четвертого покоління (4G) із застосуванням радіотехнології «Міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок ІМТ» в смугах радіочастот 1800 МГц та 2600 МГц, і створення умов для розгортання таких мереж в смугах радіочастот нижче 1 ГГц в 2020 році;

- широке використання багатофункціональних кінцевих обладнань споживачів, які працюють під управлінням операційних систем (смартфонів, планшетів) та підтримують стандарт LTE, що сприяло значному зростанню користувачів сучасних електронних сервісів в різних сферах економіки та суспільства;

- зростання попиту споживачів на конвергентні телекомунікаційні послуги, послуги міжмашинної взаємодії (machine-to-machine, M2M) та послуги Інтернету речей (Internet of Things, IoT) та, як наслідок, продовження розгортання мереж IoT;

- продовження здійснення заходів з побудови Національного центру оперативнотехнічного управління мережами телекомунікацій України та удосконалення його взаємодії з операторами телекомунікацій, що спрямовано на забезпечення підготовки та використання телекомунікаційних мереж України в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану;

- впровадження на телекомунікаційних мережах рухомого (мобільного) зв'язку України послуги із перенесення абонентських номерів (далі - ППН) та реалізація права споживачів на вільний вибір постачальника послуг рухомого (мобільного) зв'язку;

- впровадження конвергентних рішень щодо спільного використання фрагментів мереж фіксованого і рухомого (мобільного) зв'язку для надання загальнодоступних телекомунікаційних послуг;

- створення сприятливого середовища для ведення бізнесу, розвитку малого і середнього підприємництва та усунення надмірних чи невинуватих механізмів регулювання сфери господарської діяльності у зв'язку з набранням чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення переліку видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню», яким скасовано ліцензування здійснення діяльності у сфері телекомунікацій.

Відповідно до вимог Порядку надання операторами, провайдерами телекомунікацій звітності та інформації, затвердженого рішенням НКРЗІ від 05.04.2016 № 180, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 18.05.2016 за № 739/28869 (далі – Порядок звітності), починаючи з 2019 року оператори, провайдери телекомунікацій щокварталу надавали до НКРЗІ звітність та інформацію за встановленими формами відомчої звітності, які на сьогодні є єдиним джерелом даних щодо стану розвитку ринку телекомунікаційних послуг.

Відповідно до пункту 7 Порядку звітності, оператори, провайдери телекомунікацій отримали можливість надавати звітність в електронній формі на офіційному вебсайті НКРЗІ за допомогою відповідних програмних засобів з накладанням кваліфікованого електронного підпису (через Систему електронної звітності НКРЗІ). З одного боку, це суттєво спрощує

процедуру надання звітності до НКРЗІ, а з іншого НКРЗІ отримує об'єктивні дані щодо стану розвитку ринку телекомунікаційних послуг.

У 2019 році доходи від надання послуг зв'язку склали 72 961 млн грн., в них частка доходів від надання телекомунікаційних послуг склала 91,0 %, а від надання послуг поштового зв'язку та кур'єрських послуг – 9,0 %.

Структура доходів від надання послуг зв'язку за 2019 р., млн грн
Загальний обсяг - 72 961 млн грн

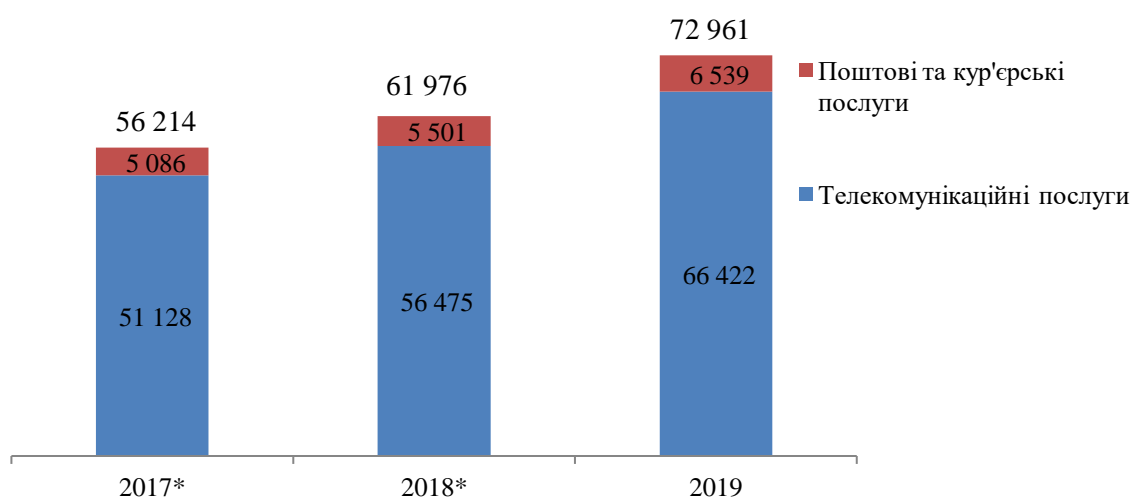

* за даними Державної служби статистики України

Рис. 1.1

Доходи від надання телекомунікаційних послуг і послуг поштового зв'язку та кур'єрських послуг у 2019 році збільшились у порівнянні з 2018 роком і склали 66 422 млн грн та 6 539 млн грн, відповідно.

Динаміка доходів від надання послуг зв'язку за видами послуг за 2017-2019 рр., млн грн

* за даними Державної служби статистики України

Рис. 1.2

В структурі доходів від надання телекомунікаційних послуг у 2019 році найбільшу частку склали рухомий (мобільний) зв'язок - 63,0 % та фіксований доступ до мережі Інтернет - 17,6%, сумарна частка яких у загальних доходах від надання телекомунікаційних послуг склала 80,6 %.

**Структура доходів від надання телекомунікаційних послуг за 2019 р.,
млн грн**

Загальний обсяг - 66 422 млн грн

Рис. 1.3

**Структура доходів від послуг з надання в користування каналів
електрозв'язку, об'єктів інфраструктури тощо за 2019 р., млн грн**

Загальний обсяг - 8 260 млн грн

Рис. 1.4

Основними проблемами розвитку телекомунікаційних мереж були:

- організаційні та технологічні проблеми функціонування телекомунікаційних мереж на тимчасово окупованих територіях, що пов'язано з втручанням у роботу телекомунікаційної мережі загального користування України (далі – ТМЗК) та порушенням майнових прав операторів, провайдерів телекомунікацій України на тимчасово окупованих територіях;
- нерівномірність забезпечення споживачів телекомунікаційними послугами, у тому числі загальнодоступними та послугами широкосмугового доступу до мережі Інтернет, у сільській, гірській місцевості і депресивних регіонах;
- необхідність проведення постійного комплексу заходів із протидії та блокування діяльності незаконно створених на тимчасово окупованих територіях суб'єктів господарювання, що не зареєстровані згідно із законодавством України, та не мають права здійснювати діяльність у сфері телекомунікацій з використанням частотного та номерного ресурсів ТМЗК;
- стала тенденція останніх років щодо наявності щорічної значної кількості випадків пошкодження телекомунікаційних мереж операторів телекомунікацій шляхом викрадення мідних кабелів та телекомунікаційного обладнання.

СТАН РОЗВИТКУ РИНКУ ПОСЛУГ ФІКСОВАНОГО ТЕЛЕФОННОГО ЗВ'ЯЗКУ

Основні тенденції та проблеми розвитку

Тенденція останніх років щодо зменшення кількості абонентів фіксованого телефонного зв'язку залишилась незмінною і протягом 2019 року.

Широкое розповсюдження послуг рухомого (мобільного) зв'язку та поступове розширення географії мереж 4G призводять до заміни традиційних послуг фіксованого телефонного зв'язку послугами рухомого (мобільного) зв'язку і дзвінками через мережу Інтернет (у тому числі з використанням мобільних додатків).

Крім того, залишається не вирішеною проблема викрадення та пошкодження мідних кабелів телекомунікаційних мереж операторів фіксованого телефонного зв'язку, що призводить до тривалої відсутності зв'язку у споживачів послуг.

Впровадження в 2019 році конвергентних рішень мереж фіксованого і рухомого (мобільного) зв'язку дозволило, у деякій мірі, зменшити вплив зазначеної проблеми та забезпечити безперервне надання споживачам загальнодоступних телекомунікаційних послуг. Водночас, законодавчі ініціативи Верховної Ради України, що були спрямовані на посилення відповідальності за пошкодження телекомунікаційних мереж, залишаються не реалізованими.

В умовах зменшення попиту споживачів на послуги фіксованого телефонного зв'язку актуальним питанням залишається реконструкція та оптимізація телекомунікаційних мереж, в ході яких здійснюється перехід до використання сучасного високопродуктивного комутаційного обладнання, здатного обслуговувати декілька зон нумерації.

Зважаючи на зменшення попиту споживачів на послуги фіксованого телефонного зв'язку, на початку листопада 2019 року оператор телекомунікацій ПАТ «Укртелеком» анонсував припинення з 01.02.2020 надання споживачам послуг фіксованого телефонного зв'язку за допомогою таксофонів.

Таке рішення обумовлено тим, що згідно даних товариства спостерігається тенденція зменшення споживання таких послуг. Зокрема, в 2017 році щомісяця за допомогою таксофонів надавались послуги в обсязі близько 900 тис. хв. розмов, а в 2019 році ця цифра зменшилася майже втричі і склала менше ніж 380 тис. хв. Крім того, таксофони, які використовуються на телекомунікаційній мережі оператора не виробляються в Україні, що створює складнощі з їх подальшою експлуатацією.

У 2019 році доходи від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку склали 4 606 млн грн, їх питома вага у загальному обсязі доходів від надання телекомунікаційних послуг становила 6,9 %.

В структурі доходів від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку на кінець 2019 року найбільшу частку - 58,0 % склали доходи від надання послуг місцевого телефонного зв'язку, а частка доходів від надання послуг міжміського телефонного зв'язку склала 12,9 %.

Структура доходів від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку у 2019 р., млн грн

Загальний обсяг - 4 606 млн грн

Рис. 1.5

У структурі доходів від надання послуг місцевого телефонного зв'язку найбільшу частку - 88,8 % склали доходи від надання послуг міського телефонного зв'язку, частка доходів від надання послуг сільського телефонного зв'язку склала 11,2 %.

Структура доходів від надання послуг місцевого телефонного зв'язку у 2019 р., млн грн

Загальний обсяг - 2 672 млн грн

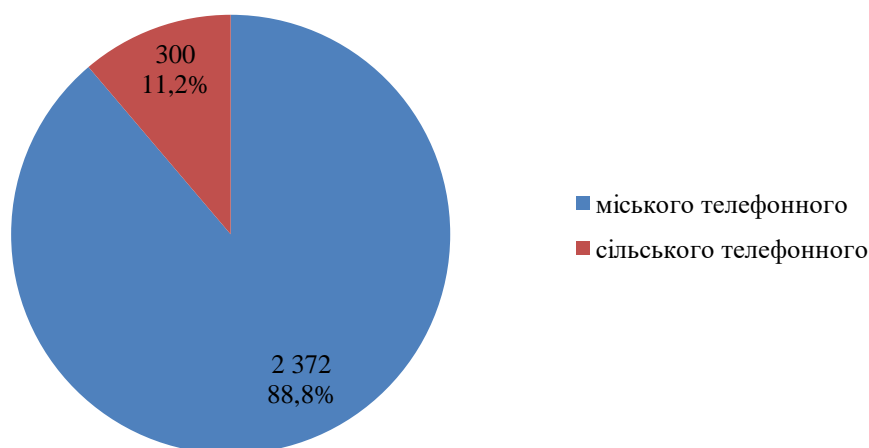
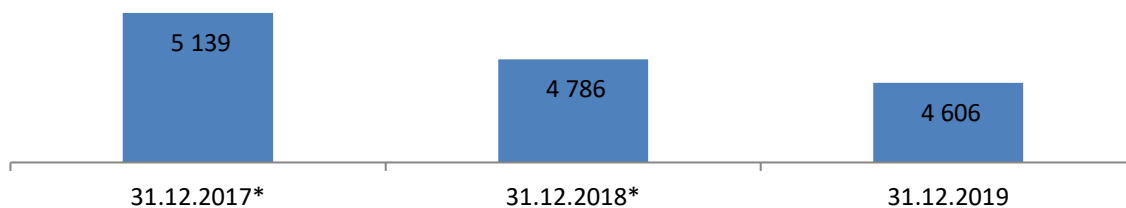

Рис. 1.6

За період 2017 - 2019 рр. спостерігалася тенденція щодо зменшення доходів від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку, так у 2019 році зазначені доходи зменшились на 3,8 % у порівнянні із минулим роком.

Динаміка доходів від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку за 2017-2019 рр., млн грн

* за даними Державної служби статистики України

Рис. 1.7

Станом на 31.12.2019 кількість ліній фіксованого телефонного зв'язку складала 4 178 тис. од., що на 31,2 %, або на 1 891 тис. од. менше ніж станом на 31.12.2018.

Кількість абонентів фіксованого телефонного зв'язку (фіксована телефонна лінія), тис. од.

* за даними Державної служби статистики України
2019 рік – дані кількості фіксованих телефонних ліній

Рис. 1.8

У 2019 році основну частину склали лінії фіксованого телефонного зв'язку у міській місцевості - 89,5%. Середньомісячний дохід від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку в розрахунку на 1 лінію фіксованого телефонного зв'язку становив 80,4 грн/міс.

Кількість ліній фіксованого телефонного зв'язку та їх частка у 2019 р. Загальний обсяг - 4 178 тис.од.

Рис. 1.9

Станом на 31.12.2019 регіонами з найвищою забезпеченістю населення фіксованим телефонним зв'язком були м. Київ, Чернігівська, Харківська, Одеська та Запорізька області, а з найнижчою – Луганська, Донецька, Кіровоградська, Закарпатська та Івано-Франківська області.

Забезпеченість населення фіксованим телефонним зв'язком у розрахунку на 100 жителів*, за регіонами станом на 31.12.2019

Рис. 1.10

СТАН РОЗВИТКУ РИНКУ ПОСЛУГ РУХОМОГО (МОБІЛЬНОГО) ЗВ'ЯЗКУ

Загальні показники

Основні тенденції та проблеми розвитку:

Протягом 2019 року операторами рухомого (мобільного) зв'язку було значно розширено покриття території України мережами 4G, що дозволило збільшити до 78% частку населення, яке може отримувати послуги мобільного широкосмугового доступу до мережі Інтернет.

У свою чергу, розширення території покриття мереж 4G та широке розповсюдження кінцевих обладнань споживачів, які працюють під управлінням операційних систем (смартфонів, планшетів), зумовили зростання обсягів споживання мобільного Інтернет-трафіка.

Крім того, продовжується поступове збільшення кількості споживачів послуг міжмашинної взаємодії (machine-to-machine, M2M) та послуг Інтернету речей (Internet of Things, IoT).

Таким чином, надання послуг передачі даних, у тому числі доступу до мережі Інтернет, з кожним роком стає все більш ключовою статтею доходів операторів рухомого (мобільного) зв'язку.

Разом з тим, з метою забезпечення максимального покриття території України мережами рухомого (мобільного) зв'язку третього та четвертого покоління, надання широкосмугового доступу до мережі Інтернет, отримання повсюдно громадянами України

переваг та можливостей цифрового світу, насамперед у сферах освіти, медицини, електронної комерції, адміністративних послуг, розвитку електронної демократії, Указом Президента України від 08.07.2019 № 497/2019 були затверджені Заходи з покращення доступу до мережі мобільного Інтернету, що спрямовані на впровадження нових радіотехнологій третього та четвертого покоління в діапазонах радіочастот 790 – 960 МГц.

Наприкінці 2019 року окремі оператори рухомого (мобільного) зв'язку також анонсували початок проведення дослідної експлуатації надання телекомунікаційних послуг з використанням нового типу електронних ідентифікаційних телекомунікаційних карток – eSIM, яка дозволяє користувачам певних видів смартфонів змінювати номер та/або постачальника послуг шляхом перепрограмування, в тому числі дистанційно.

Основними проблемами розвитку мереж рухомого (мобільного) зв'язку були:

- відсутність мереж 3G та 4G в сільській місцевості та на автошляхах України;
- низький рівень забезпечення населення послугами інформаційно-довідкових служб операторами рухомого (мобільного) зв'язку;
- низький рівень впровадження ППН на мережах рухомого (мобільного) зв'язку.

Доходи від надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку у 2019 році склали 41 868 млн грн., їх питома вага у загальному обсязі доходів від надання телекомунікаційних послуг становила 63,0 %.

В структурі доходів від надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку найбільшими були частки доходів від послуг доступу до мережі Інтернет – 56,7% та доходів від надання послуг голосової телефонії – 20,6%, сумарна частка яких становила 77,3%.

Структура доходів від надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку, млн грн та їх частка у 2019 році

Загальний обсяг - 41 868 млн грн

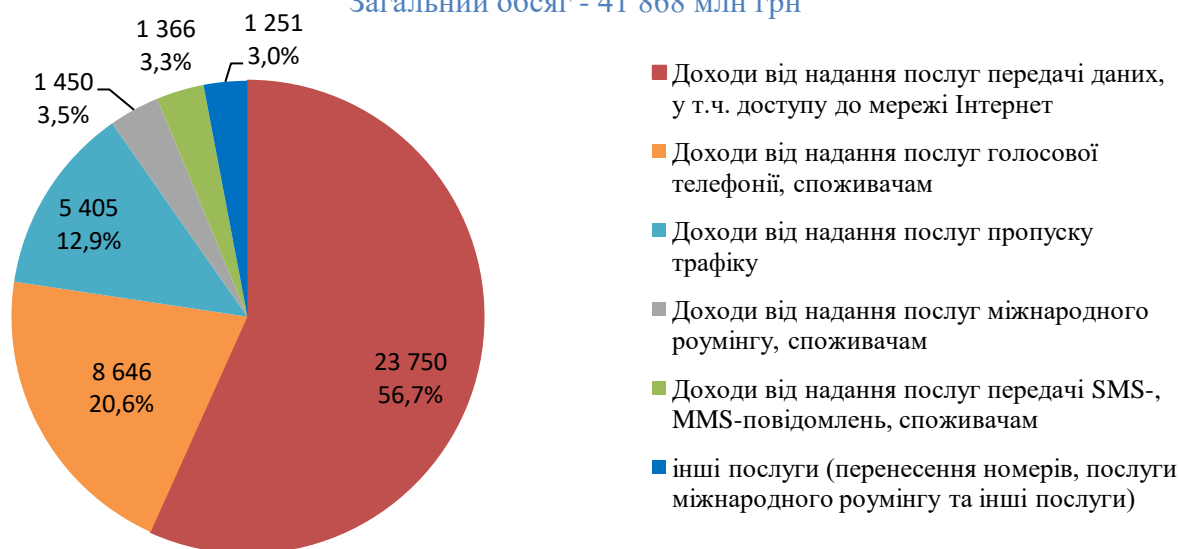

Рис. 1.11

За період 2017 - 2019 рр. спостерігалася тенденція до збільшення доходів від надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку, які у 2019 році збільшились на 20% у порівнянні з 2018 роком.

**Динаміка доходів від надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку
за 2017-2019 рр., млн грн**

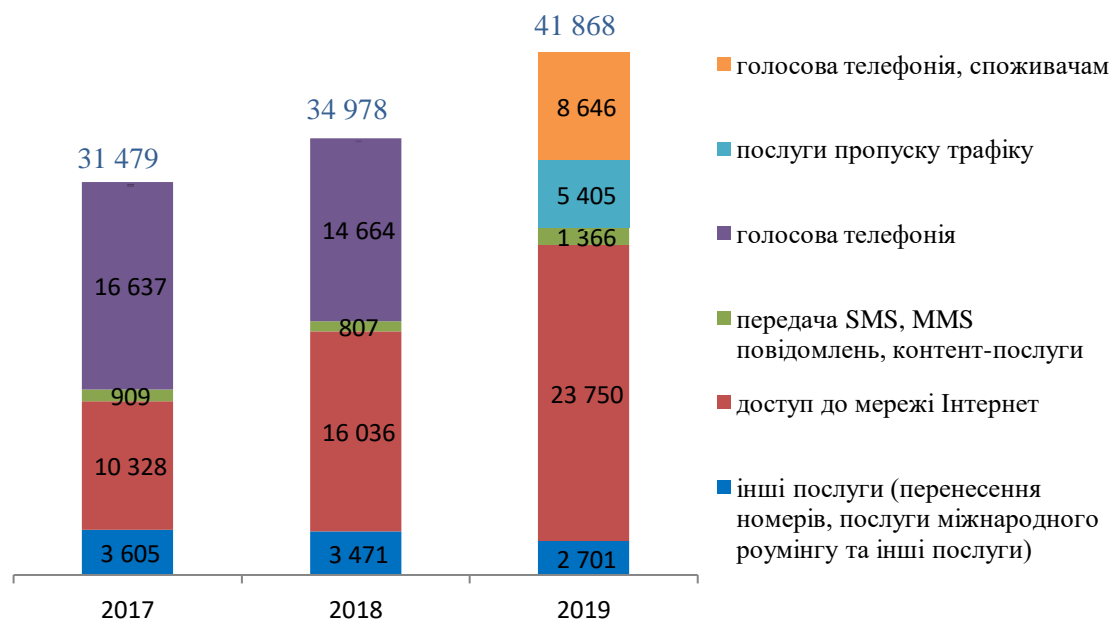

Рис. 1.12

В 2019 році доходи від надання послуг з доступу до мережі Інтернет зросли на 48,1% у порівнянні з 2018 роком і склали 23 750 млн грн.

Кількість активних ідентифікаційних телекомунікаційних карток мережі рухомого (мобільного) зв'язку станом на 31.12.2019 склала 54 843 тис. од., що на 1,5% або на 836 тис. од., більше ніж на 31.12.2018.

**Динаміка кількості активних ідентифікаційних
телекомунікаційних карток мережі рухомого (мобільного)
зв'язку у 2017-2019 рр., тис.од.**

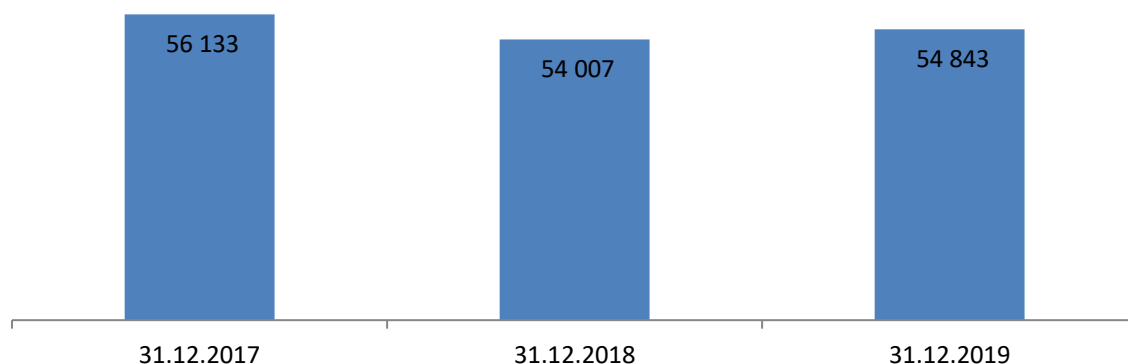

Рис. 1.13

У 2019 році середньомісячний дохід від надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку в розрахунку на одну активну ідентифікаційну телекомунікаційну картку збільшився на 17,8% у порівнянні з 2018 роком.

Середньомісячний дохід від надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку у розрахунку на одну активну ідентифікаційну телекомунікаційну картку, грн/міс.

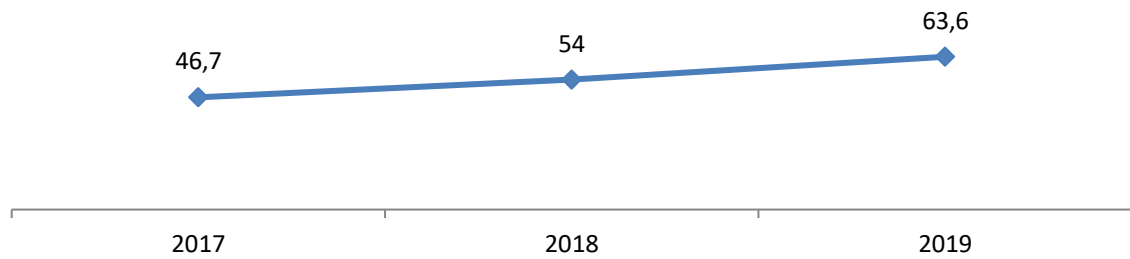

Рис. 1.14

Станом на 31.12.2019 р. регіонами з найвищою забезпеченістю населення рухомих (мобільних) зв'язком були м. Київ, Київська, Одеська, Харківська та Дніпропетровська області, а з найнижчою – Донецька, Луганська, Тернопільська, Закарпатська та Чернівецька області.

Забезпеченість споживачів рухомих (мобільних) зв'язком на 100 жителів*, за регіонами станом на 31.12.2019

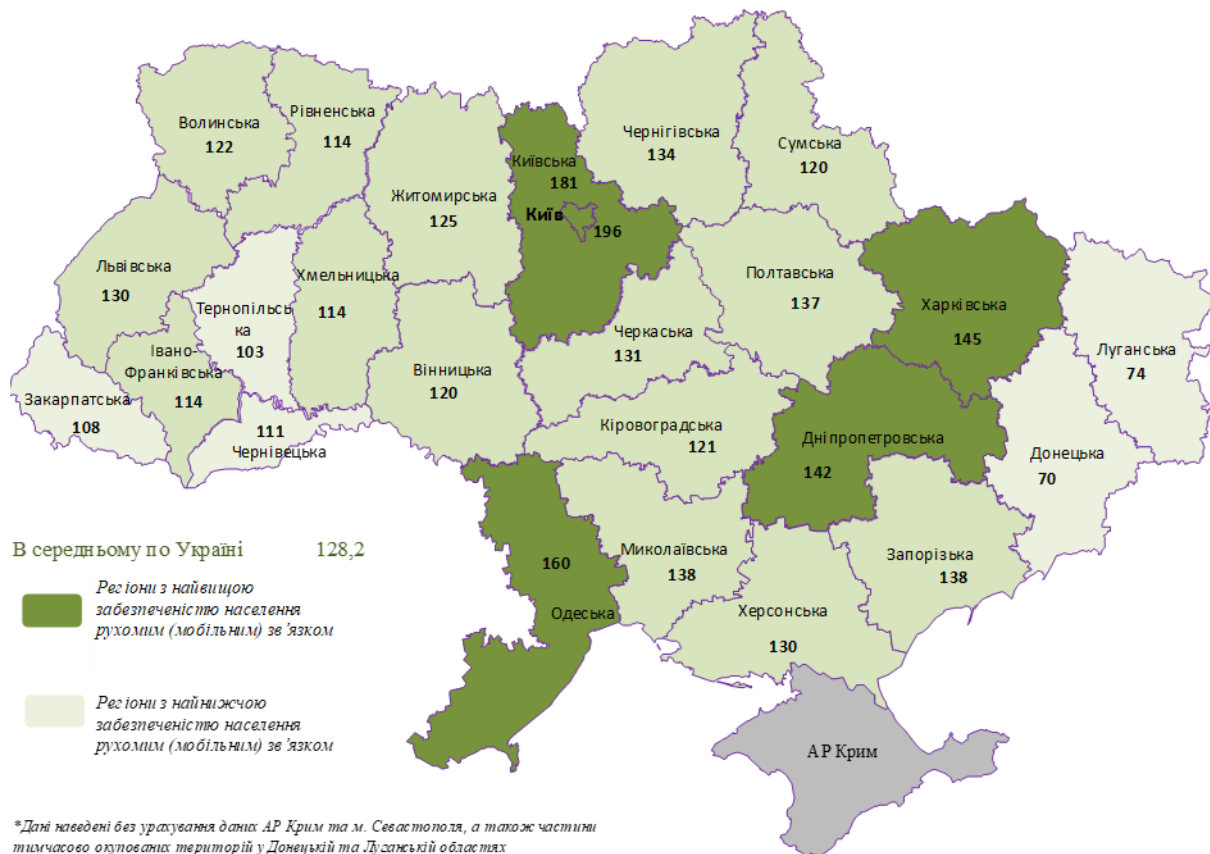

Рис. 1.15

Голосовий трафік

У 2019 році обсяг голосового трафіку операторів рухомого (мобільного) зв'язку знизився на 3%, або на 5 207 тис. хв. у порівнянні з 2018 роком. Однак, при цьому спостерігалася позитивна динаміка збільшення обсягів міжоператорського трафіку між телекомунікаційними мережами операторів рухомого (мобільного) зв'язку на фоні зменшення внутрішньомережевого трафіку.

Так, обсяги міжоператорського трафіку на мережах операторів рухомого (мобільного) зв'язку у 2019 році в порівнянні з 2018 роком збільшилися на 10,2 %.

Динаміка обсягів голосового трафіку операторів рухомого (мобільного) зв'язку за 2017-2019 рр., млн хв.

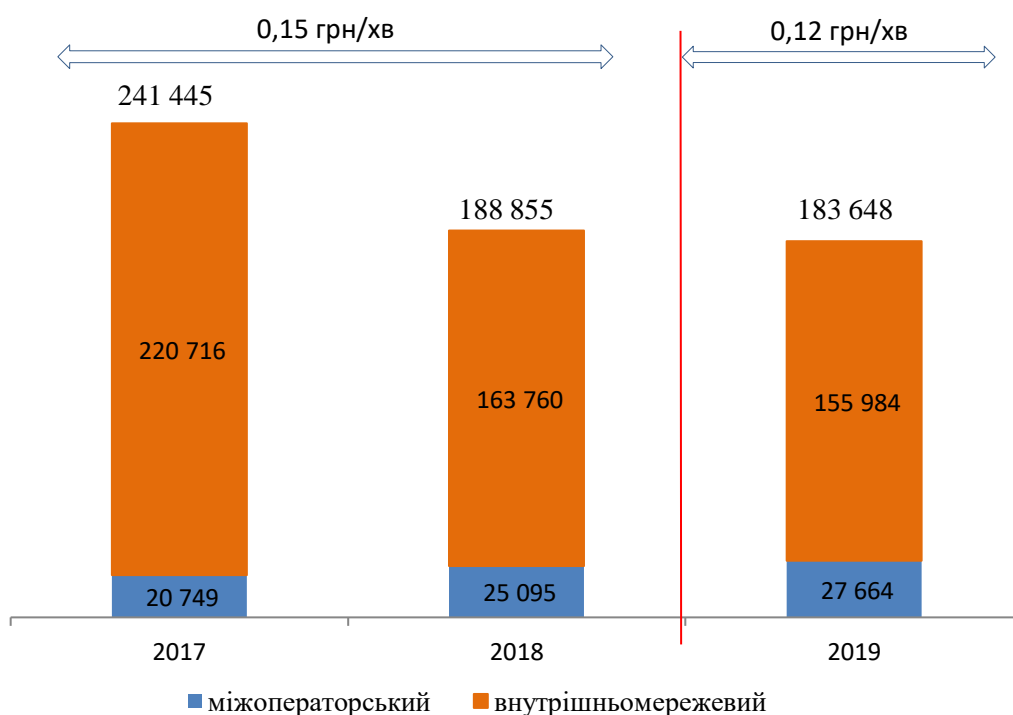

Рис. 1.16

Передумовою позитивної динаміки збільшення обсягів міжоператорського трафіку на мережах операторів рухомого (мобільного) зв'язку стало рішення НКРЗІ від 09.10.2018 № 525 «Про внесення змін до Розрахункових такс за послуги пропуску трафіку до телекомунікаційних мереж операторів телекомунікацій з істотною ринковою перевагою на ринках послуг пропуску трафіку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 30.10.2018 за № 1227/32679, згідно з яким з 01.01.2019 було зменшено розміри розрахункових такс за послуги термінації рухомого (мобільного) телефонного трафіку на телекомунікаційних мережах операторів телекомунікацій з істотною ринковою перевагою на ринку послуг термінації трафіку на мережах фіксованого та рухомого (мобільного) зв'язку з 0,15 грн/хв до 0,12 грн/хв, що надало економічне підґрунтя операторам рухомого (мобільного) зв'язку запропонувати споживачам більш привабливі роздрібні тарифні плани, які включають дзвінки до абонентів інших операторів телекомунікацій.

Послуги з міжнародного роумінгу

За останні роки зростає потреба громадян України у послугах міжнародного роумінгу.

Доходи від абонентів, що отримали послуги міжнародного роумінгу у 2019 році, становили 1 359 млн грн, що на 11 % більше ніж у 2018 році.

Основним трендом при отриманні послуг міжнародного роумінгу стало зростання споживання послуг передачі даних і відповідно спостерігався високий темп росту доходів за ці послуги на фоні незначного зменшення доходів за голосовий трафік. Так, у 2019 році доходи від абонентів за послуги передачі даних збільшилися на 35 % у порівнянні з 2018 роком і склали 751 млн грн.

Динаміка доходів від абонентів, що отримали послуги міжнародного роумінгу за 2016-2019 рр., млн грн

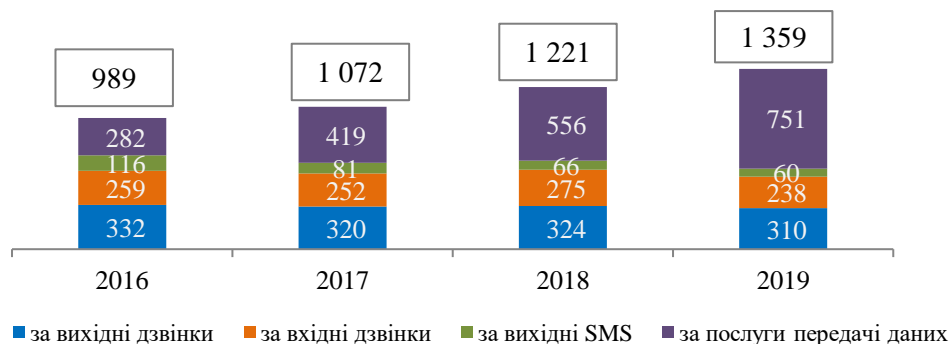

Рис. 1.17

У 2019 році кількість абонентів, що отримали послуги міжнародного роумінгу склала 14 056 тис. осіб, що на 28,1 % більше ніж в 2018 році.

Динаміка кількості абонентів, що отримали послуги міжнародного роумінгу за 2016-2019 рр., тис. осіб

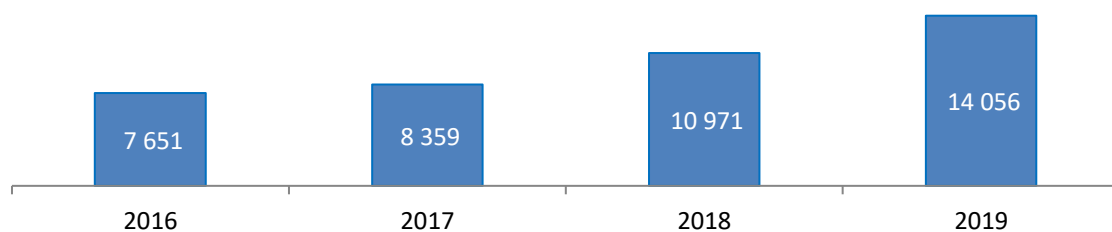

Рис. 1.18

Загальний обсяг трафіку вихідних дзвінків, здійснених у міжнародному роумінгу, млн хв., та середній дохід на 1 хв вихідного трафіка, грн.

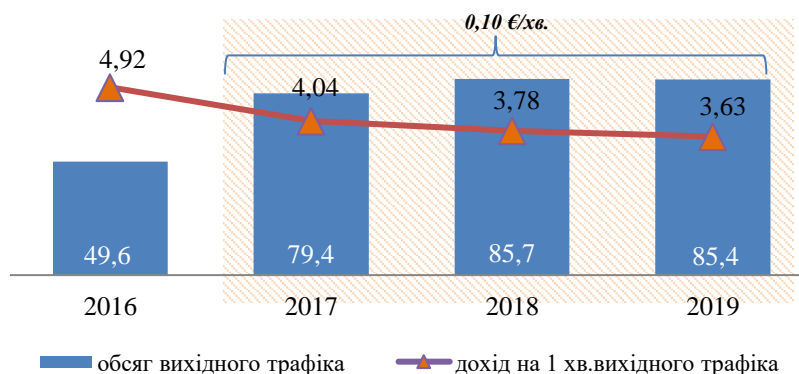

Рис. 1.19

На фоні загальної тенденції щодо зменшення обсягів голосового трафіку також незначною мірою зменшилися обсяги вихідних дзвінків, здійснених абонентами України у роумінгу на території інших країн. Також, спостерігається незначне зменшення доходності на 1 хвилину вихідного дзвінка міжнародного роумінгу.

Послуги з доступу до Інтернету

З моменту впровадження радіотехнології «Міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок ІМТ» кількість активних ідентифікаційних телекомунікаційних карток мережі, з яких було здійснено доступ до мережі Інтернет стандарту 4G, станом на 31.12.2019 досягла 14 601 тис. од.

Загальна кількість активних ідентифікаційних телекомунікаційних карток мережі рухомого (мобільного) зв'язку, з яких було здійснено доступ до мережі Інтернет, на кінець 2019 року становила 34 689 тис. од.

Динаміка кількості активних ідентифікаційних телекомунікаційних карток мережі рухомого (мобільного) зв'язку, з яких було здійснено доступ до мережі Інтернет, тис. од.

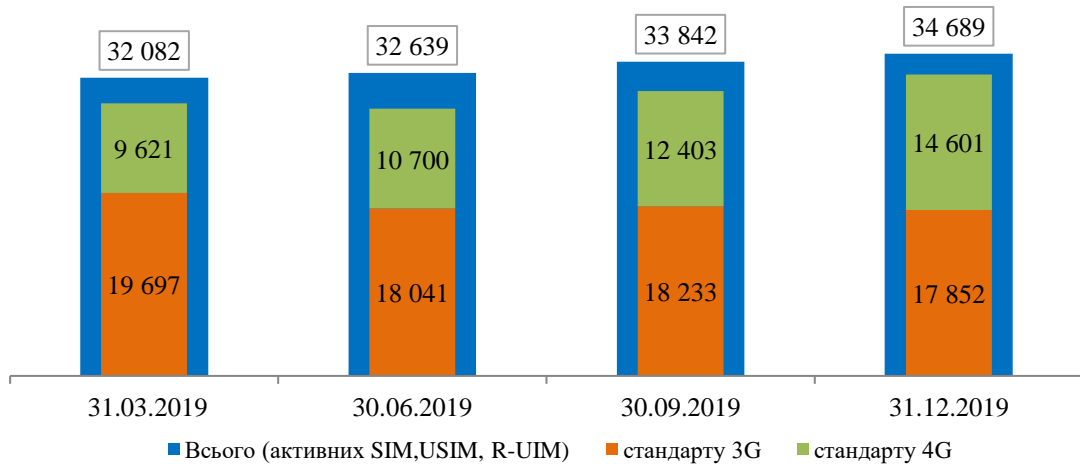

Рис. 1.20

Кількість активних ідентифікаційних телекомунікаційних карток мережі рухомого (мобільного) зв'язку, з яких було здійснено доступ до мережі Інтернет, протягом 2019 року зростала у відповідності з розвитком мереж рухомого (мобільного) зв'язку стандартів 3G та 4G.

Також, спостерігалось значне зростання кількості активних ідентифікаційних телекомунікаційних карток мережі рухомого (мобільного) зв'язку, використаних для отримання послуг M2M - 17,5% протягом року.

Динаміка кількості активних ідентифікаційних телекомунікаційних карток мережі рухомого (мобільного) зв'язку за послугою M2M у 2019 році, тис.од.

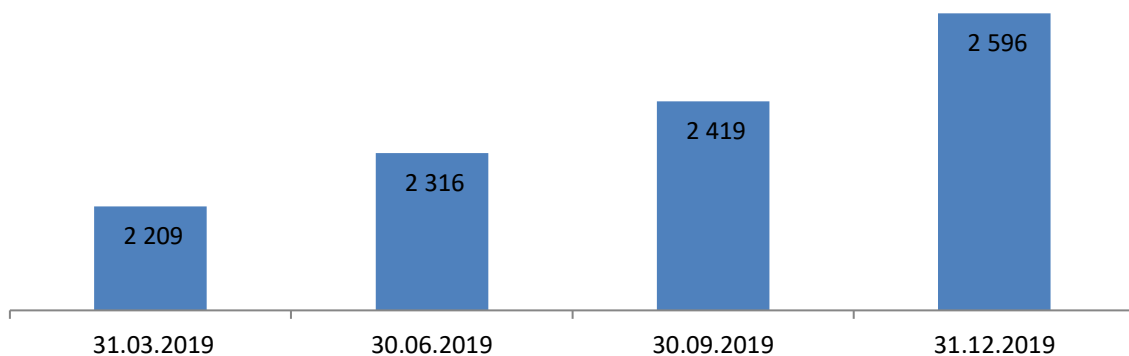

Рис. 1.21

СТАН РОЗВИТКУ РИНКУ ПОСЛУГ ФІКСОВАНОГО ДОСТУПУ ДО ІНТЕРНЕТУ

Основні тенденції та проблеми розвитку.

Ширококутний доступ (далі – ШСД) є основою для побудови цифрової економіки. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 67-р схвалена Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затверджений план заходів щодо її реалізації. Цим планом, зокрема, передбачені розвиток цифрових інфраструктур та цифровий розвиток пріоритетних сфер життєдіяльності, що спрямовані на подолання цифрового розриву в країні, збільшення покриття ШСД території України та збільшення кількості електронних послуг у таких сферах, як громадська безпека, освіта, охорона здоров'я, туризм, транспортна інфраструктура, електронна демократія, екологія та охорона навколишнього природного середовища, життєдіяльність міст, безготівкові розрахунки (e-Gov, e-Learning, e-Health, телемедицина тощо).

Крім того, Україна кілька років поспіль є одним з лідерів у світових рейтингах найдоступнішого фіксованого ШСД, і на сьогоднішній день в містах країни ринок послуг фіксованого доступу до Інтернету досягнув достатнього рівня своєї насиченості, що посилює значущість і роль конкурентних інструментів, які застосовують оператори та провайдери телекомунікацій.

Підключення сіл до фіксованого ШСД – це окремий бізнес-розвиток для конкретного оператора чи провайдера телекомунікацій, тому вирішення питання щодо забезпечення споживачів послугами фіксованого доступу до Інтернету в сільській, гірській місцевості та депресивних регіонах залишається актуальним завданням на наступні роки.

На сьогоднішній день послуги фіксованого ШСД в Україні надаються з використанням волоконно-оптичних, мідних ліній зв'язку, коаксіального кабелю, супутникових каналів та безпроводного доступу.

Основними проблемами розвитку ринку послуг фіксованого доступу до Інтернету були:

- необ'єктивне інформування населення щодо якості телекомунікаційних послуг, які пропонуються, зокрема, значна кількість фізичних осіб - підприємців пропонують споживачам надання послуги доступу до Інтернету зі швидкістю до 100 МБіт/с, при цьому фактично не виконується встановлена НКРЗІ вимога щодо визначення мінімально гарантованої швидкості доступу до мережі Інтернет;
- близько 50 % операторів, провайдерів телекомунікацій, що надають послуги фіксованого доступу до Інтернету, не виконують вимоги Порядку надання операторами, провайдерами телекомунікацій звітності та інформації, затвердженого рішенням НКРЗІ 05.04.2016 № 180, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 18.05.2016 за № 739/28869 в частині обов'язкового надання звітності НКРЗІ;
- деколи має місце формальне відношення до вимірювання параметрів якості послуг доступу до Інтернету операторами, провайдерами телекомунікацій та надання до НКРЗІ звітів, що містять недостовірні дані щодо якості телекомунікаційних послуг.

За даними, отриманими від операторів, провайдерів телекомунікацій, у 2019 році доходи від надання послуг фіксованого доступу до Інтернету склали 11 688 млн грн, питома вага яких становила 17,6 % в загальному обсязі доходів від надання телекомунікаційних послуг. Основну частину доходів від надання послуг фіксованого доступу до Інтернету склали доходи від використання наземних ліній зв'язку на швидкості не менше ніж 256 Кбіт/с, частка яких на кінець 2019 року становила 95,7 %.

Доходи від надання послуг фіксованого доступу до мережі Інтернет у 2019 р., млн грн

Загальний обсяг доходів - 11 688 млн грн

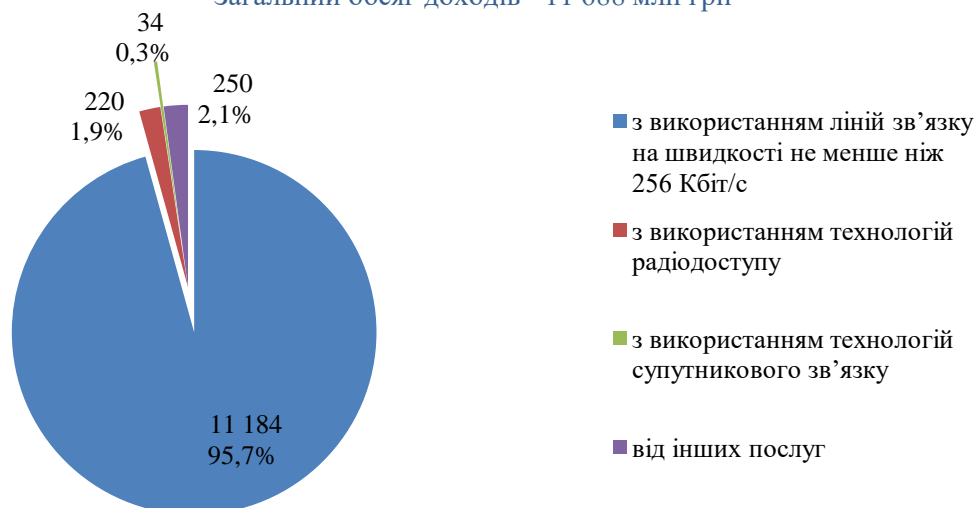
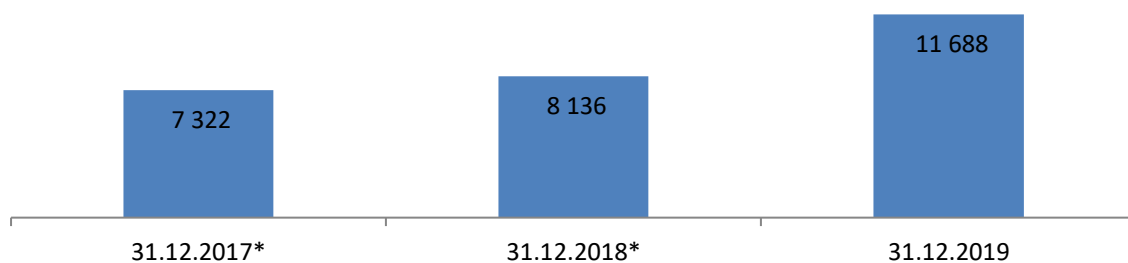

Рис. 1.22

Динаміка доходів від надання послуг доступу до фіксованої мережі Інтернет за 2017-2019 рр., млн грн

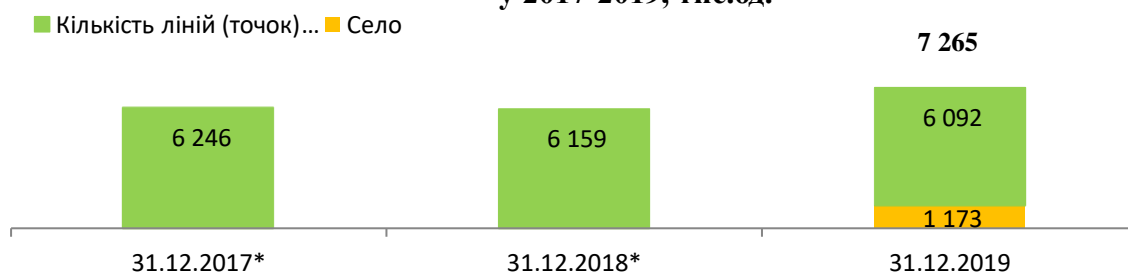
* за даними Державної служби статистики України

Рис. 1.23

Відповідно до Порядку звітності більша частка інформації надходить до НКРЗІ від представників малого та середнього підприємництва, зокрема, від фізичних осіб-підприємців, що надають послуги фіксованого доступу до мережі Інтернет.

Станом на 31.12.2019 році кількість ліній (точок) фіксованого доступу до мережі Інтернет з урахуванням даних фізичних осіб-підприємців становила 7 265 тис. од. (1 173 тис. од. - в сільській місцевості), що на 18 % або на 1 106 тис. од. більше ніж станом на 31.12.2018.

Кількість ліній (точок) фіксованого доступу до мережі Інтернет у 2017-2019, тис.од.

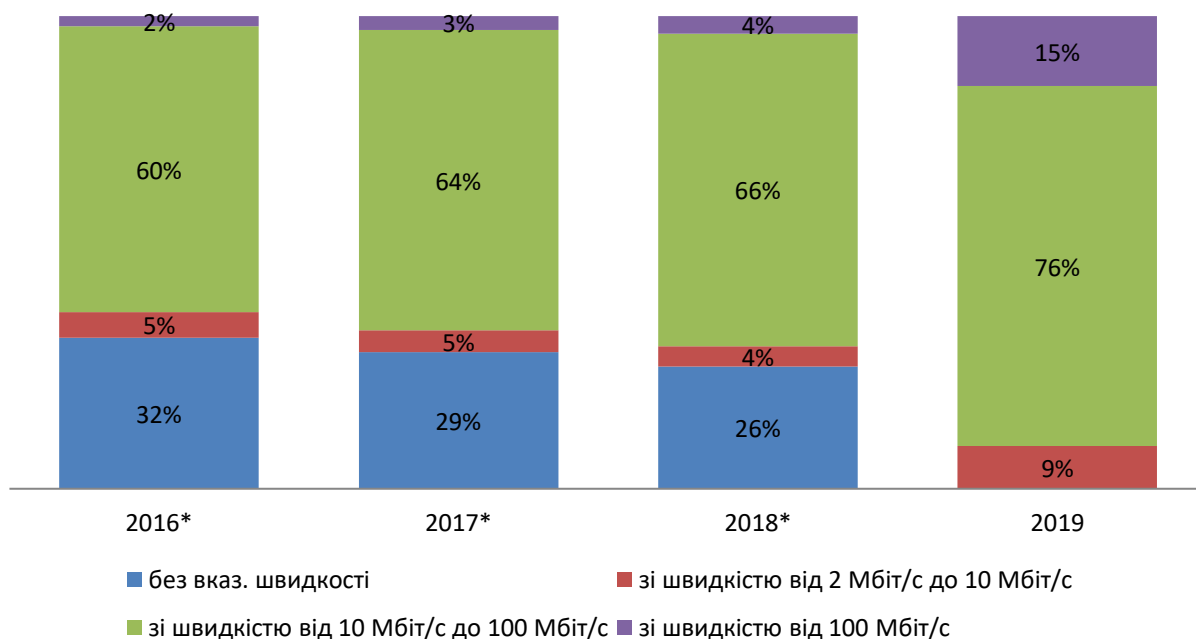

* за даними Державної служби статистики України

Рис. 1.24

Переважна кількість ліній (точок) фіксованого доступу до мережі Інтернет отримує доступ до мережі Інтернет на швидкості від 10 до 100 Мбіт/с, частка яких у загальній кількості ліній (точок) фіксованого доступу до мережі Інтернет у 2019 році склала 76 %.

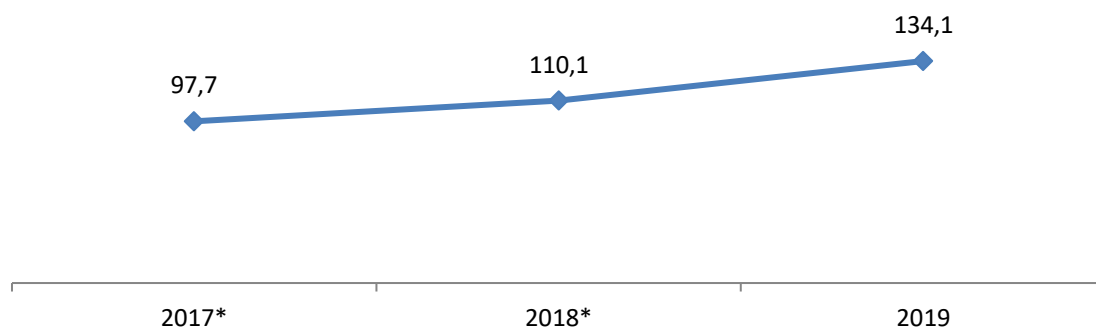
Розподіл ліній фіксованого Інтернет в розрізі швидкості доступу, %

* за даними Державної служби статистики України

Рис. 1.25

Середньомісячний дохід від надання послуг фіксованого доступу до мережі Інтернет у розрахунку на лінію (точку) фіксованого доступу до мережі Інтернет, грн/місяць

* за даними Державної служби статистики України

Рис. 1.26

Середньомісячний дохід від надання послуг фіксованого доступу до мережі Інтернет у розрахунку на одного абонента за даними 2019 року збільшився на 21,8% у порівнянні з 2018 роком.

Станом на 31.12.2019 регіонами з найвищою забезпеченістю населення фіксованим доступом до мережі Інтернет є м. Київ, Київська, Одеська, Львівська та Запорізька області, а з найнижчою – Луганська, Кіровоградська, Чернігівська та Донецька області.

Забезпеченість домогосподарств фіксованим доступом до мережі Інтернет у розрахунку на 100 домогосподарств*, за регіонами станом на 31.12.2019

Рис. 1.27

СТАН РОЗВИТКУ РИНКУ ПОСЛУГ ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ

В Україні сформувався і функціонує ринок послуг поштового зв'язку, що є важливою і соціально значимою складовою галузі зв'язку.

НКРЗІ відповідно до Закону України «Про поштовий зв'язок» здійснює формування цінової політики та регулювання тарифів на універсальні послуги поштового зв'язку, до яких відносяться послуги з пересилання поштових карток, листів, бандеролей, відправлень для сліпих - простих та рекомендованих, посилок без оголошеної цінності масою до 10 кілограмів.

Під впливом економічної і фінансової ситуації, яка склалась як в державі, так і у світі в цілому, ринок поштових послуг України зазнає певних змін та характеризується зниженням обсягів письмової кореспонденції та розширенням поля діяльності у таких сегментах, як електронна торгівля, фінансові послуги та розвиток міжнародної логістики.

У зв'язку із лібералізацією ринку поштового зв'язку збільшується кількість операторів поштового зв'язку та обсяг наданих ними послуг.

НКРЗІ веде єдиний державний реєстр операторів поштового зв'язку, який створено з метою забезпечення поінформованості споживачів щодо можливості альтернативного вибору постачальника послуг з приймання, обробки, перевезення та доставки (вручення) поштових відправлень, виконання доручень користувачів щодо поштових переказів, банківських

операцій на визначених територіях, що сприятиме розвитку конкуренції на ринку та задоволенню потреб споживачів у відповідних послугах.

Станом на кінець 2019 року реєстр налічував 53 суб'єкти господарювання, що здійснюють діяльність у сфері надання послуг поштового зв'язку. Це майже на 20 постачальників більше ніж у 2018 році, що свідчить про суттєве зростання кількості операторів поштового зв'язку та посилення конкуренції на ринку послуг поштового зв'язку.

Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.01.2002 № 10-р (із змінами, внесеними згідно з Розпорядженнями КМ № 277-р від 25.04.2018 та № 547-р від 17.07.2019), виконання функцій національного оператора поштового зв'язку покладено на акціонерне товариство «Укрпошта» (АТ «Укрпошта»). Наказом Міністерства інфраструктури України від 22.11.2019 № 824 АТ «Укрпошта» визначено оператором поштового зв'язку з пересилання відправлень «EMS» (Express Mail Service - міжнародний сервіс експрес-доставки поштових відправлень).

Універсальні послуги поштового зв'язку у 2019 році надавалися національним оператором поштового зв'язку через поштову мережу, яка складається з понад 12 тис. об'єктів поштового зв'язку по всій території України, загальна протяжність поштових маршрутів становить більше 315 тис. км. В 2019 році здійснено обробку та доставку споживачам понад 315,9 млн поштових відправлень.

Протягом 2019 року проводилась робота по опрацюванню проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про поштовий зв'язок», який було розроблено Міністерством інфраструктури України. В ході роботи над законопроектом було взято участь у публічних громадських обговореннях, а також у спільних нарадах із представниками операторів поштового зв'язку.

На виконання Плану залучення зовнішньої допомоги Європейської Комісії у рамках ТАІЕХ на 2019 рік було взято участь в організації та проведенні семінару в рамках інструменту технічної допомоги ТАІЕХ на тему «Врегулювання питань відкриття центрів обробки міжнародної пошти (ЦОМП) на державному рівні з урахуванням сучасних умов розвитку галузі поштового зв'язку та особливості використання ЦОМП альтернативними операторами поштового зв'язку».

СТАН РОЗВИТКУ ІКТ

Широке використання інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) продовжує впливати на розвиток цифрової економіки. В усіх сферах життєдіяльності людини та суспільства все більше впроваджуються та використовуються сучасні ІКТ, які є важливим компонентом у формуванні та підвищенні національної конкурентоспроможності країни.

До основних тенденцій розвитку та функціонування ІКТ у 2019 році слід віднести наступні чинники:

- ІКТ виходять на передній план у міру того, як підвищується частка цифрової економіки в економіці України;
- рухомий (мобільний) зв'язок є одним з основних засобів ширококутного доступу до інтернету.
- значне поширення різних видів додатків (прикладного програмного забезпечення);
- підвищення рівня протистояння кіберзагрозам.

Всесвітнім економічним форумом (World Economic Forum) визначаються найбільш значущі рейтинги за індексами, зокрема, найбільш комплексним вимірником конкурентоспроможності країн на сьогодні є Індекс глобальної конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index), за яким у 2019 році Україна дещо погіршила свої позиції посівши 85 місце серед 141 країн світу (у 2018 році – 83 місце з 140 країн). Однією з складових зазначеного індексу є впровадження ІКТ, за яким Україна у 2019 році на 78 місці, яке фактично не змінилось у порівнянні з 2018 роком (77 місце).

Основні показники розвитку сфери ІКТ в Україні за даними Держстату України:

- обсяг реалізованої промислової продукції за видом діяльності «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції» - 12,7 млрд. грн., що на 2,5% менше ніж за 2018 рік;

- обсяг реалізованих послуг у сфері інформатизації – 63,21 млрд. грн, що на 19% більше ніж за 2018 рік;

- обсяг експорту комп'ютерних та інформаційних послуг - 2,32 млрд. дол. США, що на 20% більше ніж за 2018 рік;

- імпорт комп'ютерних та інформаційних послуг - 0,40 млрд. дол. США, що на 13% більше ніж за 2018 рік;

- обсяг капітальних інвестицій за видом економічної діяльності «Комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг» - 3,56 млрд. грн., що на 30% більше ніж за 2018 рік;

- обсяг капітальних інвестицій за видом промислової діяльності «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції» - 0,74 млрд. грн., що на 21% менше ніж за 2018 рік.

За результатами останнього державного статистичного спостереження «Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України» – 95,4% підприємств користувались комп'ютерами у роботі, з яких мали доступ до мережі Інтернет – 98,2%.

З метою подальшого розвитку цифрової економіки та залучення інвестицій Україна має потребу в покращенні своїх позицій у зазначених рейтингах. Тому, найбільш доцільним є прискорення розвитку широкопasmового доступу до мережі Інтернет, як основи сучасного процесу розвитку цифрової економіки, для чого передбачити вирішення наступних питань:

- спільного використання інфраструктури (активної та пасивної) та ресурсів мереж телекомунікацій (доступу, абонентських ліній, радіочастотного ресурсу);

- розвитку широкопasmового доступу до мережі Інтернет в депресивних регіонах та сільській місцевості;

- забезпечення контролю встановлених рівнів якості (система моніторингу);

- реалізації прав споживачів на вільний вибір постачальників.

РОЗДІЛ II. НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НКРЗІ У СФЕРІ ЗВ'ЯЗКУ

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ПІДГОТОВЛЕНІ З МЕТОЮ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Протягом 2019 року нормотворча діяльність НКРЗІ у галузі зв'язку була спрямована, в першу чергу, на забезпечення виконання зобов'язань, передбачених Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію). Проекти нормативно-правових актів розроблялись НКРЗІ за власною ініціативою та на виконання завдань та повноважень, передбачених:

- Законом України «Про телекомунікації»;
- Законом України «Про радіочастотний ресурс України»;
- Законом України «Про поштовий зв'язок»;
- Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення переліку видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню»;
- Планом заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 № 1106;
- Планом заходів щодо підвищення якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.07.2018 № 540-р (далі – План заходів);
- Планом використання радіочастотного ресурсу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.2006 № 815 (далі – План використання РЧР);
- Переліку радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв, на експлуатацію яких потрібен дозвіл на експлуатацію радіоелектронного засобу або випромінювального пристрою, затвердженого рішенням НКРЗІ від 23.12.2014 № 844, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.02.2015 за № 201/26646 (далі – Перелік РЧР);
- Планом діяльності з підготовки проектів регуляторних актів на 2019 рік, затвердженим рішенням НКРЗІ від 11.12.2018 № 642.

Нормативно - правові акти, які прийняті в 2019 році

Рішення НКРЗІ від 22.01.2019 № 31 «Про внесення змін до Положення про державне регулювання номерного ресурсу телекомунікаційної мережі загального користування України, які спрямовані на спрощення умов розподілу та використання номерного ресурсу», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 15.02.2019 за № 166/33137, набрало чинності 07.03.2019.

Зміни передбачають скасування подання обов'язкової щорічної звітності з питань номерного ресурсу, вдосконалення порядку використання кодів мереж рухомого (мобільного) зв'язку міжнародного плану ідентифікації для надання послуг голосової телефонії, міжмашинної взаємодії та Інтернету речей, створення умов для забезпечення спільного використання інфраструктури мереж фіксованого та рухомого (мобільного) зв'язку для поліпшення доступності телекомунікаційних послуг у сільській місцевості.

Рішення НКРЗІ від 26.02.2019 № 94 «Про внесення змін до Переліку радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв, на експлуатацію яких потрібен дозвіл на експлуатацію радіоелектронного засобу або випромінювального пристрою», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 21.03.2019 за № 285/33256.

Рішення прийнято з метою актуалізації і приведення у відповідність до Плану використання РЧР, технічних умов впровадження відповідних радіотехнологій у Переліку РЧР, а також гармонізації технічних вимог та умов застосування деяких типів РЕЗ та ВП на бездозвільній основі в Україні з рішенням Європейської Комісії № 2006/771/ЄС від 09.11.2006 про гармонізацію радіочастотного ресурсу для застосування пристроїв короткого радіусу дії.

Рішення НКРЗІ від 02.04.2019 № 160 «Про внесення змін до деяких рішень Національної комісії з питань регулювання зв'язку України», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 25.04.2019 за 436/33407, набрало чинності 14.05.2019.

Рішення прийнято з метою уникнення можливості блокування трафіку на перенесені абонентські номери та забезпечення здійснення взаєморозрахунків за надані телекомунікаційні послуги під час маршрутизації викликів, передавання коротких текстових та мультимедійних повідомлень до перенесеного абонентського номера рухомого (мобільного) зв'язку від національних мереж фіксованого зв'язку, які не мають власної локальної бази даних перенесених номерів або від іноземних мереж.

Рішення НКРЗІ від 28.05.2019 № 254 «Про внесення змін до Порядку надання висновків щодо електромагнітної сумісності та дозволів на експлуатацію радіоелектронних засобів і випромінювальних пристроїв», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 08.08.2019 за № 883/33854.

Рішення прийнято у рамках реалізації принципів державної політики цифрового розвитку щодо адміністративного спрощення через застосування цифрових технологій та удосконалення процедурних питань під час надання висновків щодо електромагнітної сумісності та дозволів на експлуатацію радіоелектронних засобів і випромінювальних пристроїв нових радіотехнологій.

Рішення НКРЗІ від 28.05.2019 № 257 «Про внесення змін до пункту 10 додатку до Порядку проведення аналізу ринків певних телекомунікаційних послуг та визначення операторів, провайдерів телекомунікацій з істотною ринковою перевагою на ринках таких послуг», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 27.06.2019 за № 677/33648.

Рішення прийнято з метою приведення у відповідність до технологічного процесу надання послуги транзиту трафіку, що виникає при наданні операторами рухомого (мобільного) зв'язку ППН.

Рішення НКРЗІ від 20.08.2019 № 385 «Про внесення змін до рішення НКРЗІ від 30 серпня 2016 року № 456», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 10.09.2019 за № 1020/33991.

Рішення прийнято з метою приведення назв ринків за послуги пропуску трафіку у відповідність до назв відповідних ринків, визначених в Порядку проведення аналізу ринків певних телекомунікаційних послуг та визначення операторів, провайдерів телекомунікацій з істотною ринковою перевагою на ринках таких послуг.

Рішення НКРЗІ від 19.11.2019 № 541 «Про затвердження Правил здійснення діяльності у сфері телекомунікацій», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 28.12.2019 за № 1309/34280.

Правила здійснення діяльності у сфері телекомунікацій містять перелік організаційних, кваліфікаційних, технологічних вимог, обов'язкових для виконання операторами, провайдерами телекомунікацій при здійсненні діяльності у сфері телекомунікацій.

Рішення НКРЗІ від 19.11.2019 за № 544 «Про внесення зміни до пункту 5 розділу II Порядку проведення аналізу ринків певних телекомунікаційних послуг та визначення операторів, провайдерів телекомунікацій з істотною ринковою перевагою на ринках таких послуг», зареєстроване у Міністерстві юстиції України 05.12.2019 за № 1212/34183.

Рішення прийнято з метою приведення Порядку проведення аналізу ринків певних телекомунікаційних послуг та визначення операторів, провайдерів телекомунікацій з істотною ринковою перевагою на ринках таких послуг, затвердженого рішенням НКРЗІ від 11.12.2018 № 640, у відповідність до Закону України «Про Антимонопольний комітет України»

Рішення НКРЗІ від 26.11.2019 № 561 «Про затвердження Змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких рішень», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 27.12.2019 за № 1292/34263, набрало чинності 09.01.2020.

Рішення прийнято на виконання Плану організації підготовки проектів актів, необхідних для забезпечення реалізації Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення переліку видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню», схваленого на засіданні Кабінету Міністрів України 02.10.2019 (протокол № 10), а саме, приведено у відповідність до цього закону ряд рішень НКРЗІ та НКРЗІ, зокрема, визнано такими, що втратили чинність ліцензійні умови провадження діяльності у сфері телекомунікацій та спрощення процедури отримання та переоформлення дозволів на використання номерного ресурсу.

Рішення НКРЗІ від 17.12.2019 № 610 «Питання ведення реєстру операторів, провайдерів телекомунікацій», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 02.01.2020 за № 11/34294.

На виконання частини п'ятої розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення переліку видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню» затверджено Порядок ведення реєстру операторів, провайдерів телекомунікацій, Форму повідомлення про початок здійснення діяльності у сфері телекомунікацій; Орієнтовний перелік видів телекомунікаційних послуг, форми опису телекомунікаційних послуг.

Рішення НКРЗІ від 24.12.2019 № 637 «Про уповноваження НКРЗІ посадових осіб здійснювати ведення реєстру операторів, провайдерів телекомунікацій та надання витягу з нього суб'єктам господарювання».

Зазначеним рішенням визначено Перелік посадових осіб НКРЗІ, уповноважених здійснювати ведення реєстру операторів, провайдерів телекомунікацій та надавати (надсилати) суб'єктам господарювання витяг з цього реєстру на бланку Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації.

Нормативно – правові акти, робота над якими буде продовжена відповідно до Плану діяльності з підготовки проектів регуляторних актів на 2020 рік, затвердженого рішенням НКРЗІ від 10.12.2019 № 596

Проект рішення НКРЗІ «Про внесення змін до рішення НКРЗІ від 05.04.2016 №180 «Про затвердження Порядку надання операторами, провайдерами телекомунікацій звітності та інформації і визнання такими, що втратили чинність, рішень НКРЗІ від 04.11.2008 № 1189 та від 25.12.2008 № 1283», прийнято за основу рішенням НКРЗІ від 15.11.2019 № 531, оприлюднено на вебсайті НКРЗІ з метою отримання пропозицій та зауважень від фізичних, юридичних осіб та їх об'єднань, направлено на погодження до заінтересованих державних органів.

З метою удосконалення нормативної бази в сфері телекомунікацій в частині надання операторами, провайдерами телекомунікацій звітності виключно в електронній формі на офіційному вебсайті НКРЗІ у відповідному розділі за допомогою відповідних програмних засобів, з накладанням електронного цифрового підпису, а також оптимізації форм звітності з метою зменшення звітного навантаження на суб'єктів господарювання.

Проект рішення НКРЗІ «Про затвердження уніфікованої форми акта, складеного за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом ринку телекомунікаційних вимог законодавства у сфері телекомунікацій», схвалено рішенням НКРЗІ від 18.06.2019 № 290, направлено на погодження до заінтересованих державних органів.

Проектом рішення НКРЗІ затверджується уніфікована форма акта, складеного за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом ринку телекомунікацій вимог законодавства у сфері

телекомунікацій та забезпечується: удосконалення механізмів проведення планових та позапланових перевірок, додержання принципів об'єктивності та неупередженості здійснення державного нагляду (контролю); визначення переліку питань, щодо яких буде здійснюватися державний нагляд (контроль); запровадження оцінки суб'єкта ринку телекомунікацій щодо професійного рівня посадових осіб НКРЗІ, які проводили захід державного нагляду (контролю).

Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Правил надання та отримання телекомунікаційних послуг», розроблено та внесено на розгляд Уряду 26.06.2019.

Проект постанови розроблено з метою забезпечення сталості функціонування телекомунікаційних мереж загального користування шляхом запровадження нових конвергентних рішень взаємодії мереж рухомого (мобільного) та фіксованого зв'язку, що, в свою чергу, сприяє: реалізації споживачами своїх прав щодо отримання телекомунікаційних послуг; відновленню зв'язку; створенню сприятливих умов та усунення перешкод для впровадження використання сучасних технологій та конвергентних рішень.

26.06.2019 Урядом прийнято постанову Кабінету Міністрів України № 547 «Про внесення змін до Правил надання та отримання телекомунікаційних послуг».

Проект рішення НКРЗІ «Про внесення змін до Порядку регулювання тарифів на роботи (послуги) Державного підприємства «Український державний центр радіочастот», прийнято за основу рішенням НКРЗІ від 30.07.2019 № 360.

Метою розроблення проекту є удосконалення процедурних питань перегляду діючих тарифів на роботи (послуги) УДЦР, пов'язані з централізованим технічним адмініструванням перенесення абонентських номерів шляхом встановлення підстав для їх перегляду.

На засіданні Комісії 03.12.2019 рішенням № 578 схвалено проект рішення НКРЗІ «Про внесення змін до Порядку регулювання тарифів на роботи (послуги) Державного підприємства «Український державний центр радіочастот» та направлено на погодження до АМКУ.

Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Правил надання та отримання телекомунікаційних послуг», прийнято за основу рішенням НКРЗІ від 17.09.2019 № 422, оприлюднено на офіційному вебсайті для отримання від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань зауважень та пропозицій.

Проект постанови розроблено з метою врегулювання відносин, пов'язаних із захистом прав споживачів під час замовлення, отримання контент-послуг та відмови від них та у зв'язку з численними скаргами до НКРЗІ абонентів рухомого (мобільного) зв'язку на порушення прав споживачів при наданні контент-послуг, зокрема списання без їх відома коштів за контент-послуги, які вони не замовляли і не споживали.

Проект рішення НКРЗІ «Про затвердження Порядку визначення ринків певних телекомунікаційних послуг», прийнято за основу рішенням НКРЗІ від 17.09.2019 № 423, оприлюднено на офіційному сайті НКРЗІ з метою громадського обговорення.

Відповідно до пункту 10-1 статті 18 Закону України «Про телекомунікації», Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, яка ратифікована Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII (далі – Угода), Україна взяла на себе зобов'язання надати регуляторному органу у сфері електронних комунікацій достатніх повноважень для регулювання цього сектору.

В межах визначених законодавством повноважень було розроблено проект рішення, згідно з яким встановлюється процедура проведення визначення ринків певних телекомунікаційних послуг.

Проект рішення «Про внесення змін до Положення про якість телекомунікаційних послуг», схвалено рішенням НКРЗІ від 19.11.2019 № 540, направлено на погодження до заінтересованих державних органів.

З метою покращення якості телекомунікаційних послуг, розвитку конкуренції у сфері надання послуг із доступу до Інтернету, посилення захисту прав споживачів послуг шляхом реалізації можливості отримання інформації щодо встановлених операторами, провайдерами телекомунікацій значень мінімальних або розрахункових швидкостей передавання та приймання даних в публічних договорах про надання телекомунікаційних послуг доступу до Інтернету, в тому числі підтвердженої незалежними акредитованими установами та органом державного нагляду у сфері телекомунікацій.

Проект рішення НКРЗІ «Про внесення змін до Порядку виконання робіт з виявлення та усунення дії джерел радіозавад у смугах радіочастот загального користування», схвалено рішенням НКРЗІ від 03.12.2019 № 580, направлено на погодження до заінтересованих державних органів.

Проект рішення розроблено з метою виконання Плану заходів щодо створення умов розвитку мобільного широкосмугового доступу, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1272-р, удосконалення положень Порядку, зокрема щодо виявлення джерел радіозавад у смугах радіочастот загального користування для різних технологій, строків і процедур їх усунення.

Проект рішення НКРЗІ «Про внесення змін до Положення про вимірювання параметрів телекомунікаційних мереж з метою здійснення державного нагляду у сфері телекомунікацій», схвалено рішенням НКРЗІ від 24.12.2019 № 629, направлено на погодження до заінтересованих державних органів.

Проект рішення розроблено з метою покращення якості телекомунікаційних послуг, захисту прав споживачів шляхом підвищення ефективності контролю за якістю телекомунікаційних послуг при здійсненні державного нагляду, контролю за дотриманням операторами телекомунікацій порядку маршрутизації трафіку на телекомунікаційних мережах, відповідно до методик вимірювань у сфері законодавчо регульованої метрології, вимоги до яких визначені, зокрема, частиною третьою статті 7 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» з використанням засобів вимірювальної техніки, що відповідають Технічному регламенту законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 13.01.2016 № 94.

Проект рішення НКРЗІ «Про затвердження Порядку регулювання тарифів на загальнодоступні телекомунікаційні послуги», прийнято за основу рішенням НКРЗІ від 24.12.2019 № 630.

Проект рішення спрямований на актуалізацію Порядку з урахуванням необхідності ефективного реагування на економічні виклики сьогодення: забезпечення принципів прозорості, недискримінаційності, економічної обґрунтованості формування тарифів та відповідності їх витратам (собівартості) оператора телекомунікацій; зменшення можливості перехресного субсидування загальнодоступних телекомунікаційних послуг за рахунок інших послуг.

ВЖИТІ РЕГУЛЯТОРНІ ЗАХОДИ НА РИНКУ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

Особлива роль у розвитку галузі зв'язку відведена тарифній політиці, метою якої є гармонійне поєднання інтересів споживачів, операторів зв'язку та держави. Для створення єдиного та прозорого механізму формування та встановлення тарифів на послуги, що регулюються державою, НКРЗІ розробляє відповідні нормативно-правові акти, які є обов'язковими для виконання всіма учасниками ринку телекомунікацій. Робота щодо розвитку і вдосконалення системи тарифного регулювання та взаєморозрахунків проводиться НКРЗІ на постійній основі.

Тарифи на загальнодоступні телекомунікаційні послуги

Відповідно до повноважень, визначених Законом України «Про телекомунікації», НКРЗІ здійснює тарифне регулювання загальнодоступних телекомунікаційних послуг, до яких належать: підключення кінцевого обладнання споживача до телекомунікаційних мереж фіксованого зв'язку загального користування (універсальний доступ), послуги фіксованого телефонного зв'язку в межах зони нумерації (місцевий телефонний зв'язок), а також виклик служб екстреної допомоги, послуги довідкових служб і зв'язку за допомогою таксофонів.

Згідно з пунктом 4.1 Порядку регулювання тарифів на загальнодоступні телекомунікаційні послуги, затвердженого рішенням НКРЗ від 02.04.2009 № 1438 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 22.04.2009 за № 363/16379, підставою для перегляду рівня тарифів на загальнодоступні телекомунікаційні послуги в установленому законодавством порядку є зміна ставок податків і зборів та інших обов'язкових платежів, мінімального рівня заробітної плати, ставок орендної плати, цін і тарифів на паливно-енергетичні та матеріальні ресурси, які не залежать від господарської діяльності операторів, але впливають на рівень планової собівартості операторів.

Зважаючи на викладене, до НКРЗІ в жовтні 2019 року звернулось ПАТ «Укртелеком» з пропозицією щодо підвищення рівня на 10% Граничних тарифів на загальнодоступні телекомунікаційні послуги з 01.01.2020 року.

Проект рішення НКРЗІ «Про затвердження Граничних тарифів на загальнодоступні телекомунікаційні послуги і визнання таким, що втратило чинність, рішення НКРЗІ від 18 вересня 2018 року № 488», погоджено зі Спільним представницьким органом сторони роботодавців на національному рівні та Спільним представницьким органом репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні, затверджено рішенням НКРЗІ від 26.11.2019 № 564, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 12.12.2019 за № 1225/34196 та набрало чинності 01.01.2020.

Тарифи на роботи (послуги) державного підприємства «Український державний центр радіочастот»

Відповідно до повноважень, визначених Законом України «Про радіочастотний ресурс України», НКРЗІ здійснює державне регулювання у сфері користування РЧР України, зокрема, в частині встановлення тарифів на роботи (послуги) державного підприємства «Український державний центр радіочастот».

На виконання вимог статей 18, 32, 39 Закону України «Про телекомунікації», в частині впровадження послуг із перенесення абонентських номерів, рішенням НКРЗІ від 31.07.2015 № 394, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 21.08.2015 за № 1019/27464, затверджено Порядок надання послуг із перенесення абонентських номерів (далі – Порядок).

Відповідно до пункту 5² статті 18 Закону України «Про телекомунікації» та підпункту 17 пункту 4 Положення про НКРЗІ, затвердженого Указом Президента України від 23.11.2011 № 1067, рішенням НКРЗІ від 25.11.2014 № 777 УДЦР визначено організацією, яка здійснює централізоване технічне адміністрування персональних номерів та перенесених абонентських номерів (далі – Адміністратор).

Згідно з пунктом 32 розділу II Порядку, оплата послуг Адміністратора встановлюється в установленому законодавством порядку на договірних засадах та здійснюється: оператором-отримувачем за кожне перенесення абонентського номера; операторами телекомунікацій, які використовують номерний ресурс, за доступ до інформації централізованої бази даних (далі – ЦБД) з урахуванням кількості задіяного номерного ресурсу та собівартості утримання ЦБД; іншими суб'єктами господарювання, які використовують дані про абонентські номери у своїх технологічних процесах.

В державі створені всі умови для впровадження ППН та їх надання споживачам, у тому числі встановлено тарифи на роботи (послуги), пов'язані з централізованим технічним адмініструванням перенесених абонентських номерів, крім тарифів для інших суб'єктів господарювання, які використовують дані про абонентські номери у своїх технологічних процесах. Тому, виникла потреба надання інформації з ЦБД перенесених абонентських номерів іншим суб'єктам господарювання, які використовують дані про абонентські номери у своїх технологічних процесах.

Крім цього, з метою уточнення деяких положень розділу V Тарифів на роботи (послуги) УДЦР, пов'язані з користуванням радіочастотним ресурсом України та вимірюванням параметрів телекомунікаційних мереж, затверджених рішенням НКРЗІ від 01.11.2016 № 578 (із змінами), зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 25.11.2016 за № 1530/29660, було запропоновано внести деякі редакційні правки в частині назви послуг, які спричинені тим, що наразі ЦБД може забезпечити здійснення перенесення абонентських номерів лише на телекомунікаційних мережах рухомого (мобільного) зв'язку і попередньо затверджені тарифи розраховано з урахуванням собівартості утримання ЦБД, яка закуповувалась і може використовуватись виключно для перенесення абонентських номерів на телекомунікаційних мережах рухомого (мобільного) зв'язку.

У зв'язку з цим, НКРЗІ рішенням від 07.05.2019 № 214 затвердила Зміни до Тарифів на роботи (послуги) державного підприємства «Український державний центр радіочастот», пов'язані з користуванням радіочастотним ресурсом України та вимірюванням параметрів телекомунікаційних мереж, затверджених рішенням НКРЗІ від 01.11.2016 № 578, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 25.11.2016 № 1530/29660 (зі змінами), яке зареєстроване в Міністерстві юстиції України 11.05.2019 за № 486/33457 та набрало чинності 17.05.2019.

Тарифне регулювання у сфері надання послуг поштового зв'язку

Відповідно до статті 9 Закону України «Про поштовий зв'язок» тарифне регулювання у сфері надання послуг поштового зв'язку здійснюється НКРЗІ, відповідно до законодавства України і повинно стимулювати впровадження операторами новітніх технологій, підвищення якості надання послуг, збільшення обсягів і розширення номенклатури послуг.

Процедура зміни Граничних тарифів на сьогоднішній день визначена Порядком регулювання тарифів на універсальні послуги поштового зв'язку, затвердженим рішенням НКРЗІ від 23.05.2017 № 260, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України від 16.06.2017 за № 759/30627 (далі – Порядок).

Відповідно до пункту 1 розділу V Порядку, підставами для перегляду тарифів є зміна ставок податків і зборів (обов'язкових платежів), мінімального рівня заробітної плати, ставок орендної плати, цін і тарифів на паливно-енергетичні та матеріальні ресурси, які не залежать від господарської діяльності операторів поштового зв'язку, але впливають на рівень планової собівартості операторів поштового зв'язку.

У липні 2019 року до НКРЗІ звернулось АТ «Укрпошта» із пропозицією щодо підвищення Граничних тарифів на пересилання поштових відправлень в межах України на 2020 рік в середньому - 12,9%, зокрема, на письмову кореспонденцію – 12,8%, посилки – 24,7%. Підставою для підвищення тарифів за інформацією АТ «Укрпошта» є збільшення витрат на виплату заробітної плати працівникам, яка складає найбільш питому

вагу в структурі витрат товариства (близько 70%) та постанова Кабінету Міністрів України від 15.05.2019 № 555 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2020-2022 роки» згідно з якою економічні показники зміни тарифів на універсальні послуги поштового зв'язку в 2020 році у порівнянні з 2019 роком закладено у розмірі 15,0%.

Відповідно до пункту 3.34 Генеральної угоди про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин в Україні на 2019 – 2021 роки, 29.07.2019 відбулося засідання Робочої групи з розробки Граничних тарифів на універсальні послуги поштового зв'язку за участю представників СПО сторони роботодавців та СПО об'єднань профспілок, на якому пропозиції АТ «Укрпошта» стосовно перегляду Граничних тарифів учасника були підтримані.

Рішенням НКРЗІ від 29.10.2019 № 505 «Про затвердження Граничних тарифів на універсальні послуги поштового зв'язку і визнання таким, що втратило чинність, рішення НКРЗІ від 07 серпня 2018 року № 414», яке зареєстроване в Міністерстві юстиції України 20.11.2019 за № 1168/34139, внесені зміни до рішення НКРЗІ від 03.09.2019 № 403 «Про затвердження Граничних тарифів на універсальні послуги поштового зв'язку і визнання таким, що втратило чинність, рішення НКРЗІ від 07 серпня 2018 року № 414», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20 вересня 2019 року за № 1048/34019. Даним рішенням введено Граничні тарифи на універсальні послуги поштового зв'язку на період з 01.01.2020.

Аналіз ринків телекомунікацій

Відповідно до пункту 10-1 статті 18 Закону України «Про телекомунікації» НКРЗІ має повноваження щодо здійснення в установленому нею порядку визначення ринків певних телекомунікаційних послуг, проведення їх аналізу та визначення операторів, провайдерів телекомунікацій з істотною ринковою перевагою (далі – ІРП) на ринках таких послуг.

Рішенням НКРЗІ від 11.12.2018 № 640 затверджено «Порядок проведення аналізу ринків певних телекомунікаційних послуг та визначення операторів, провайдерів телекомунікацій з істотною ринковою перевагою на ринках таких послуг» (далі – Порядок), яке зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17.01.2019 за № 54/33025. Цей Порядок встановлює механізм проведення аналізу ринків певних телекомунікаційних послуг, визначення операторів, провайдерів телекомунікацій з ІРП на цих ринках.

Додатком до Порядку визначено Перелік ринків телекомунікаційних послуг (далі – Перелік), який сформований відповідно до Індикативного переліку України відповідних ринків, що мають бути проаналізовані відповідно до статті 116 Угоди про асоціацію між Україною, з однією сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

У 2019 році відповідно до рішення НКРЗІ від 11.06.2019 № 278 «Про проведення аналізу ринків» було проведено аналіз ринку послуги термінації голосового трафіку на місцевих мережах фіксованого зв'язку телекомунікаційної мережі загального користування та аналіз ринку послуг термінації голосового трафіку на телефонних мережах рухомого (мобільного) зв'язку телекомунікаційної мережі загального користування.

Результати аналізу зазначених ринків затверджені рішеннями НКРЗІ від 17.09.2019 № 424 та від 01.10.2019 № 455.

Згідно із зазначеними рішеннями до Переліку операторів телекомунікацій з істотною ринковою перевагою на ринку послуги термінації голосового трафіку:

- на місцевих мережах фіксованого зв'язку телекомунікаційної мережі загального користування включено 168 операторів телекомунікацій;
- на мережах рухомого (мобільного) зв'язку включено 6 операторів телекомунікацій.

На таких операторів покладаються зобов'язання, визначені Законом.

У 2020 році, згідно з рішенням НКРЗІ від 28.01.2020 № 33, планується проведення аналізу ринків телекомунікаційних послуг на роздрібному рівні (роздрібних ринків), зокрема, аналізу ринків послуг доступу до фіксованої телефонної мережі загального користування для споживачів (фізичних та юридичних осіб);

- аналізу ринків телекомунікаційних послуг місцевого та/або послуг міжміського фіксованого зв'язку, що надаються споживачам (фізичним та юридичним особам);
- аналізу ринків послуг міжнародного фіксованого зв'язку, що надаються споживачам (фізичним та юридичним особам).

Крім того, в рамках проекту Twinning «Посилення регуляторної спроможності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, у сфері доступу до ринку та системи моніторингу якості послуг», з міжнародними експертами опрацьовується питання щодо проведення аналізу ринку послуг:

- з надання доступу (включаючи спільний доступ) до абонентських ліній для надання послуг широкосмугового доступу та голосових послуг;
- з надання широкосмугового доступу до мереж передачі даних.

РОЗДІЛ III. РЕГУЛЮВАННЯ ДОСТУПУ ДО РИНКУ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ ТА СФЕРИ КОРИСТУВАННЯ РЧР УКРАЇНИ РЕЄСТРАЦІЯ І ЛІЦЕНЗУВАННЯ

Протягом 2019 року до Реєстру операторів, провайдерів телекомунікацій (далі – Реєстр) включений 691 суб'єкт господарювання, з них 264 оператори та 427 провайдерів.

Реєстр розміщений на вебсайті НКРЗІ.

Рішенням НКРЗІ від 17.12.2019 № 610, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 02.01.2020 за № 11/34294, затверджено Порядок ведення реєстру операторів, провайдерів телекомунікацій, норми якого спрямовані на спрощення доступу на ринок нових учасників ринку, конкретизацію видів телекомунікаційних послуг та переліку населених пунктів, де вони надаються, завдяки чому оновлений реєстр буде інформаційним джерелом для населення і органів державної влади.

Кількість операторів, провайдерів телекомунікацій

Табл. 3.1

Вид діяльності	за 2019 р.	Станом на 01.01.2020
Внесено до реєстру операторів, провайдерів телекомунікацій, з них:	691	6682
Операторів телекомунікацій, з них:	264	3728
надають послуги з доступу до Інтернету з використанням РЧР	6	649
надають послуги з доступу до Інтернету без використання РЧР	238	2059
надають інші послуги	20	1020
Провайдерів телекомунікацій, з них:	427	2954
надають послуги з доступу до Інтернету	423	2918
Внесено до реєстру операторів поштового зв'язку	20	53

Протягом 2019 року НКРЗІ видала 56 ліцензій на здійснення діяльності у сфері телекомунікацій, переоформила 6 ліцензій; видала 14 копій ліцензій, продовжила термін дії 96 ліцензій.

Надходження до Держбюджету від сплати за видачу, переоформлення, продовження терміну дії ліцензій на здійснення діяльності у сфері телекомунікацій та видачу копій таких ліцензій склали 12 820,0 тис. грн.

25 грудня 2019 року набрав чинності Закон України від 18.09.2019 № 102-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення переліку видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню», яким скасовано ліцензування здійснення діяльності у сфері телекомунікацій.

Станом на 24 грудня 2019 року в Україні налічувалось 905 діючих ліцензій на види діяльності у сфері телекомунікацій (894 ліцензії) та надання послуг поштового зв'язку (11 ліцензій).

Проведено звірку даних понад 2000 суб'єктів господарювання, включених до Реєстру, за даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР). За результатами звірки виключено з Реєстру в зв'язку з припиненням підприємницької діяльності згідно з витягами з ЄДР 300 суб'єктів господарювання. З метою приведення у відповідність до встановленої форми записів у Реєстрі з суб'єктами господарювання проведено роз'яснювальну роботу щодо надання ними повного обсягу інформації та опубліковано відповідне звернення до операторів, провайдерів телекомунікацій на офіційній сторінці НКРЗІ в мережі Інтернет. За результатами роботи за

заявами суб'єктів господарювання внесені зміни до Реєстру стосовно 435 суб'єктів господарювання та виключено з Реєстру 162 суб'єкта господарювання.

Кількість ліцензій за видами діяльності у сфері телекомунікацій, станом на 24.12.2019

Рис. 3.1

За 2019 рік НКРЗІ видано 288 ліцензій на користування РЧР.

Надходження до Державного бюджету України від сплати за видачу ліцензій на користування РЧР України за 2019 року склали 43 206, 6 тис. грн.

Протягом 2019 року надано реєстраційний номер радіообладнання для 144 нових типів радіоелектронних засобів. Інші типи (види) радіообладнання після проведеної у 2018 році оцінки ризику низького рівня відповідності суттєвим вимогам Технічного регламенту радіообладнання, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 № 355 (далі - Технічний регламент), не потребували реєстрації в НКРЗІ відповідно до вимог пункту 10 Технічного регламенту. При тому код реєстраційного номера виробника отримали 15 іноземних виробників.

З урахуванням внесених у 2018-2019 роках змін до Плану використання радіочастотного ресурсу України, якими визначено досягнення ступеня гармонізації використання смуг радіочастот в Україні з Імплементативними рішеннями Європейської Комісії:

1) прийнято нову редакцію Норм, що регулюють використання деяких типів РЕЗ або ВП для їх експлуатації, відповідно до вимоги частини восьмої статті 30 Закону України «Про радіочастотний ресурс України» (на бездозвільній та безоплатній основі), які гармонізовані з рішенням Європейської комісії № 2013/752/ЕС за технічними умовами (параметрами) для відповідного радіообладнання;

2) проведено аналіз законодавства ЄС та України в частині наближення технічних стандартів та правил користування радіочастотним ресурсом, за результатами якого сформовано та надано пропозиції до Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (далі - Адміністрація Держспецзв'язку), для прийняття в Україні 39 європейських гармонізованих стандартів у сфері користування радіочастотним ресурсом України як національних стандартів (без технічних відхилень);

3) розроблено 47 гармонізованих з Європейським Союзом радіоінтерфейсів, які відповідно до пункту 15 Технічного регламенту оприлюднено на вебсайті Адміністрації Держспецзв'язку.

РОЗПОДІЛ І ВИКОРИСТАННЯ РАДІОЧАСТОТНОГО РЕСУРСУ

З метою забезпечення максимального покриття території України мережами рухомого (мобільного) зв'язку третього та четвертого поколінь, надання широкосмугового доступу до Інтернету, отримання повсюдно громадянами України переваг та можливостей цифрового світу, насамперед у сферах освіти, медицини, електронної комерції, адміністративних послуг, розвитку електронної демократії, Указом Президента України від 08.07.2019 № 497 «Про деякі заходи з покращення доступу до мобільного Інтернету» (далі - Указ Президента України) затверджено заходи з покращення доступу до мобільного Інтернету (далі - Заходи).

З метою виконання Заходів та враховуючи План організації виконання зазначеного Указу Президента України, схваленого на засіданні Кабінету Міністрів України 24.07.2019 (протокол № 29) НКРЗІ у 2019 році здійснювались відповідні заходи щодо їх виконання.

Слід зазначити, що вирішення завдань, передбачених пунктом 5 заходів з покращення доступу до мобільного Інтернету, відповідно до закону можливе лише після звернення до НКРЗІ користувача радіочастотного ресурсу України, який здійснює операторську діяльність у певній смузі радіочастот та має наміри впровадити нову радіотехнологію в цій смузі радіочастот до закінчення терміну дії ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України. Враховуючи зазначені норми закону НКРЗІ прийнято рішення від 02.07.2019 за № 322 «Про рекомендації щодо сприяння впровадженню нових радіотехнологій у сфері телекомунікацій та користування радіочастотним ресурсом України», яким, зокрема, рекомендовано у місячний строк користувачам радіочастотного ресурсу України, які відповідно до закону здійснюють операторську діяльність у певній смузі радіочастот нижче 1 ГГц, звернутися до НКРЗІ із відповідною заявою щодо дострокового впровадження нової радіотехнології у цій смузі згідно з статтею 40 Закону та Ліцензійними умовами користування радіочастотним ресурсом України, затвердженими рішенням Національної комісії з питань регулювання зв'язку України від 19.08.2005 № 53, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 20.10.2005 за № 1237/11517.

За результатами проведених понад 50 спільних робочих нарад в НКРЗІ було розроблено Спільний план заходів щодо виконання пунктів 4 та 5 Заходів, який передбачає 18 заходів, що мають бути виконані як державними органами, так і відповідними користувачами радіочастотного ресурсу (далі - Спільний план), результатом виконання якого має стати видача операторам телекомунікацій в межах смуг радіочастот, що ними використовуються, нових ліцензій на користування РЧР України для впровадження радіотехнології «Міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок ІМТ».

Зазначений Спільний план було підписано всіма заінтересованими операторами телекомунікацій (ПрАТ «Київстар», ПрАТ «ВФ Україна», ТОВ «лайфселл» та ТОВ «Інтернаціональні телекомунікації»), підтримано рішенням НКРЗІ від 29.10.2019 № 510.

радіочастотного спектру та впровадження новітніх радіотехнологій в діапазонах 700-900 МГц, утвореної наказом Голови НКРЗІ від 05.04.2019 № 38/нк та підтриманий рішенням НКРЗІ від 21.01.2020 № 23 «Питання проведення дефрагментації радіочастотного спектру та впровадження новітніх радіотехнологій в діапазонах 700-900 МГц».

Крім того, НКРЗІ були розроблені та направлені в установленому порядку до Адміністрації Держспецзв'язку пропозиції:

- щодо внесення змін до Національної таблиці розподілу смуг радіочастот України щодо розподілу рухомій службі на первинній основі діапазонів 694 – 790 МГц, 790-862 МГц, 3400-3800 МГц та Плану використання радіочастотного ресурсу України, необхідних для впровадження новітніх радіотехнологій четвертого та п'ятого поколінь:

- щодо внесення змін до Плану використання радіочастотного ресурсу України за результатами аналізу Імплементативного рішення Європейської Комісії № 2017/1483 від 08.08.2017 про внесення змін до рішення 2006/771/ЄС щодо використання спектру пристроями короткого радіусу дії з метою гармонізації використання радіочастотного спектру в Україні з ЄС;

- щодо внесення змін до Плану використання радіочастотного ресурсу України», якими чітко визначено умови та строки припинення використання радіотехнології CDMA-800, напрями подальшого використання радіотехнологій «Міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок ІМТ» (нова редакція пункту 22.1 Плану) та «Цифровий стільниковий радіозв'язок E-GSM» в обсягах, що відповідають можливості дострокового впровадження нової радіотехнології та іншим умовам користування смугами радіочастот, що визначені в Додатку 3 до Спільного плану.

Відповідно до зазначеного вище, в рамках зазначеного Указу Президента України та розпорядження Уряду,

враховуючи Меморандум про взаєморозуміння між Кабінетом Міністрів України, ТОВ «Інтернаціональні телекомунікації», ПрАТ «ВФ Україна», ТОВ «лайфселл» та ПрАТ «Київстар», підписаний 29.10.2019 у м. Маріуполь,

у зв'язку з прийняттям постанов Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 № 30 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2006 р. № 200» та від 05.02.2020 № 41 «Про внесення змін до Плану використання радіочастотного ресурсу України», та наданням Антимонопольним комітетом України дозволу на узгоджені дії у вигляді перерозподілу радіочастотного ресурсу України в діапазонах радіочастот 800 - 900 МГц між ПрАТ «Київстар», ПрАТ «ВФ Україна», ТОВ «лайфселл» і ТОВ «Інтернаціональні телекомунікації» (рішення від 14.01.2020 № 19-р),

НКРЗІ за результатами співпраці із вказаними операторами телекомунікацій та за загальною координацією Офісу Президента України, Кабінету Міністрів України, а також за участю Міністерства цифрової трансформації України, Української асоціації операторів зв'язку «ТЕЛАС», було прийнято комплекс рішень, результатом яких стало задоволення НКРЗІ усіх заяв, поданих ПрАТ «Київстар», ПрАТ «ВФ Україна», ТОВ «лайфселл», ТОВ «Інтернаціональні телекомунікації» щодо отримання додаткових смуг радіочастот, анулювання, продовження строку дії, переоформлення та видачі відповідних ліцензій, чим забезпечено проведення дефрагментації радіочастотного ресурсу та можливість дострокового впровадження усіма вказаними операторами нової радіотехнології «Міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок ІМТ» (4G) у вказаних діапазонах частот.

За результатами прийняття НКРЗІ у січні-лютому 2020 року рішень щодо видачі (продовження, переоформлення) відповідних ліцензій та у повній відповідності до вимог Закону України «Про радіочастотний ресурс України» (далі - Закон), Розмірів плати за видачу ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22.04.2006 № 200 (зі змінами), до Державного бюджету України необхідно було сплатити кошти на загальну суму понад 807 млн грн, зокрема: ПрАТ

«Київстар» - 261,6 млн грн.; ПрАТ «ВФ Україна» - 229,6 млн грн; ТОВ «лайфселл» - 121,2 млн грн; ТОВ «Інтернаціональні телекомунікації» - 194,6 млн грн. Слід зазначити, що Урядом було вдвічі зменшено розмір плати за видачу ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України, строком дії понад 5 років за кожний наступний рік (постанова Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 № 30).

Станом на березень 2020 року операторами телекомунікацій ПрАТ «ВФ Україна», ПрАТ «Київстар», ТОВ «лайфселл» вже сплачено до Державного бюджету України вартість згаданих ліцензій у повному обсязі (близько 612,4 млн грн) та отримано ліцензії, що дають право користування радіотехнологією «Міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок ІМТ» (4G) у діапазонах 800 - 900 МГц.

НКРЗІ і надалі будуть здійснюватися заходи в рамках виконання зазначеного Указу Президента України, Плану організації виконання зазначеного Указу Президента України та розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1272-р.

РОЗПОДІЛ І ВИКОРИСТАННЯ НОМЕРНОГО РЕСУРСУ

Одним із важливих напрямків діяльності НКРЗІ є здійснення заходів з розподілу, присвоєння, обліку номерного ресурсу, видачі та скасування дозволів на його використання. Для виконання цих завдань НКРЗІ здійснює надання двох адміністративних послуг: з виділення номерного ресурсу та переоформлення дозволів на використання номерного ресурсу, шляхом опрацювання та розгляду заявних документів операторів телекомунікацій, прийняття відповідних рішень НКРЗІ та видачі дозволів на використання номерного ресурсу.

Для забезпечення всебічного та повного інформування про стан і обсяги виділеного операторам телекомунікацій номерного ресурсу на вебсайті НКРЗІ щомісячно здійснювалося оприлюднення даних про первинний розподіл всіх видів номерного ресурсу.

Станом на 01.01.2020 право використовувати номерний ресурс телекомунікаційних мереж загального користування України мали 230 операторів телекомунікацій на підставі 1 290 дозвільних документів (у 2018 році – 244 оператори).

Кількість операторів телекомунікацій, які мають дозволи на використання певних видів номерного ресурсу станом на 01.01.2020

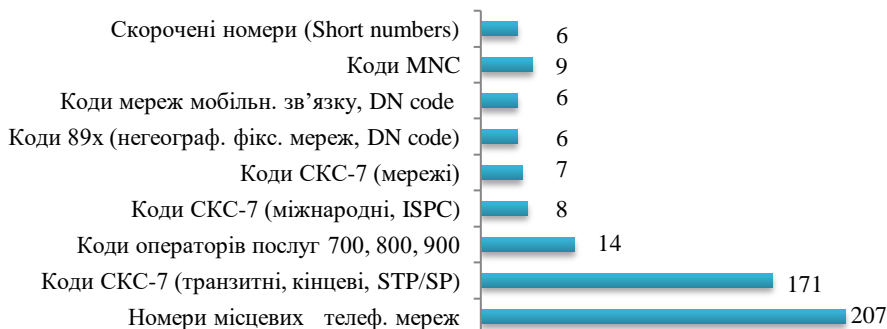

Рис. 3.4

Розгляд заяв операторів телекомунікацій щодо питань номерного ресурсу, прийняття НКРЗІ відповідних рішень з вищезазначених питань здійснювались у порядку визначеному законодавством та із дотриманням встановлених строків.

Протягом 2019 року на засіданнях НКРЗІ було розглянуто 356 заяв про виділення та повернення номерного ресурсу, переоформлення дозволів на використання номерного ресурсу, проти 313 розглянутих заяв у 2018 році. Заяви щодо виділення та переоформлення номерного ресурсу були розглянуті НКРЗІ в 98% позитивно на користь заявників. За

результатами опрацювання звернень операторів телекомунікацій та на підставі рішень НКРЗІ було оформлено 318 дозволів.

Загальна сума надходжень до загального фонду Державного бюджету протягом 2019 року за виділення номерного ресурсу склала 1 322,6 тис. грн, що у 10 разів перевищило суму надходжень за 2018 рік.

З питань виділення номерного ресурсу у 2019 році НКРЗІ було розглянуто 66 заяв від 27 операторів телекомунікацій (у 2018 році – 55 заяв від 20 операторів) та видано дозволів на використання: 46 100 номерів місцевих телефонних мереж; 32 коди пунктів сигналізації мережі СКС-7; 2 коди мереж рухомого (мобільного) зв'язку (MNC) Плану міжнародної ідентифікації мереж загального користування та абонентів; 7 скорочених номерів, з них безкоштовно – 4 номери соціального спрямування. Тільки стосовно (відносно) 2 заяв було прийнято рішення про відмову у виділенні номерного ресурсу на підставі подання заявником доопрацьованих документів з порушенням встановлених законодавством строків та відсутності вільного номерного ресурсу на заявленій території.

Також, було розглянуто 258 заяв на переоформлення дозволів на використання номерного ресурсу, проти 188 заяв у 2018 році. За результатами розгляду 6 заяв, що надійшли від 2 операторів телекомунікацій, прийнято рішення НКРЗІ про відмову у переоформленні на підставі подання заяв з порушенням встановлених законодавством строків та порушенням строків задіяння номерного ресурсу, вилучено номерний ресурс у зв'язку із закінченням термінів дії відповідних ліцензій та дозволів, а також не задіянням номерного ресурсу у строк, установлений у дозволі.

Водночас, НКРЗІ розглянуто 32 заяви про повернення номерного ресурсу, які надійшли від 16 операторів телекомунікацій та прийнято рішення про його вилучення. З них 5 операторів телекомунікацій повернули номерний ресурс на підставі прийнятих ними рішень про припинення діяльності з надання телекомунікаційних послуг з використанням номерного ресурсу. Решта операторів телекомунікацій повернули номерний ресурс, який не задіяний та не використовувався споживачами.

Крім того, на підставі закінчення термінів дії відповідних ліцензій та дозволів на використання номерного ресурсу за рішеннями НКРЗІ було вилучено номерний ресурс у 28 операторів телекомунікацій, якими не було подано до НКРЗІ необхідні заявні документи на переоформлення.

З метою захисту прав споживачів та недопущення припинення надання їм загальнодоступних телекомунікаційних послуг у разі прийняття операторами рішення про припинення здійснення діяльності, НКРЗІ було проведено комплекс заходів, спрямований на визначення операторів телекомунікацій, які мають змогу організаційно та технічно забезпечити подальше надання послуг споживачам із збереженням раніше виділених їм абонентських номерів. Так, за прийнятими НКРЗІ рішеннями 6 операторів телекомунікацій безкоштовно отримали необхідні дозвільні документи на використання 5200 номерів місцевих телефонних мереж, що створило умови для забезпечення подальшого надання загальнодоступних телекомунікаційних послуг в інтересах близько 3 тис. споживачів у 6 населених пунктах України.

З метою забезпечення оперативного приймання та всебічного опрацювання звернень громадян щодо соціально-економічних питань рішеннями НКРЗІ було безкоштовно виділено чотирьом операторам телекомунікацій скорочені номери для організації інформаційно-довідкових служб соціального спрямування, а саме:

- «1539» – для організації консультування та забезпечення зворотного зв'язку для осіб з інвалідністю;
- «1547» – для організації протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей;
- «1548» – для протидії контрабанді та корупції під час митного оформлення товарів.

Замовником послуг виступила державна установа «Урядовий контактний центр», яка забезпечує функціонування Національної системи звернень громадян до органів виконавчої влади у цілодобовому режимі.

У 2019 році завершено проведення організаційно-технічних заходів із побудови централізованої бази даних перенесених номерів та підключення до неї локальних баз даних операторів рухомого (мобільного) зв'язку та з 01.05.2019 успішно запроваджено послугу із перенесення абонентських номерів на телекомунікаційних мережах рухомого (мобільного) зв'язку. Станом на 01.01.2020 перенесено 38 690 номерів, що дозволило абонентам реалізувати своє право на вільний вибір постачальника послуг рухомого (мобільного) зв'язку за критеріями ціна/якість.

Кількість поданих споживачами заяв на отримання послуги склала значно більшу цифру та перевищила 62 тисячі, що є свідченням досить низького рівня задоволення таких заяв операторами (близько 60 % від загальної кількості заяв були реалізовані). Відмови у задоволенні заяв споживачів у більшості випадків пов'язані з проблемами, що виникають при ідентифікації абонентів, які бажають здійснити перенесення свого абонентського номеру. Зазначене, у свою чергу, пов'язано зі здійсненням реєстрації абонента в мережі оператора-донора, що є обов'язковою умовою для отримання такої послуги.

ВЗАЄМОЗ'ЄДНАННЯ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ МЕРЕЖ ТА ДОСТУП ДО ІНФРАСТРУКТУРИ

Регулювання взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж здійснювалося відповідно до Закону та Правил взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж загального користування, затверджених рішенням Національної комісії з питань регулювання зв'язку України 08.12.2005 № 155 (у редакції рішення НКРЗІ від 31.01.2015 № 174), зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 05.06.2015 за № 667/27112.

Протягом 2019 року опрацьовано, затверджено відповідними рішеннями НКРЗІ та внесено до Каталогу пропозицій щодо взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж 224 пропозиції про взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж загальною пропускнуною спроможністю 953 потоків E1 та 16,5 Гбіт/с. Зазначені пропозиції надійшли лише від операторів телекомунікацій, що визначені НКРЗІ операторами телекомунікацій з ІРП на ринках певних телекомунікаційних послуг.

За 2019 рік на офіційній сторінці НКРЗІ в мережі Інтернет розміщено 80 повідомлень про укладання або внесення змін до договорів про взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж та 21 повідомлення про ліквідацію взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж.

В установленому законодавством порядку надано 57 відповідей та роз'яснень на звернення операторів, провайдерів телекомунікацій та інших суб'єктів господарювання щодо взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж, доступу до інфраструктури та спільного використання інфраструктури телекомунікаційних мереж.

У 2019 році до НКРЗІ надійшла одна заява від відокремленого підрозділу «Південно-Західна електроенергетична система» державного підприємства «Національна енергетична компанія «Укренерго» про врегулювання спору з ПАТ «Укртелеком» щодо укладання нового договору про надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку. Рішенням НКРЗІ від 19.11.2019 № 547 сторонам спору надані рекомендації щодо досудового врегулювання спору.

РОЗДІЛ IV. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ

Діяльність НКРЗІ в частині міжнародного співробітництва та європейської інтеграції передусім була спрямована на:

- забезпечення виконання зобов'язань України у галузі зв'язку (сфері телекомунікацій та надання послуг поштового зв'язку), передбачених Угодою про асоціацію, а також участь в ініціативі ЄС «Східне партнерство»;
- виконання зобов'язань, що випливають із членства України у секторальних універсальних та регіональних міжнародних організаціях;
- активізацію і поглиблення двостороннього та багатостороннього співробітництва у сфері електронних комунікацій;
- вивчення іноземного досвіду з питань впровадження новітніх технологій та кращих регуляторних практик.

Ініціатива ЄС «Східне партнерство»

Одним із пріоритетних напрямків співробітництва у рамках євроінтеграційних процесів для України є участь у заходах ініціативи ЄС «Східне партнерство» (далі – Ініціатива). Відтак, Україна є країною-учасницею Мережі регуляторних органів електронних комунікацій країн Східного партнерства та Панелі з гармонізації цифрових ринків в рамках Ініціативи, а експерти НКРЗІ беруть активну участь у діяльності відповідних платформ.

Панель з гармонізації цифрових ринків Ініціативи (Панель HDM)

Україна є координатором одного з основних напрямків Панелі HDM – «Правила надання телекомунікаційних послуг».

У 2019 році проведено 4-те засідання Панелі HDM (лютий, м. Брюссель, Королівство Бельгія), у рамках якого офіційно стартував проект EU4Digital «Підтримка цифрової економіки та суспільства у Східному партнерстві» (далі – проект EU4Digital, Проект). Головною метою Проекту є усунення існуючих перешкод та бар'єрів з надання загальноєвропейських онлайн-послуг для громадян, державних адміністрацій та підприємств, у тому числі шляхом гармонізації цифрових ринків між країнами Східного партнерства (далі – СхП) та з ЄС.

У рамках Проекту надається технічна допомога усім шести тематичним мережам, що здійснюють діяльність у рамках Панелі HDM Тематичної платформи № 2 «Економічний розвиток та ринкові можливості» Ініціативи, зокрема, щодо виконання ряду практичних проектів-завдань, зобов'язання щодо яких закріплені в документі «20 очікуваних результатів до 2020 року: фокусування на ключових пріоритетах та відчутних результатах Східного партнерства» та Міністерській Декларації (жовтень 2017 року, м. Таллінн, Естонія).

Пріоритетним напрямом для проекту EU4Digital визначено «Правила надання телекомунікаційних послуг», який представлений Мережею регуляторних органів електронних комунікацій країн СхП та її трьома експертними робочими групами і, відповідно включає чотири тематики:

- «Підтримка та посилення незалежності регуляторного органу у сфері електронних комунікацій» – незалежні регулятори щонайменше у 5 країнах СхП);
- «Розвиток широкосмугового зв'язку» – розгортання національних стратегій широкосмугового зв'язку (ШСЗ) усіма країнами СхП відповідно до аналогічних стратегій держав-членів ЄС;
- «Радіоспектральна політика» – скоординовані національні стратегії щодо використання спектра серед країн СхП та з ЄС, включаючи вивільнення діапазону частот 700 МГц;

- “Міжнародний роумінг” – гармонізовані та знижені тарифи на послуги міжнародного роумінгу серед країн СхП та розпочаті обговорення стосовно зниження тарифів на послуги роумінгу з ЄС.

“Міжнародний роумінг” визначено пріоритетною тематикою напряму “Правила надання телекомунікаційних послуг”, а ключовим його завданням є імплементація Дорожньої карти щодо зниження тарифів на послуги роумінгу (далі – Дорожня карта), реалізація якої має привести до укладання регіональної угоди з питань роумінгу між країнами СхП до кінця 2020 року з метою реалізації ініціативи України стосовно створення спільного простору міжнародного роумінгу між країнами СхП та, в подальшому, з ЄС. Саме очолювана Україною (НКРЗІ) Експертна робоча група з питань роумінгу Мережі (REWG) була відповідальною за розробку та узгодження тексту документа серед країн СхП.

Дорожня карта з питань роумінгу схвалена на рівні міністрів у ході третьої Міністерської зустрічі з питань цифрової економіки Ініціативи (лютий, м. Бухарест, Румунія, далі – Міністерська зустріч). Загалом, головною подією Міністерської зустрічі стало схвалення міністрами країн СхП та ЄС Декларації, яка закріпила ряд політичних домовленостей. Зокрема, міністри країн СхП підтвердили готовність підписати регіональну угоду про зниження тарифів на послуги міжнародного роумінгу серед країн СхП до кінця 2020 року та вивчити можливість створення спільного простору міжнародного роумінгу, включаючи економічно стійке зниження тарифів на послуги роумінгу між країнами СхП та ЄС, і з цією метою розпочати обговорення та провести відповідне дослідження.

Окрім зазначеного, міністри держав-членів ЄС також заохочують міністрів країн СхП узгодити свої пріоритети для координації радіочастотного спектру, включаючи смуги частот 694-790 МГц (“700 МГц”) і 3,5 ГГц з метою їх вивільнення для подальшого розгортання 5G.

Мережа регуляторних органів електронних комунікацій країн Східного партнерства (Мережа, EaPeReg)

Мережа була створена у 2012 році з метою забезпечення форуму для обміну інформацією та досвідом з питань регулювання сфери електронних комунікацій, а також сприяння наближенню національних законодавств до стандартів ЄС. Участь у її роботі є відкритою для регуляторних органів держав-членів ЄС, спостерігачів Органу європейських регуляторів електронних комунікацій (BEREC) та Європейської Комісії.

Відповідно до Плану роботи Мережі у 2019 році було проведено ряд заходів, а саме:

- XIII Пленарне засідання Мережі (травень, м. Тбілісі, Грузія) з метою детального обговорення діяльності Мережі у 2019 році та планів роботи на 2020 рік, зокрема, нових ініціатив щодо подальшого розвитку Мережі;

- XIV Пленарне засідання Мережі (листопад, м. Рига, Латвійська Республіка) у рамках якого підведено підсумки роботи Мережі у 2019 році та затверджено плани роботи на 2020 рік, розглянуто стан виконання завдань у рамках реалізації проекту EU4Digital, обрано керівництво Мережі на 2020 рік тощо;

- Семінар з питань нормативної бази для екосистеми 5G (травень, м. Тбілісі, Грузія) для ознайомлення з досвідом держав-членів ЄС щодо розробки нормативної бази для функціонування 5G, що складають особливий інтерес для подальшої діяльності Експертної робочої групи з питань використання діапазону частот 700 МГц Мережі;

- Семінар з питань, пов'язаних із впровадженням ініціативи “Роумінг як вдома” (RLAH) та національного роумінгу (листопад, м. Рига, Латвійська Республіка), у ході якого обговорено окремі аспекти впровадження ініціативи RLAH, включаючи питання, пов'язані із роумінг-шахрайством, а також розглянуто найкращі практики впровадження ініціативи RLAH в ЄС;

- Спільний саміт BEREC, EaPeReg, Європейсько-Середземноморської мережі регуляторів (EMERG) та Латиноамериканського форуму регуляторів у сфері телекомунікацій (REGULATEL), який у 2019 році Саміт пройшов за тематикою “Визначальні фактори інвестування у мережі з надвисокою пропускнуою здатністю” (жовтень, м. Іракліон, Грецька

Республіка), у ході якого обговорювалися питання інвестування у мережі з надвисокою пропускнуою здатністю (very high capacity networks, VHCN) та можливого впливу державного субсидування на конкуренцію. Важливою подією заходу стало підписання Меморандуму про взаєморозуміння між Мережею та BEREC з метою продовження терміну дії відповідного документа на наступні два роки та подальшої успішної співпраці країн СхП та держав-членів ЄС у рамках діяльності відповідних платформ;

- 6 засідань експертних робочих груп.

Беручи до уваги ключові завдання проекту EU4Digital та політичні домовленості, досягнуті у ході Міністерської зустрічі, протягом 2019 року діяльність Мережі здійснювалася у рамках трьох експертних робочих груп: Експертної робочої групи з питань використання діапазону частот 700 МГц (SEWG); Експертної робочої групи з питань незалежності регуляторів та розвитку широкосмугового зв'язку (IRB EWG); Експертної робочої групи з питань роумінгу (REWG).

Головною метою **SEWG** є визначення підходів для майбутнього використання УВЧ-діапазону (ультра високі частоти), зокрема, для смуг частот 470-694 МГц, 694-790 МГц та 790-862 МГц. Участь НКРЗІ у роботі SEWG сприяє виконанню робіт із перепланування частотних присвоєнь/виділень для цифрового наземного телевізійного мовлення.

У рамках своєї діяльності у 2019 році увага SEWG була зосереджена на питаннях вивільнення діапазону 700 МГц з метою використання відповідних частот для впровадження нових телекомунікаційних технологій/систем рухомого (мобільного) зв'язку (IMT-2020). Зокрема, опрацьовувався проект документа "Спільний підхід щодо узгоджених технічних умов між країнами Східного партнерства (Республіка Вірменія, Грузія, Азербайджанська Республіка, Республіка Білорусь, Республіка Молдова та Україна) для наземних мереж мобільного зв'язку в діапазонах частот 694-790 МГц і 3400-3800 МГц". Метою даного документа є визначення намірів та готовності країн СхП узгодити поточне (майбутнє) впровадження інноваційних технологій згідно стандартів та рішень, визначених відповідними європейськими організаціями та органами, для забезпечення спільного використання ресурсів спектру з відповідними технічними параметрами серед країн СхП та з ЄС.

Ключовими напрямками діяльності **IRB EWG** (до квітня 2019 року - Експертна робоча група з питань розвитку ШСЗ та порівняльного аналізу ринків (BBEWG), з огляду на ключові завдання проекту EU4Digital, визначено: підтримку та посилення незалежності регулятора у сфері електронних комунікацій; розгортання національних стратегій ШСЗ усіма країнами СхП відповідно до аналогічних стратегій ЄС.

Зважаючи на зміни у напрямках діяльності, у 2019 році основна увага IRB EWG була переважно сфокусована на виконанні зазначених завдань та, у цьому контексті, на співпраці з експертною групою проекту EU4Digital та Світовим банком (в частині питань, що пов'язані із розвитком ШСЗ), а саме:

- вивченні європейського досвіду створення та функціонування національних регуляторних органів у сфері електронних комунікацій;
- визначенні критеріїв для розробки Методології оцінювання незалежності національних регуляторних органів електронних комунікацій для країн СхП;
- обміні досвідом як з країнами регіону СхП, так і державами-членами ЄС з актуальних питань аналізу ринку, у тому числі зважаючи на те, що здійснення аналізу ринку є одним з ключових повноважень незалежних національних регуляторних органів електронних комунікацій;
- аналізі прогалин в поточному стані ринку ШСЗ в країнах СхП з урахуванням структури ЄС і кращих практик держав-членів ЄС, законодавчої бази ЄС з даного питання;
- досвіді розробки та формування стратегій розвитку ШСЗ, а також розробки та побудови карт ШСЗ (broadband mapping).

Мета діяльності **REWG** – створення спільного простору міжнародного роумінгу між країнами СхП та, в подальшому, з ЄС. Протягом року Групою було забезпечено наступне:

- участь у підготовці проекту Міністерської Декларації, яка була схвалена у ході Міністерської зустрічі, в частині політичних домовленостей стосовно питань, що пов'язані з ініціативою України щодо створення спільного простору міжнародного роумінгу між країнами СхП та, в подальшому, з ЄС;

- представлення діяльності REWG на 4-му засіданні Панелі HDM у розрізі досягнутого прогресу стосовно виконання завдань країнами СхП (в частині роумінгу), які передбачені домовленостями, зафіксованими в документі “20 очікуваних результатів до 2020 року: фокусування на ключових пріоритетах та відчутних результатах Східного партнерства” та Міністерській Декларації (жовтень 2017 року, м. Таллінн, Естонія);

- виконання завдань та організація ряду заходів у рамках практичної імплементації Дорожньої карти (спільно з експертною групою проекту EU4Digital). Зокрема:

1) проаналізовано зміни, що відбулися на ринку міжнародного роумінгу в країнах СхП, в тому числі зібрано та проаналізовано дані операторів мобільного зв'язку України стосовно роумінгу за 2017-2018 роки та міжнародних ставок термінації трафіку (IMTR), а також законодавчі зміни, які стали основою для підготовки відповідного Звіту щодо оновленої оцінки впливу на ринок міжнародного роумінгу після укладання регіональної угоди про зниження тарифів на послуги міжнародного роумінгу серед країн СхП (далі – RRA) на основі моделі регулювання міжнародного роумінгу (змінена модель ЄС – модель 2);

2) проаналізовано та підготовлено детальний опис можливих варіантів укладання RRA з огляду на взяті країнами-членами Мережі зобов'язання у рамках COT, а також проведено консультації з відповідальними міністерствами з метою узгодження одного найбільш прийняттого для країн СхП формату RRA;

3) організовано та проведено Зустріч стейкхолдерів з питань роумінгу, а також Зустріч-брифінг з дипломатичними представництвами ряду країн СхП держав-членів ЄС, з метою просування ініціативи України стосовно створення спільного простору міжнародного роумінгу між країнами СхП та з ЄС, а також діяльності REWG (листопад, м. Вільнюс, Литовська Республіка);

- підготовку проекту Технічного завдання на проведення дослідження щодо можливості створення спільного простору міжнародного роумінгу між країнами СхП та ЄС, включаючи економічно стійке зниження тарифів на послуги роумінгу.

- забезпечення тісної співпраці з експертною групою з питань роумінгу BEREC.

Участь НКРЗІ у заходах Мережі є важливою не лише з огляду на посилення позицій України в регіоні та ключовій ролі у ряді ініціатив у рамках Ініціативи, але й з огляду на реалізацію практичних проектів з розвитку сектору електронних комунікацій та гармонізації цифрових ринків з ЄС.

Окрім того, Голова НКРЗІ у складі української делегації взяв участь у 6-му Бізнес форумі ініціативи ЄС “Східне партнерство” (червень, м. Бухарест, Румунія). Форум проведено у рамках відзначення 10-річчя ініціативи ЄС “Східне партнерство”. Відтак, захід об'єднав представників державних органів, національних регуляторних органів та бізнес-сектору з метою представлення та обговорення історій успіху розвитку інформаційних технологій в регіоні СхП, а також бар'єрів на шляху до розвитку цифрової торгівлі в рамках Єдиного цифрового ринку ЄС та поточної роботи з питань електронної торгівлі в Світовій організації торгівлі.

Проекти технічної допомоги ЄС

Восени 2019 року в НКРЗІ розпочато реалізацію проекту Twinning “Посилення регуляторної спроможності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, у сфері доступу до ринку та системи моніторингу якості послуг” (далі – Проект Twinning). Бенефіціаром Проекту Twinning є НКРЗІ, а сторона ЄС представлена Регуляторним органом зв'язку Литовської Республіки та Комісією з питань регулювання суспільних комунікацій Латвійської Республіки.

Мета Проекту Twinning – забезпечення належної якості надання телекомунікаційних послуг шляхом отримання НКРЗІ досвіду з впровадження системи моніторингу показників якості телекомунікаційних послуг в режимі реального часу та забезпечення можливості для споживачів самостійно контролювати відповідні показники в рамках імплементації вимог європейської системи електронних комунікацій на основі *acquis* ЄС; гармонізація та наближення підходів для забезпечення захисту прав споживачів, а також доступу до ринку та його економічне регулювання для постачальників електронних комунікаційних послуг. У рамках реалізації Проекту протягом вересня-грудня відбулося 5 місій експертів держав-членів ЄС до НКРЗІ, а також забезпечено проведення попереднього засідання Наглядового комітету та офіційного відкриття Проекту Twinning.

Окрім того, забезпечено підготовку та реалізацію проектів у рамках інструменту ТАІЕХ за наступними тематиками:

- “Законодавче врегулювання питань відкриття центрів обробки міжнародної пошти (ЦОМП) на державному рівні, з врахуванням сучасних умов розвитку галузі поштового зв’язку та особливості використання ЦОМП альтернативними операторами поштового зв’язку”(у форматі семінару, березень, м. Київ);

- “Досвід держав-членів ЄС з питань накладання регуляторних зобов’язань на операторів з істотною ринковою перевагою, моніторинг їх виконання, врегулювання спорів стосовно економічних умов взаємоз’єднання та взаєморозрахунків” (у форматі семінару, жовтень, м. Київ).

Двостороннє співробітництво

Важливою складовою у структурі міжнародного співробітництва НКРЗІ залишається двостороннє співробітництво.

У листопаді 2019 року було підписано Меморандум про взаєморозуміння між НКРЗІ та Комісією з питань суспільних комунікацій Латвійської Республіки (SPRK) щодо співробітництва у сфері регулювання електронних комунікацій з метою обміну інформацією та досвідом через підтримку та реалізацію спільних заходів щодо впровадження нових технологій і засобів електронних комунікацій. Співпраця на такому рівні сприятиме обміну інформацією, що стосується національного законодавства та законодавства ЄС у сфері електронних комунікацій, обміну досвідом щодо регулювання та консультацій у цих галузях.

НКРЗІ також бере участь у переговорному процесі (в частині надання телекомунікаційних послуг) з питань укладення Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю та партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії.

Окрім того, на експертному двосторонньому рівні НКРЗІ протягом року здійснювалося вивчення досвіду держав-членів ЄС та країн СхП стосовно окремих питань щодо вивільнення специфічних смуг частот, політики та тендерних процедур у рамках імплементації 4G/5G тощо.

Співробітництво з універсальними та регіональними міжнародними організаціями

НКРЗІ бере активну участь у діяльності секторальних універсальних та регіональних міжнародних організацій, таких як Міжнародний союз електрозв’язку (МСЕ), Всесвітній поштовий союз (ВПС) та Європейська конференція адміністрацій зв’язку (СЕПТ).

Протягом 2019 року представники НКРЗІ долучалися до роботи МСЕ та СЕПТ з метою підготовки до Всесвітньої конференції радіозв’язку 2019 року МСЕ (ВКР-19) шляхом участі у наступних заходах:

- засідання другої сесії Підготовчих зборів до ВКР-19 МСЕ (лютий, м. Женева, Швейцарська Конфедерація);

- 3-й Міжрегіональний семінар-практикум МСЕ з підготовки до ВКР-19 (вересень, м. Женева, Швейцарська Конфедерація);

- 8-ме засідання Робочої групи СЕПТ з підготовки до ВКР-19 (травень, м. Стокгольм, Королівство Швеція).

Участь НКРЗІ у роботі засідань МСЕ та СЕПТ була важливою в контексті забезпечення врахування позиції України при розробці загальної європейської позиції, а також для подальшої роботи, спрямованої на захист інтересів України у сфері користування радіочастотним ресурсом на міжнародному рівні.

Важливою подією стала участь представників НКРЗІ, у складі офіційної делегації Уряду України, у роботі ВКР-19 (28.10-22.11.2019, м. Шарм-ель-Шейх, Арабська Республіка Єгипет). За результатами проведених членами делегації України у рамках ВКР-19 переговорів, заява України була підтримана 38 країнами (серед яких США, Канада, Велика Британія, Австралія, а також більшість країн Європи), а відповідна заява була опублікована у документі 565-R “Додаткові заяви та застереження”. Так, 38 країн заявили про те, що вони залишаються прихильними збереженню суверенітету і територіальної цілісності України в її міжнародно визнаних кордонах, засудили окупацію Криму Російською Федерацією та закликали МСЕ продовжувати вживати всіх необхідних заходів з тим, щоб допомогти Україні забезпечити використання її ресурсів електров’язку відповідно до Статуту і Конвенції МСЕ та Адміністративних регламентів.

Окрім того, у рамках співробітництва з МСЕ, керівництво НКРЗІ взяло участь у регіональному семінарі МСЕ для Європи на тему: “Картографування інфраструктури та послуг наземного широкосмугового зв’язку” метою якого було обговорення питань інфраструктури ШСЗ, телерадіомовлення та управління спектром. Семінар надав можливість обмінятися передовим досвідом, обговорити виклики, пов’язані з новітніми технологіями, вивчити можливість щодо гармонізації підходів у регіоні та сприяти створенню нових можливостей для інструментів картографування, включаючи рівень інвестиційних можливостей.

Також, з метою розширення співробітництва НКРЗІ з міжнародними організаціями, зокрема, діяльність яких спрямована на регулювання сфери надання послуг поштового зв’язку, а також набуття досвіду щодо здійснення державного регулювання у зазначеній сфері, та ефективної реалізації Угоди про асоціацію, було ініційовано процес щодо можливості залучення експертів НКРЗІ до участі у заходах Європейської групи регуляторів поштового зв’язку (ERGP).

ERGP є консультативною групою Європейської Комісії (ЄК), основною метою якої є здійснення консультацій та координація співробітництва між національними регуляторними органами (НРО) у сфері надання послуг поштового зв’язку держав-членів ЄС, а також між НРО та ЄК з метою консолідації внутрішнього ринку поштових послуг та забезпечення дотримання європейського законодавства у галузі поштового зв’язку.

У вересні 2019 року представники НКРЗІ вперше долучилися до роботи в рамках ERGP, зокрема, взяли участь у Форумі зацікавлених сторін ERGP (м. Брюссель, Королівство Бельгія). У ході заходу представники НКРЗІ мали можливість долучитися до обговорення досвіду європейських країн з питань регулювання ринку поштових послуг, зокрема, враховуючи активне формування частки ринку електронних послуг, проблем регулювання поштового сектору в ЄС, а також пропозицій щодо їх вирішення, питань стосовно необхідності реформування міжнародного ринку поштових послуг, зокрема, потреби у реформах на рівні ВПС, а також питань електронної комерції в частині формування ринку електронних послуг.

РОЗДІЛ V. ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД (КОНТРОЛЬ) У ГАЛУЗІ ЗВ'ЯЗКУ ТА ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ

ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ (КОНТРОЛЮ) ЗА РИНКОМ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ ТА ЗА КОРИСТУВАННЯМ РАДІОЧАСТОТНИМ РЕСУРСОМ УКРАЇНИ У СМУГАХ РАДІОЧАСТОТ ЗАГАЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ

Особливістю проведення НКРЗІ заходів державного нагляду у 2019 році було збільшення їх кількості через припинення обмежень, встановлених Законом України «Про тимчасові особливості здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». При цьому, заходи державного нагляду (контролю) щодо дотримання законодавства про телекомунікації та РЧР України проводилися, зокрема, за принципами оцінки доцільності їх проведення, об'єктивності та неупередженості здійснення перевірок, а також неприпустимості проведення перевірок за анонімними заявами та іншими не передбаченими законами підставами.

Всього протягом 2019 року уповноваженими НКРЗІ посадовими особами проведено 214 заходів державного нагляду, в тому числі планових перевірок — 62; позапланових перевірок — 152.

Відповідно до Порядку взаємодії Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, з Національною поліцією України, який затверджений рішенням НКРЗІ від 27.02.2018 № 117, наказом Міністерства внутрішніх справ України 27.02.2018 № 147 та зареєстрований в Міністерстві юстиції України 16.03.2018 за № 325/31777, уповноваженими НКРЗІ посадовими особами взято участь у проведенні 922 заходів з виявлення та припинення порушення законодавства в галузі зв'язку, які були спрямовані на виявлення та припинення роботи незаконно діючих РЕЗ (далі – РЕЗ НДП) власників яких не встановлено.

За результатами проведених заходів державного нагляду (контролю) за 2019 рік виявлено 242 порушення законодавства, з них: у сфері телекомунікацій — 151, у сфері користування радіочастотним ресурсом України — 91. Для запобігання та профілактики порушень законодавства у сфері телекомунікацій та користування РЧР України протягом 2019 року на офіційній сторінці НКРЗІ в мережі Інтернет щоквартально розмішувалась інформація про типові порушення, які було виявлено за результатами державного нагляду.

Динаміка проведених заходів державного нагляду та участі у проведенні заходів з виявлення та припинення порушення законодавства в галузі зв'язку за 2018 - 2019 рр.

Рис. 5.1

З метою усунення виявлених у 2019 році порушень законодавства в галузі зв'язку вжито наступні заходи:

- НКРЗІ прийнято 2 рішення про винесення розпоряджень про усунення порушень ліцензійних умов у сфері телекомунікацій;
- уповноваженою НКРЗІ посадовою особою видано 21 розпорядження про усунення порушень умов ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України;
- уповноваженими НКРЗІ посадовими особами видано 54 приписи про усунення порушень законодавства в галузі зв'язку (у сфері телекомунікацій — 27; користування радіочастотним ресурсом України — 27).

З метою реагування на виявлені за результатами державного нагляду (контролю) у 2019 році порушення вимог законодавства, рішеннями НКРЗІ було анульовано 18 ліцензій, у тому числі 4 ліцензії на здійснення діяльності у сфері телекомунікацій та 14 ліцензій на користування РЧР України.

За результатами проведення заходів державного нагляду (контролю), а також участі у заходах з виявлення та припинення порушень законодавства в галузі зв'язку, уповноваженими НКРЗІ посадовими особами до суб'єктів ринку телекомунікацій та користувачів РЧР застосовувались санкції відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Всього протягом 2019 року складено 184 протоколи про вчинення адміністративних правопорушень.

У 2019 році уповноваженими НКРЗІ посадовими особами за результатами розгляду справ за складеними протоколами про адміністративні правопорушення (статті 145, 148-2, 148-4, 188-7 КУпАП) винесено 49 постанов про накладення на посадових осіб суб'єктів ринку телекомунікацій та користувачів РЧР України адміністративних стягнень у вигляді штрафів на загальну суму 85 068 грн, до Державного бюджету України надійшло 70193 грн (в тому числі за постановами, винесеними у попередньому періоді). За результатами розгляду 80 справ про адміністративні правопорушення за статтею 146 КУпАП (у тому числі, направлених у попередні періоди) судами призначено адміністративні стягнення у вигляді штрафів на загальну суму 45 730 грн та прийнято рішення про конфіскацію 26 РЕЗ.

З метою запровадження ризик-орієнтованого підходу до здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері телекомунікацій та підвищення ефективності державного нагляду НКРЗІ у 2019 році проводилась робота, спрямована на удосконалення нормативно-правової бази щодо здійснення державного нагляду (контролю) – постановою Кабінету Міністрів України від 06.02.2019 № 191 затверджено критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері телекомунікацій та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) НКРЗІ. Розпочату у 2019 році роботу з розроблення інших нормативно-правових актів, спрямованих на удосконалення процедури проведення заходів державного нагляду, планується завершити у 2020 році.

За результатами заходів державного нагляду (контролю), проведених у 2019 році, а також при опрацюванні звернень споживачів телекомунікаційних послуг, операторів телекомунікацій, вбачаються проблемні питання, які негативно впливають на стан розвитку телекомунікацій в Україні, зокрема:

- здійснення користувачами РЧР України експлуатації РЕЗ без відповідних дозволів, а також з порушенням умов дозволів на експлуатацію, недотриманням вимог Плану використання радіочастотного ресурсу України, що може призвести до порушення умов забезпечення електромагнітної сумісності відповідних РЕЗ та створення радіозавад, і, як наслідок, погіршення якості надання телекомунікаційних послуг споживачам;
- значна кількість пошкоджень/викрадень обладнання телекомунікаційних мереж зловмисниками, що призводить до тривалої відсутності телекомунікаційних послуг, насамперед фіксованого телефонного зв'язку, доступу до Інтернету, проводового радіомовлення;

- значна кількість порушень встановленого порядку маршрутизації трафіка через підміну ідентифікаторів міжнародного трафіка на номери місцевих мереж та національних мереж рухомого (мобільного) зв'язку, а також відсутність у НКРЗІ можливості дієвого реагування з метою припинення таких порушень через невідповідність вимог Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» потребам ринку телекомунікацій.

Для вирішення окреслених питань насамперед необхідним є внесення змін до законодавчих актів, що регулюють відносини у сфері телекомунікацій та користування РЧР України, з метою приведення їх у відповідність актуальному законодавству ЄС у сфері електронних комунікацій.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПОСЛУГ

НКРЗІ продовжує створювати сприятливі організаційно-правові умови для задоволення попиту споживачів на якісні телекомунікаційні послуги, забезпечення всебічного та періодичного інформування споживачів про якість телекомунікаційних послуг, які надаються операторами, провайдерами телекомунікацій.

З метою підвищення рівня інформованості громадськості, відповідно до вимог Закону та згідно з вимогами Положення про якість телекомунікаційних послуг, затвердженого рішенням НКРЗ від 15.04.2010 № 174, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23.06.2010 за № 429/17724, оператори телекомунікацій щороку подають до НКРЗІ звіти про якість послуг за встановленою формою.

Відповідно до Переліку показників якості телекомунікаційних послуг, рівні яких підлягають обов'язковому оприлюдненню у 2020 році, затвердженого рішенням НКРЗІ від 30.10.2018 № 562, операторами телекомунікацій протягом 2019 року здійснено випробування показників якості телекомунікаційних послуг, рівні яких підлягали випробуванню.

У встановлений строк звіти про якість телекомунікаційних послуг до НКРЗІ надали:

- оператори рухомого (мобільного) зв'язку в повному обсязі;
- 136 операторів телекомунікацій, що здійснюють діяльність з надання послуг фіксованого телефонного зв'язку (65% із зареєстрованих в Реєстрі операторів, провайдерів телекомунікацій);
- 1306 операторів, провайдерів телекомунікацій, що надають послуги із доступу до Інтернету (45% із зареєстрованих в Реєстрі операторів, провайдерів телекомунікацій); додатково отримано 532 звітів, від операторів, провайдерів телекомунікацій, що надають послуги доступу до Інтернету (з 2918 внесених до Реєстру). Узагальнена інформація щодо показників якості телекомунікаційних послуг, рівні яких підлягають обов'язковому оприлюдненню, розміщена на офіційному вебсайті НКРЗІ.

У звітному році в рамках Проекту Twinning експертами ЄС спільно з фахівцями НКРЗІ проводилась робота над розробкою проектів змін до законодавчих актів України, які регулюють якість послуг та доступ до ринку у сфері телекомунікацій, з метою приведення їх у відповідність з нормативно-правовою базою ЄС у цій сфері.

З метою забезпечення споживачів телекомунікаційних послуг інформацією щодо встановлених операторами, провайдерами телекомунікацій в договорах про надання телекомунікаційних послуг з доступу до Інтернету значень мінімальних швидкостей передавання та приймання даних, розроблено проект рішення НКРЗІ «Про внесення змін до Положення про якість телекомунікаційних послуг», яке схвалено рішенням НКРЗІ від 19.11.2019 № 540.

В 2019 році прийнято рішення НКРЗІ від 03.12.2019 № 581 «Про затвердження переліків показників якості телекомунікаційних послуг, рівні яких підлягають обов'язковому оприлюдненню у 2021 році». Для забезпечення всебічного інформування споживачів про рівні

якості телекомунікаційних послуг, за якими вони надаються операторами телекомунікацій, зазначеним рішенням залишено без змін три переліки показників якості для:

фіксованого телефонного зв'язку – 9 показників

рухомого (мобільного) зв'язку – 8 показників

послуг з доступу до Інтернету – 5 показників

24.12.2019 прийнято рішення НКРЗІ № 629 про схвалення проекту рішення НКРЗІ «Про внесення змін до Положення про вимірювання параметрів телекомунікаційних мереж з метою здійснення державного нагляду у сфері телекомунікацій». Проект зазначених змін передбачає доповнення цього Положення відповідними методиками виконання вимірювань параметрів якості послуг.

Для приведення у відповідність переліку показників якості телекомунікаційних послуг, встановлених європейськими нормативними документами, НКРЗІ проводилась активна робота щодо оновлення нормативно-правових актів Адміністрації Держспецзв'язку, які визначають вимоги щодо рівнів якості телекомунікаційних послуг.

Також, в 2019 році НКРЗІ спільно з іншими центральними органами виконавчої влади за участю інших державних органів продовжувала реалізовувати План заходів щодо підвищення якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку (далі – План заходів), затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.07.2018 № 540-р.

Планом заходів передбачено розроблення та прийняття низки нормативно-правових актів Адміністрацією Держспецзв'язку, НКРЗІ, Кабінету Міністрів України та законопроектів, супроводження законопроектів, що зареєстровані у Верховній Раді України, а також проведення заходів державного нагляду НКРЗІ.

Основними напрямками діяльності НКРЗІ щодо підвищення якості телекомунікаційних послуг на 2020 рік є:

- продовження виконання заходів спрямованих на покращення всебічного та періодичного інформування споживачів про рівні якості телекомунікаційних послуг фіксованого телефонного зв'язку, рухомого (мобільного) зв'язку та послуг з доступу до Інтернету, які надаються операторами телекомунікацій;
- продовження виконання Плану заходів щодо покращення якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку та підготовка спільно з іншими державними органами пропозицій Кабінету Міністрів України щодо його оновлення;
- здійснення контролю якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку при проведенні заходів державного нагляду;
- удосконалення підходів в здійсненні контролю якості телекомунікаційних послуг;
- удосконалення нормативно-правової бази для підвищення якості послуг зв'язку;
- створення сприятливих умов та усунення перешкод для впровадження використання конвергентних рішень, що надають змогу операторам, провайдерам телекомунікацій застосовувати сучасні телекомунікаційні технології.

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ

Протягом 2019 року на розгляд до НКРЗІ надійшло 12 557 звернень громадян, на 6,7% менше ніж у 2018 році, що пояснюється зменшенням кількості споживачів послуг фіксованого телефонного зв'язку (кількість звернень з питань надання цих послуг наразі зменшилась на 30,06%).

Динаміка звернень протягом 2013-2019 років, од.

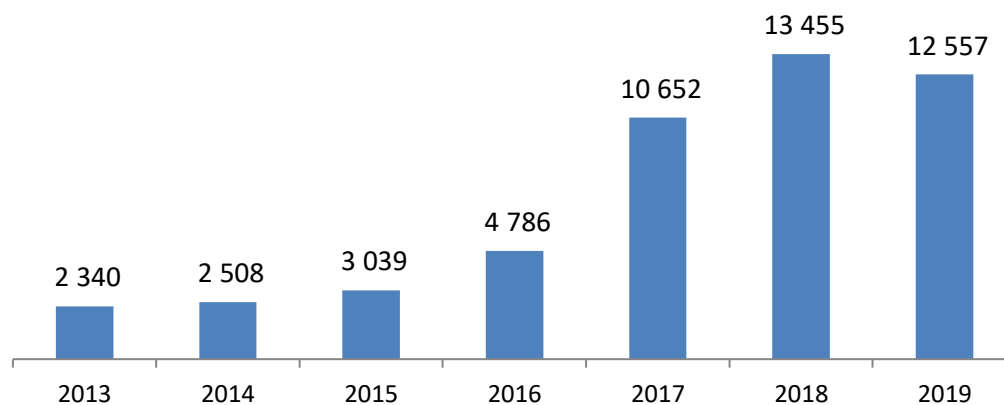

Рис. 5.2

Звернення, які отримано НКРЗІ протягом 2019 року за джерелами надходження відображено у таблиці:

Табл. 5.1

Порядок надходження	Кількість звернень
Від громадян поштою	1 259
Через органи влади	11 130
Від громадян на особистому прийомі	3
Від інших органів, установ, організацій	165
Разом	12 557

Від громадян, які мають встановлені законодавством пільги – інвалідів Великої Вітчизняної війни та громадян, що потребують соціального захисту та підтримки, надійшло 5718 звернень, що складає 45,5 % від загальної кількості.

Кількість звернень за видами:

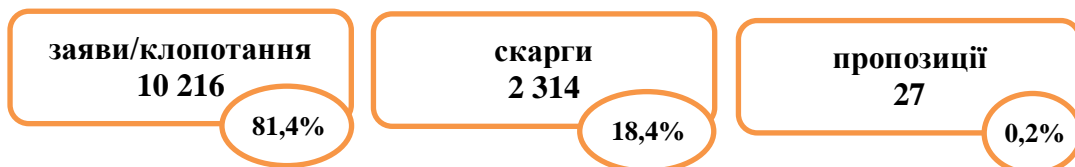

Рис. 5.3

Результати розгляду звернень

Рис. 5.4

Основні питання, які порушувались у зверненнях:

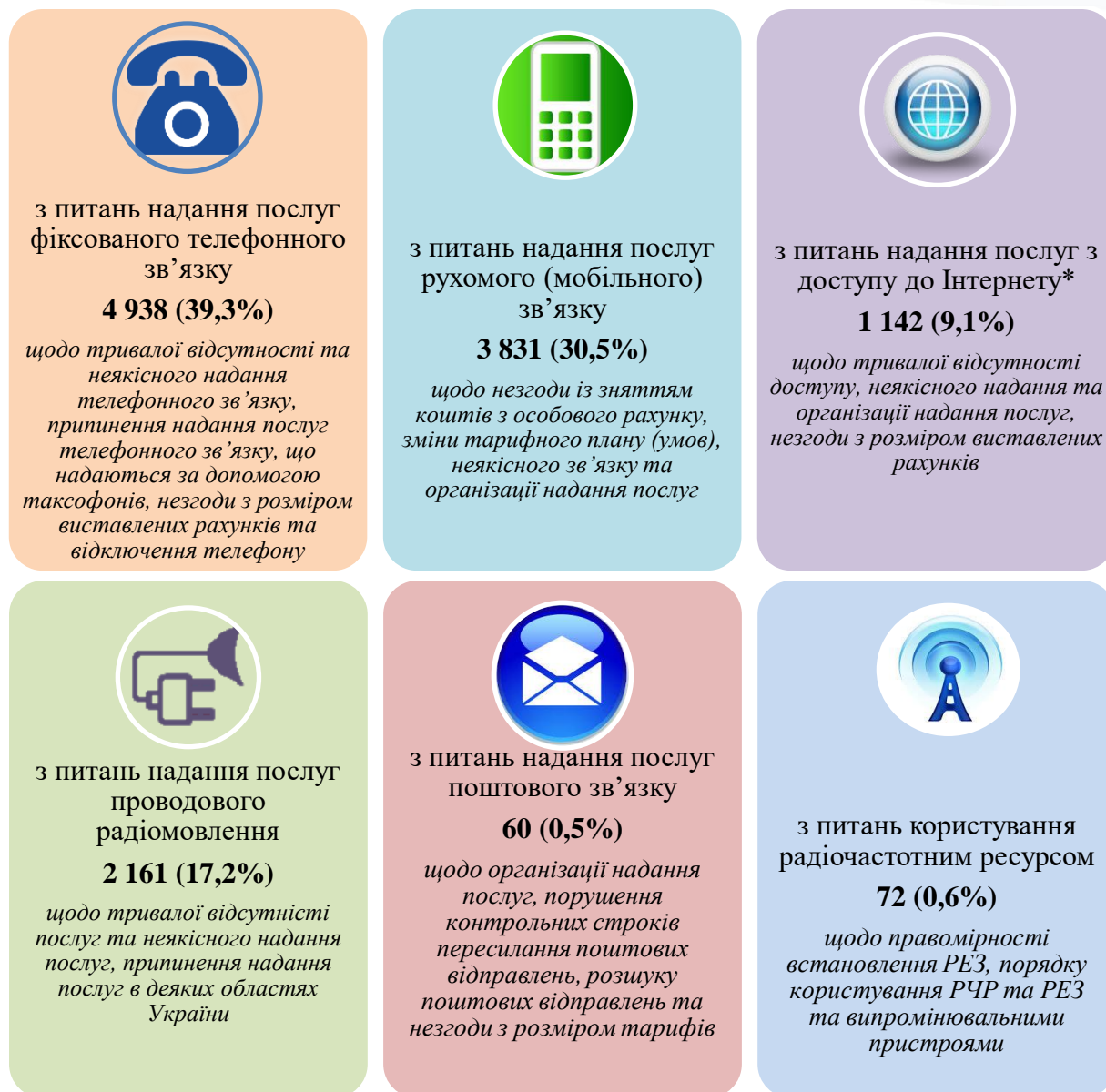

Рис. 5.5

Структура звернень за видами послуг за 2019 рік, а також динаміка структури звернень за видами послуг протягом відповідних періодів 2015 - 2019 років наведені у діаграмах.

Протягом 2019 року НКРЗІ забезпечено проведення особистого прийому Головою та членами НКРЗІ, а також функціонування в НКРЗІ телефонної «гарячої лінії» для звернень громадян, з метою налагодження зворотного зв'язку із споживачами. На особистий прийом до Голови та членів НКРЗІ, а також на „гарячу лінію” НКРЗІ протягом 2019 року звернулося 188 громадян. Крім того, до громадської приймальні НКРЗІ звернулося 840 громадян.

Водночас, у ході розгляду звернень НКРЗІ детально опрацьовувалась інформація операторів, провайдерів телекомунікацій з питань, що порушувались громадянами. Зокрема, у 2019 році на підставі 44 звернень споживачів телекомунікаційних послуг уповноваженими НКРЗІ посадовими особами для здійснення державного нагляду проведено 18 позапланових перевірок суб'єктів ринку телекомунікацій, за результатами яких видано 2 приписи про усунення виявлених порушень та складено 6 протоколів про адміністративні правопорушення.

Динаміка звернень за видами послуг за 2019 рік (кількість звернень)

Рис. 5.6

Динаміка структури звернень за видами послуг 2015-2019 роки

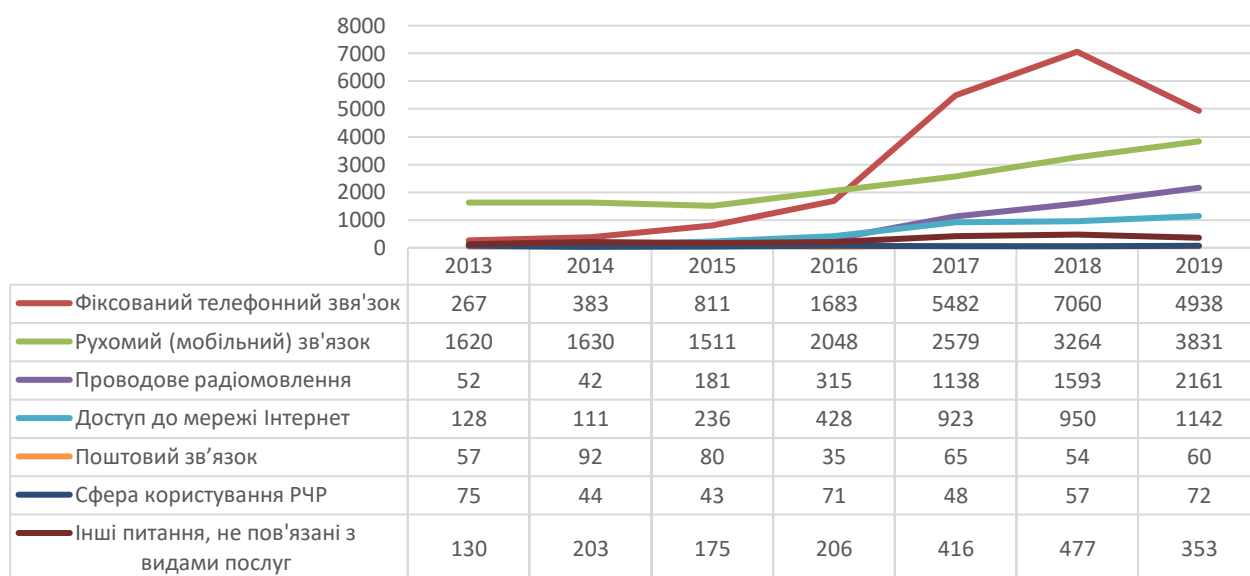

Рис. 5.7

РОЗДІЛ VI. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НКРЗІ

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЗВ'ЯЗКУ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ

Штатна чисельність НКРЗІ станом на 01.01.2020 - **240** штатних одиниць.

Фактично у трудових відносинах перебувало **213** осіб.

Структурні зміни в НКРЗІ у 2019 році відбулися в рамках існуючої штатної чисельності та були спрямовані на підвищення ефективності діяльності.

НОВАЦІЇ:

Введено 9 посад заступників керівників структурних підрозділів: врегульовано безперервність управління та надано можливість кар'єрного зростання.

Утворено відділ організаційного забезпечення та комунікацій у складі Департаменту забезпечення діяльності: працюємо ефективніше.

Збільшено кількість посад Сектору контролю: будуємо в НКРЗІ систему внутрішнього контролю, управління ризиками та їх оцінки.

НАШ СТАТУС:

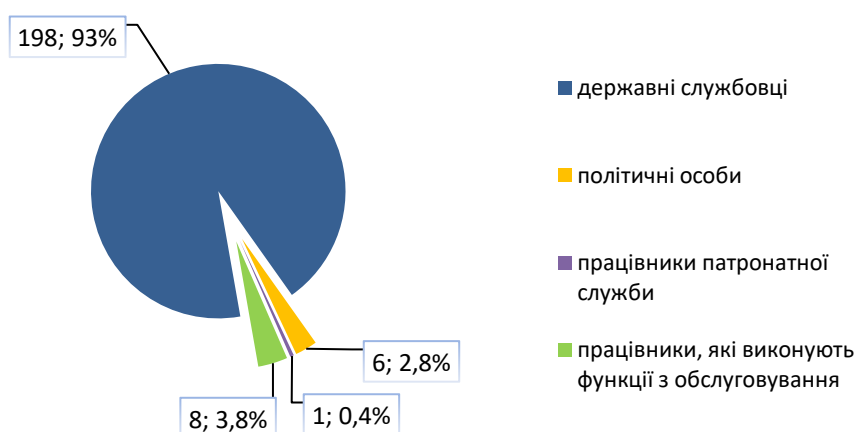

Рис. 6.1

НАША КОМАНДА

<i>Ми стабільні</i>	<ul style="list-style-type: none"> • 149 (70%) працівників працюють в НКРЗІ більше 5 років • 46 років – середній вік працівників
<i>Ми освічені</i>	<ul style="list-style-type: none"> • 209 (98%) працівників мають ступінь магістра (спеціаліста) • 4 особам присвоєно науковий ступінь кандидата наук • 54 працівники мають дві вищі освіти • 7 працівників здобувають другу вищу освіту
<i>Ми орієнтовані на гендерну рівність</i>	<ul style="list-style-type: none"> • 114 (54%) працівників – жінки • 99 (46%) працівників – чоловіки
<i>Ми відзначені</i>	<ul style="list-style-type: none"> • 5 - присвоєно почесне звання "Заслужений працівник сфери послуг України" • 19 - відзначено Кабінетом Міністрів України, Верховною Радою України тощо • 31 - оголошено подяку керівника Апарату НКРЗІ • 8 - достроково присвоєно ранг державного службовця
<i>Ми різносторонні</i>	<ul style="list-style-type: none"> • 121 (57,2%) наших колег - мають технічну освіту • 43 (20,2%) наших колег - мають економічну освіту • 24 (11,3%) наших колег - мають юридичну освіту • 24 (11,3%) наших колег - мають гуманітарну освіту
<i>Ми змінювались</i>	<ul style="list-style-type: none"> • 19 - призначено • 24 - переведено на інші посади в межах НКРЗІ • 25 - звільнено

ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ HR: НЕ ПРОСТО МОДНО

*Це зручно. Це економить час.
Це вивільнює від вчорашнього для погляду вперед*

У 2019 році продовжено роботу по впровадженню сучасних ІТ-рішень в роботі з персоналом.

Автоматизовано підготовку документів в ІАС "Кадри-Web"

Впроваджено електронний документообіг кадрових документів в СЕД НКРЗІ

Автоматизовано здійснення моніторингу

- наказів
- звітів
- табелів обліку робочого часу
- подань щодо присвоєння рангу

- заяв працівників
- подань керівників
- проектів наказів

- строків встановлення надбавок за вислугу років
- строків присвоєння рангів державного службовця

КОНКУРСИ НА ПОСАДИ: Є відбір!

Вперше завдяки переходу на роботу через Єдиний портал вакансій державної служби на кожну вакантну посаду НКРЗІ конкурс склав **3,16**

Довідково:
до запровадження прийняття інформації через Єдиний портал вакансій державної служби конкурс склав **0,84**

У прагненні залучити до колективу НКРЗІ компетентних працівників протягом року проведено 9 прозорих конкурсних відборів на 69 посад (в тому числі 16 - керівних).

Взяти участь у конкурсах виявили бажання 102 кандидати. З їх числа відібрано 37 переможців, 20 з яких – працівники НКРЗІ.

Тренди року:

1. Запровадження оприлюднення оголошень про конкурсний відбір та отримання інформації від кандидатів через Єдиний портал вакансій державної служби НАДС.
2. В рівних умовах конкурсу працівники НКРЗІ традиційно мають можливість зайняти і займають вищі посади.
3. Продовжувався пошук кандидатів також через спеціалізовані сайти працевлаштування, тематичні форуми соцмереж, співпрацю з Шевченківською філією Київського міського центру зайнятості.
4. Запроваджено визначення завдань на період випробування при прийнятті на державну службу.

ІНВЕСТИЦІЇ В ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ

Професійне навчання працівників - традиційно один із пріоритетних напрямів роботи.

Підвищення кваліфікації в цифрах

<i>Кількість організованих навчальних заходів</i>	<i>понад 100</i>
<i>Кількість учасників заходів</i>	<i>193 (94%) працівники</i>
<i>Кількість партнерів-освітніх закладів</i>	<i>26</i>
<i>Видатки</i>	<i>162 тис. грн.</i>

Рекорди 2019:

- максимальна за роки існування НКРЗІ сума видатків на підвищення кваліфікації на кожного працюючого – 786 грн.;
- розроблено за участі НКРЗІ навчальних програм для врахування реальних потреб працівників – 22;
- організовано кваліфікованими працівниками НКРЗІ внутрішніх навчань – 12;
- завершили дворічний курс ділової англійської мови на базі НКРЗІ – 27 працівників.

ЛЮДИ – ГОЛОВНА ЦІННІСТЬ! Ми dbаємо про своїх

	<p style="text-align: center;">Для сім'ї теж є час</p> <p>29 працівникам встановлено гнучкий режим робочого часу та неповний робочий день; 100% працівників, які мають двох і більше дітей надано соціальні відпустки; компенсовано роботу у вихідний день</p>
	<p style="text-align: center;">Здоров'я важливе</p> <p>99 працівникам НКРЗІ та членам їх сімей забезпечено можливість медичного обслуговування в лікувально-профілактичних закладах Державного управління справами та в Республіканській клінічній лікарні</p>
	<p style="text-align: center;">Соціальний захист в пріоритеті</p> <p>100% працівникам виплачено допомогу для оздоровлення та для вирішення соціально-побутових питань; оплачено 100% (238) листків непрацездатності; враховано 100% індивідуальних програм реабілітації колег з інвалідністю</p>
	<p style="text-align: center;">Цінності, що об'єднують:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підтримуємо один одного в складні моменти життя; - допомагаємо Святому Миколаю збирати подарунки для вихованців навчально-реабілітаційного центру; - вітаємо колег з визначними подіями; - відзначаємо державні і професійні свята
	<p style="text-align: center;">Права працівників - гарантовано</p> <p>Головою НКРЗІ та Головою Профспілки працівників зв'язку України 01.11.2019 підписано Угоду між НКРЗІ та Профспілкою працівників зв'язку України на 2020-2021 роки</p>
	<p style="text-align: center;">Успішність діяльності УДЦР - визнано</p> <p>Продовжено на 5 років контракт із генеральним директором УДЦР. За внесеними НКРЗІ поданнями за вагомий особистий внесок у розвиток галузі зв'язку нагородами з нагоди державних та професійних свят відзначено 13 працівників УДЦР</p>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДХОДЖЕНЬ ДО БЮДЖЕТУ

Відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» (зі змінами) планові надходження коштів до Державного бюджету України за кодами бюджетної класифікації, за якими закріплено контроль за справами надходжень бюджету (постанова Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 № 106 «Деякі питання ведення обліку податків, зборів, платежів та інших доходів бюджету» (зі змінами)) за 2019 рік склали 39 350,0 тис. грн.

Фактичні надходження коштів до державного бюджету за 2019 рік склали 57 349,2 тис. грн, в тому числі в розрізі кодів:

- 22011400 "Плата за видачу, переоформлення, продовження терміну дії ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України та видачу дублікатів таких ліцензій" – 43 206,6 тис. грн, що на 14 206,6 тис. грн. або на 49% більше від планового показника;

- 22011700 "Плата за видачу, переоформлення, продовження терміну дії ліцензії на здійснення діяльності у сфері телекомунікацій та видачу копій і дублікатів таких ліцензій" – 12 820,0 тис. грн, що на 2 820,0 тис. грн. або на 28,2% більше від планового показника;

- 22012200 "Плата за виділення номерного ресурсу" – 1 322,6 тис. грн, що на 972,6 тис. грн. або на 277,9% більше від планового показника.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» (зі змінами) затверджено фінансування Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації за програмою 5561010 «Керівництво та управління у сфері регулювання зв'язку та інформатизації» в сумі 86 616,4 тис. грн.

Зазначене фінансування НКРЗІ на 2019 рік надійшло в повному обсязі.

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І КОНТРОЛЬ

У 2019 році загальний документообіг НКРЗІ склав 46 538 документів. З них:

- вхідних – 31 249;
- вихідних – 7 725;
- внутрішня службова кореспонденція – 7 151;
- організаційно-розпорядчі документи – 413.

За групами документів:

- Президент України та Офіс Президента України – 29;
- Кабінет Міністрів України – 226;
- Верховна Рада України – 77;
- Народні депутати – 10;
- Органи виконавчої влади – 937;
- Суб'єкти господарювання та оператори телекомунікацій – 23 079;
- Інша кореспонденція – 6 891.

Від операторів, провайдерів телекомунікацій та суб'єктів господарювання надходили переважно такі документи:

- анкета (виробника);
- повідомлення (для реєстрації радіообладнання, відповідно до пункту 10 Технічного регламенту радіообладнання, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 року № 355);
- заява користувача щодо: дострокового впровадження нової радіотехнології, визначення можливості застосування конкретного типу РЕЗ та ВП;
- заява користувача радіочастотного ресурсу про: анулювання ліцензії, про видачу, переоформлення, продовження терміну дії ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України, на отримання ліцензії на додаткову смугу радіочастот, видачу дубліката ліцензії;
- звернення ліцензіата про перенесення термінів початку користування радіочастотним ресурсом України;
- заява суб'єкта господарювання про: включення до реєстру операторів, провайдерів телекомунікацій, зміну даних, зазначених у заяві про включення до реєстру операторів,

провайдерів телекомунікацій, анулювання ліцензії у сфері телекомунікацій, про видачу, переоформлення, продовження терміну дії ліцензії на здійснення діяльності у сфері телекомунікацій;

- повідомлення про внесення інформації до єдиного державного реєстру операторів поштового зв'язку;
- заяви про виділення, повернення, переоформлення дозволу на використання номерного ресурсу;
- звітність за встановленими формами;
- листи з проханням про надання роз'яснень;
- листи з пропозиціями та зауваженнями до проектів нормативно-правових актів, що розробляються НКРЗІ;
- інші.

З метою підвищення рівня виконавської дисципліни в Апараті НКРЗІ надається щотижневий звіт щодо термінів виконання контрольних документів та завдань на апаратній нараді у Голови НКРЗІ. Також, проводиться випереджувальний моніторинг виконання актів законодавства, доручень Президента України, Кабінету Міністрів України, заяв від операторів телекомунікацій та інших документів та завдань.

Діє система щотижневого нагадування структурним підрозділам про документи та завдання, що стоять на контролі, термін виконання яких спливає протягом тижня. У 2019 році на контролі в НКРЗІ знаходилося 3 744 документів та 4 536 завдань.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ НКРЗІ

З метою підвищення ефективності використання інформаційно-комунікаційних технологій для виконання завдань та функцій, покладених на НКРЗІ, інформаційного забезпечення працівників та взаємодії з постачальниками та споживачами телекомунікаційних послуг, в НКРЗІ протягом 2019 року проведено роботи, спрямовані на розширення спектру електронних послуг та підвищення рівня електронної взаємодії.

Відповідно до послідовної політики, що проводиться Урядом у сферах цифровізації, цифрового розвитку та електронного урядування, та з метою реалізації вимог постанови Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 375 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 950 і від 17 січня 2018 р. № 55» в НКРЗІ забезпечено переведення в електронну форму процесів опрацювання та реєстрації в електронних журналах Системи електронного документообігу НКРЗІ усіх видів документів щодо яких відсутні обґрунтовані підстави для документування у паперовій формі.

З метою спрощення процедури подання операторами, провайдерами телекомунікацій визначеної законом звітності та інформації проведено модифікацію програмного забезпечення Системи електронної звітності НКРЗІ та підключено нові електронні форми звітності. Також, для підвищення рівня захищеності операцій в системі, впроваджено нову опцію з використання кваліфікованого електронного підпису на захищених носіях ключової інформації.

Для представлення споживачам інформації щодо доступності телекомунікаційних послуг в населених пунктах України в НКРЗІ проведено роботи щодо створення та оприлюднення на офіційному вебсайті НКРЗІ в мережі Інтернет Вебкарти, на якій забезпечується інтерактивне відображення вебшарів даних щодо можливості отримання послуги з базовим стандартом LTE в населених пунктах України у розрізі операторів, які отримали відповідну ліцензію (ПрАТ «Київстар», ПрАТ «ВФ Україна», ТОВ «Лайфселл»), а також базових вебшарів з Публічними кадастровими картами України. Створення та актуалізація геопросторових даних на Вебкарті забезпечується в геоінформаційній системі НКРЗІ, яку розроблено та впроваджено у роботу в тестовому режимі.

Для забезпечення захисту в інформаційно-телекомунікаційній системі НКРЗІ було проведено планові роботи з розробки технічних завдань на побудову комплексної системи захисту інформації (КСЗІ) в інформаційно-телекомунікаційних системах, які функціонують в НКРЗІ.

РОЗДІЛ VII. ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЦЕНТР РАДІОЧАСТОТ»

Державне підприємство «Український державний центр радіочастот» створено 15.10.1996. УДЦР є госпрозрахунковим підприємством, що відноситься до сфери управління НКРЗІ та здійснює свою діяльність на підставі Закону про РЧР, інших нормативно-правових актів України та Статуту підприємства. Підприємство належить до об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, до його складу входить 9 філій, які здійснюють свою діяльність на всій території України.

З лютого 2015 року УДЦР очолює Володимир Іванович Корсун.

УДЦР згідно з вимогами чинного законодавства здійснює такі види діяльності:

- надання дозволів на експлуатацію РЕЗ у смугах радіочастот загального користування;
  - проведення радіочастотного моніторингу використання радіочастотного ресурсу України.
- УДЦР забезпечує електромагнітну сумісність діючих РЕЗ шляхом:
- проведення технічних експертиз на можливість застосування РЕЗ, що виробляються або ввозяться для застосування на території України;
  - проведення відповідних розрахунків на електромагнітну сумісність РЕЗ різних радіослужб;
  - участі, за дорученням НКРЗІ, у здійсненні державного нагляду за користуванням радіочастотним ресурсом України, зокрема, шляхом проведення радіочастотного моніторингу;
  - виявлення і пошуку джерел радіозавад, що заважають роботі РЕЗ;
  - забезпечення беззавадової роботи РЕЗ у прикордонних зонах України шляхом міжнародної координації використання радіочастот і контролю випромінювання РЕЗ сусідніх країн;
  - погодження використання частот РЕЗ загальних користувачів із РЕЗ спеціальних користувачів.

Підприємство здійснює заходи для забезпечення міжнародно-правового захисту радіочастотних присвоєнь.

Задля практичного забезпечення впровадження нових технологій зв'язку і захисту діючих технологій, фахівці підприємства беруть участь у роботі міжнародних організацій радіозв'язку: СЕПТ та регіональних BSDDIF, SEWG, Мережі регуляторних органів електронних комунікацій країн СхП.

З 2008 року УДЦР є повноправним членом Сектору радіозв'язку МСЕ, роль якого полягає в здійсненні глобального управління користуванням радіочастотним спектром та частотно-орбітальним ресурсом.

УДЦР виконує технічні роботи з міжнародної координації супутникових мереж в інтересах супутникових операторів України на основі заявок на первинні публікації таких супутникових мереж, направлених у попередні роки від імені України до МСЕ.

За оцінками іноземних експертів, в УДЦР створено одну з кращих в Європі і країнах СНД систему технічного радіоконтролю, яка оснащена сучасними автоматизованими комплексами вітчизняного та закордонного виробництва, що дозволяє контролювати використання радіочастотного ресурсу РЕЗ всіх радіотехнологій, які використовуються в Україні.

УДЦР проводить плідну роботу стосовно сприяння впровадженню в Україні новітніх технологій. В 2019 році фахівці підприємства здійснили технічну експертизу 90 заяв щодо можливості застосування заявленого типу РЕЗ або ВП у смугах радіочастот загального користування на території України. В інтересах вітчизняних виробників погоджено 6 Технічних умов на розробку, модернізацію та виробництво РЕЗ в Україні. За результатами

технічної експертизи у 2019 році до НКРЗІ надано пропозиції щодо включення до Реєстру РЕЗ і ВП заборонених до застосування та ввезення на територію України двох типів РЕЗ.

У тісній взаємодії з Міністерством інформаційної політики України, Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення (далі - Національна Рада), УДЦР продовжує сприяти відновленню українського мовлення в зоні операції об'єднаних сил на Сході країни та на анексованій території АР Крим. За результатами 2019 року визначена можливість та умови використання 51-єї радіочастоти передавачами звукового та телевізійного мовлення.

З 01.05.2019 УДЦР забезпечує управління процесами ППН між операторами телекомунікацій, що надають послуги рухомого (мобільного) зв'язку, та здійснює централізоване технічне адміністрування ППН. В УДЦР з 2009 року функціонує система управління якістю, відповідність якої вимогам ДСТУ ISO 9001:2015 «Системи управління якістю. Вимоги» засвідчена сертифікатом.

Здійснення присвоєнь радіочастот та видача дозволів на експлуатацію радіоелектронних засобів

У 2019 році обсяги робіт з підготовки висновків для прийняття НКРЗІ відповідних рішень щодо видачі ліцензій на користування РЧР України відповідають середньому рівню 2015 - 2016 років. Така ситуація склалася у зв'язку з відсутністю масового продовження терміну дії ліцензій операторами телекомунікацій рухомого (мобільного) зв'язку або отримання нових ліцензій операторами телекомунікацій, що надають послуги ШСД.

Підготовка та надання НКРЗІ висновків щодо можливості ліцензування РЧР України та висновків щодо можливості та умов користування РЧР України для потреб телерадіомовлення

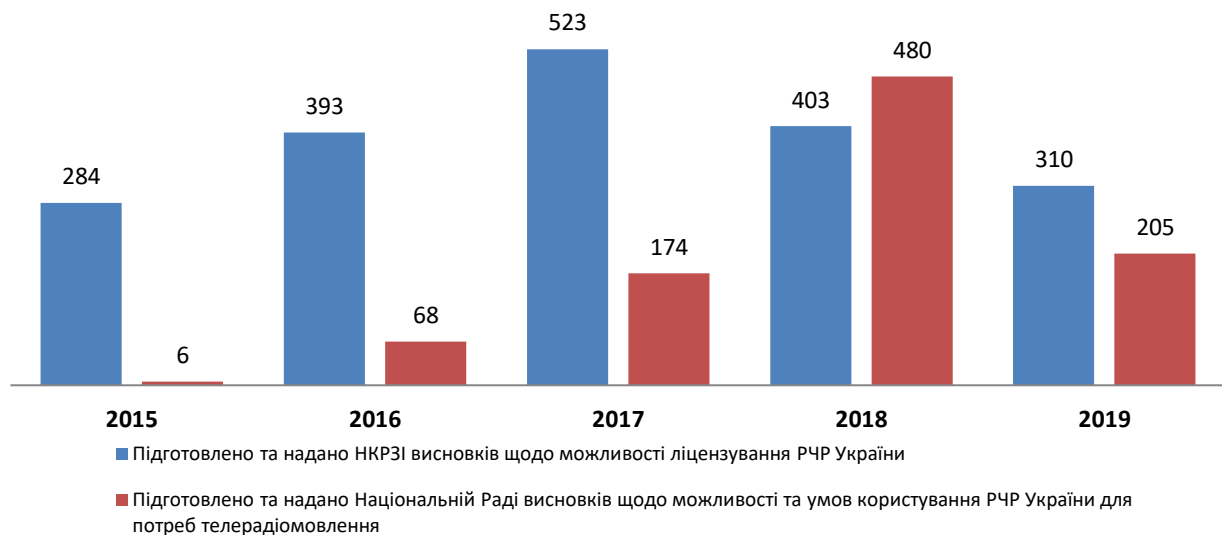

Рис. 7.1

Враховуючи ситуативне зростання у 2018 році (за рахунок висновків на МХ-7 (загальнонаціональний мультиплекс у смузі радіочастот 170-230 МГц - «метровий» мультиплекс)) показника кількості наданих за заявками Національної Ради (далі – Висновки), у 2019 році зберіглась позитивна динаміка зростання кількості Висновків у порівнянні з 2015 - 2017 роками.

Динаміка кількості наданих висновків щодо електромагнітної сумісності РЕЗ та дозволів на їх експлуатацію за 2016-2019 роки

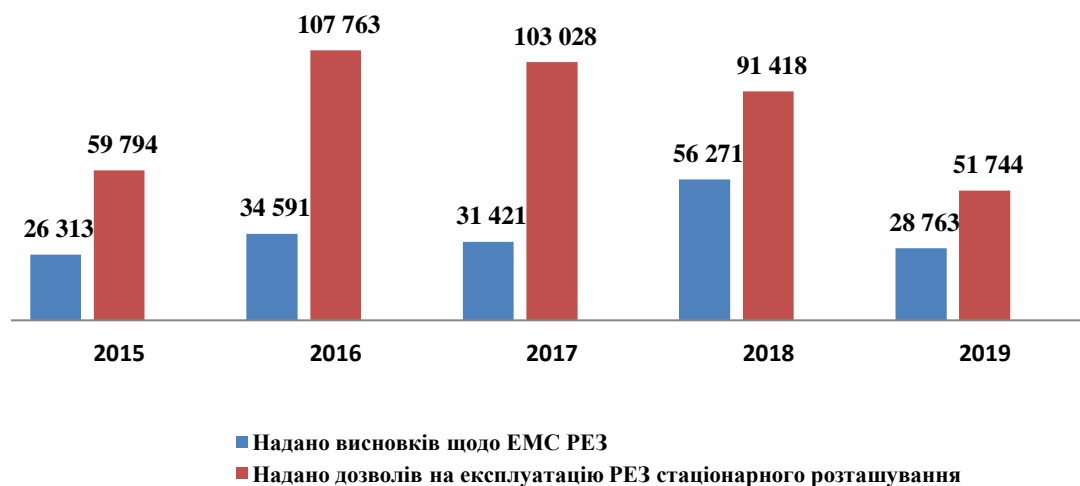

Рис. 7.2

Отже, згідно рис.7.2 у 2019 році обсяги робіт з присвоєнь радіочастот:

- 28,8 тис. висновків щодо EMC РЕЗ;
- 51,7 тис. дозволів на експлуатацію РЕЗ стаціонарного розташування.

Крім того, було видано 73,4 тис. дозволів на експлуатацію РЕЗ децентралізованого присвоєння.

Загальна кількість наданих дозволів на експлуатацію РЕЗ (стаціонарного розташування) в 2019 році зменшилась у порівнянні з 2018 роком, що обумовлено проведенням у 2018 році заходів з рефармінгу у діапазоні 1800 МГц, які потребували видачі нових дозволів на експлуатацію базових станцій GSM-1800, та впровадженням радіотехнології 4G/LTE-1800.

У 2019 році УДЦР активно сприяло впровадженню та розгортанню в Україні мереж радіотехнологій 4G/LTE-1800/LTE-2600. Так, станом на кінець 2019 року надано дозволів на експлуатацію РЕЗ:

- 4G/LTE-1800 – 18 070 дозволів;
- 4G/LTE-2600 – 3 247 дозволів.

У 2019 році збільшилась кількість наданих дозволів на експлуатацію РЕЗ децентралізованого присвоєння до 73,4 тис. дозволів у порівнянні з 2018 роком, що пов'язано із переоформленням дозволів для АТ «Укрзалізниця».

Міжнародне співробітництво

Основними напрямками міжнародного співробітництва УДЦР є проведення міжнародної координації присвоєнь радіочастот РЕЗ України та інших країн, двостороння співпраця з органами управління радіочастотним спектром інших країн з визначення умов застосування та координації РЕЗ у прикордонних районах, забезпечення їх роботи без завад, участь у роботі міжнародних організацій у галузі зв'язку (МСЕ, СЕПТ) та регіональних форумів (NEDDIF, SEWG).

Спільно з НКРЗІ та Адміністрацією Держспецзв'язку, керуючись резолюцією Генеральної асамблеї ООН 68/262 від 27.03.2014 «Територіальна цілісність України», резолюціями Генеральної асамблеї ООН 71/205 від 19.12.2016, 72/190 від 19.12.2017, 73/263 від 22.12.2018, 74/168 від 18.12.2019 «Ситуація з правами людини в Автономній Республіці Крим та місті Севастополь (Україна)», резолюціями Генеральної асамблеї ООН 73/194 від 17.12.2018 та 74/17 від 09.12.2019 «Проблема мілітаризації АР Крим і міста Севастополь (Україна), а також частин Чорного та Азовського морів» та іншими нормативно-правовими

актами, УДЦР протягом 2019 року вносив вагомий внесок щодо успішної протидії спробам Адміністрації зв'язку Російської Федерації легалізувати на міжнародному рівні незаконне використання частотних присвоєнь на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополь.

Міжнародна координація присвоєнь радіочастот та супутникових мереж

Впродовж 2019 року було скоординовано 1 930 радіочастотних присвоєнь для РЕЗ України та 17 633 радіочастотних присвоєнь для РЕЗ інших країн. УДЦР здійснив нотифікацію в МСЕ 929 радіочастотних присвоєнь для РЕЗ наземних служб радіозв'язку України з метою набуття ними необхідних прав на міжнародне визнання і захист.

У 2019 році УДЦР виконував технічні роботи з міжнародної координації супутникових мереж в інтересах операторів мережі супутникового зв'язку України на основі заявок на первинні публікації таких супутникових мереж, направлених у попередні роки від імені України до МСЕ.

З метою міжнародно-правового захисту частотних присвоєнь наземних служб, супутникових мереж та національних супутникових виділень України, заявлених Україною до МСЕ, протягом 2019 року УДЦР здійснено аналіз 26 Міжнародних інформаційних циркулярів частот МСЕ (ІФІК БР) для космічних служб радіозв'язку (для включення України до процедури координації супутникових мереж інших країн у необхідних випадках), а також опрацьовано близько 30 звернень адміністрацій зв'язку інших країн щодо проведення міжнародної координації їх супутникових мереж з Україною. Також, з вищезазначеною метою здійснено аналіз 25 ІФІК БР для наземних служб радіозв'язку.

В рамках виконання Плану заходів щодо впровадження системи рухомого (мобільного) зв'язку четвертого покоління, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 1232-р, та Плану заходів щодо впровадження в Україні цифрового телерадіомовлення, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26.10.2016 № 788-р, УДЦР виконувались роботи щодо погодження присвоєнь/виділень радіочастот для забезпечення перепланування мереж цифрового наземного телевізійного мовлення (далі – ЦНТВМ) України в смузі радіочастот 470 – 694 МГц без подальшого використання для ЦНТВМ смуг радіочастот 694 – 790 МГц і 790 – 862 МГц. Зазначені роботи здійснювались у тому числі під час участі фахівців УДЦР в засіданнях SEWG.

Участь у діяльності МСЕ та СЕПТ

Представники УДЦР взяли участь у 6 заходах МСЕ та 13 заходах СЕПТ, на яких представили 3 внески. Основну увагу фахівців УДЦР було зосереджено на дослідженнях шляхів вирішення питань порядку денного ВКР-19, питаннях забезпечення ЕМС при впровадженні новітніх технологій мобільного зв'язку (LTE, 5G), удосконаленні методів здійснення радіочастотного моніторингу РЕЗ та боротьбі з контрафактними або викраденими пристроями електровз'язку/ІКТ з використанням міжнародних ідентифікаторів.

З метою підготовки до ВКР-19 фахівці УДЦР брали активну участь в діяльності відповідної міжвідомчої Робочої групи, утвореної наказом Адміністрації Держспецзв'язку від 01.02.2016 № 83, на засіданнях якої розроблялась позиція України на ВКР-19 з урахуванням загальноєвропейських пропозицій. У складі цієї робочої групи фахівці УДЦР координували підготовку 17 питань порядку денного ВКР-19. Тому, участь у відповідних дослідженнях МСЕ і СЕПТ сприяла забезпеченню врахування інтересів України у сфері користування РЧР при визначенні можливих варіантів вирішення пунктів порядку денного ВКР-19.

В процесі підготовки до ВКР-19 в СЕПТ за результатами розгляду підготовлених УДЦР внесків було завершено роботу над Звітом ЕСС № 295 «Керівництво з прикордонної координації між мережами рухомого/фіксованого зв'язку (MFCN) та системами повітряної телеметрії (ATS) у смузі частот 1429-1518 МГц». Крім того, матеріали підготовленого УДЦР внеску України до МСЕ були враховані в Звіті МСЕ-R M.2478 «Потреби у спектрі для

аматорської служби в діапазоні частот 50-54 МГц в Районі 1 та спільне використання з рухомою, фіксованою, радіолокаційною та радіомовною службами».

Адміністрацією Держспецзв'язку фахівців УДЦР було залучено до участі в ВКР-19 в якості експертів та доручено супроводжувати 15 пунктів порядку денного щодо систем бездротового доступу та систем ІМТ, аматорської, морської, сухопутної рухомої та космічних служб.

Фахівцями УДЦР підготовлено двосторонні технічні і процедурні порядки використання смуги радіочастот 1427-1518 МГц наземними системами у прикордонних районах, які були укладені під час ВКР-19 із адміністраціями зв'язку низки сусідніх країн, а також забезпечено включення України до переліку країн у примітці 5.A11bis Регламенту радіозв'язку з метою захисту від аматорської служби в смузі частот 50-52 МГц інших служб, що працюють в Україні.

Фахівці УДЦР під час ВКР-19 долучилися до процесу ідентифікації для впровадження ІМТ нових смуг частот 24,25–27,5 ГГц, 37–43,5 ГГц, 45,5–47 ГГц, 47,2–48,2 ГГц, 66–71 ГГц та визначення технічних умов для забезпечення беззавадової роботи ІМТ разом з іншими службами, яким спільно розподілені ці смуги; запровадження нового регламентного підходу до розгортання супутників на негеостационарних орбітах в окремих смугах та службах, яким запроваджені більш гнучкі строки та об'єктивні критерії, що дозволить запобігти «надмірному накопиченню» спектра та відображати в Міжнародному довідковому реєстрі частот МСЕ фактичне розгортання таких супутникових систем; перегляду регламентних положень для використання систем бездротового доступу в діапазоні частот 5 ГГц; розширення покриття та розподілу нових смуг частот для Глобальної морської системи для випадків біди і забезпечення безпеки; розподілу додаткової смуги частот аматорській службі в Районі 1; визначення критеріїв сумісності ІМТ з іншими службами в діапазоні 1.5 ГГц.

За результатами участі фахівців УДЦР у заходах Адміністрації Держспецзв'язку щодо інформування делегацій ключових міжнародних партнерів України про зміст заяви України до Заключних актів ВКР-19 для отримання її якомога широкій підтримки вдалося отримати підтримку заяви України (заява №44) від 38 країн світу (серед яких, США, Канада, Австралія, Нова Зеландія, країни ЄС та інші країни). Заява України підкреслює суверенне право України здійснювати присвоєння, виділення, міжнародну координацію та нотифікацію про використання частотного ресурсу (включаючи засоби ідентифікації, якщо це необхідно) на тимчасово окупованій частині території України – Автономній Республіці Крим та місті Севастополь і у деяких районах Донецької та Луганської областей і що таке право може бути виконане виключно Адміністрацією Держспецзв'язку. Крім того, Україна заявила, що будь-яке відповідне подання окупаційної влади щодо згаданих тимчасово окупованих територій України до МСЕ чи до держави-члена МСЕ суперечить положенням Статуту МСЕ та Регламенту радіозв'язку МСЕ, порушує вимоги згаданих вище резолюцій Генеральної Асамблеї ООН та ігнорує Узгоджену заяву Генерального секретаря МСЕ під час Повноважної конференції МСЕ 2014 (документ PP14/174, додаток В), а також заяву Генерального секретаря МСЕ, опубліковану в Оперативному бюлетені МСЕ № 1158 від 15.10.2018.

Також, одним із напрямків роботи УДЦР в МСЕ та СЕПТ є участь у дослідженнях з питань, пов'язаних з радіочастотним моніторингом – розробка рекомендацій, звітів, які в подальшому використовуються УДЦР як підґрунтя для розробки методик радіочастотного моніторингу РЕЗ України. В 2019 році в МСЕ, у тому числі з урахуванням внесків УДЦР, завершено роботу над Рекомендацією МСЕ-R SM.1875-3 «Вимірювання покриття DVB-T та перевірка критеріїв планування». Крім того, в МСЕ фахівець УДЦР продовжує керувати кореспондентською групою з розроблення проекту нового Звіту МСЕ R SM.[POP_COVERAGE] щодо застосування різних методів оцінювання покриття населення послугами ЦНТВМ, робота над яким триває. В СЕПТ було затверджено Звіт ЕСС №293 «Мобільні станції радіочастотного моніторингу» щодо технічних можливостей, конструктивного виконання та вимог до обладнання, що використовується в

мобільних станціях радіомоніторингу РЕЗ різних радіотехнологій у країнах – членах СЕПТ, роботу над яким координував фахівець УДЦР.

Радіочастотний моніторинг

Відповідно до вимог чинного законодавства у сфері користування РЧР протягом 2019 року УДЦР та його філіями здійснювалися заходи радіочастотного моніторингу.

Інструментальна оцінка параметрів випромінювання радіоелектронних засобів

Станом на 31.12.2019 у центральній обліковій базі УДЦР зареєстровано 25 2013 одиниць контролю (базових станцій, РЕЗ, дуплексних пар та номіналів радіочастот), що підлягали плановому технічному радіоконтролю (далі – ТРК). Під час ТРК у 2019 році складено 2 267 752 спектрограм (протоколів) інструментальних оцінок параметрів випромінювання РЕЗ, частотних панорам та таблиць даних.

Динаміка кількості проведених інструментальних оцінок параметрів випромінювання РЕЗ у 2016-2019 роках

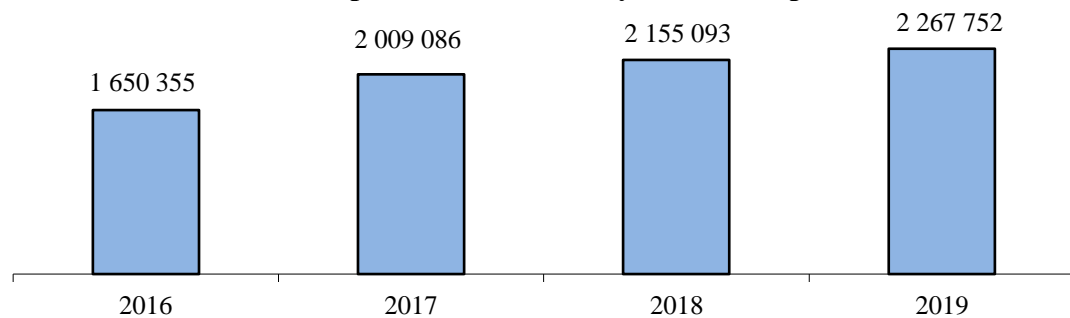

Рис. 7.3

Загальне збільшення кількості зареєстрованих одиниць контролю у порівнянні із 2018 роком склало 5 % (у 2018 році – 239 143 одиниці контролю), яке пов'язано із впровадженням операторами цифрового стільникового зв'язку радіотехнології міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок ІМТ (LTE) та розгортанням мереж радіорелейного зв'язку.

Виявлення порушень у сфері користування РЧР

Протягом 2019 року зафіксовано 9 552 порушення у сфері користування РЧР, з урахуванням тих, що були виявлені у попередніх періодах (3275) і робота над усуненням яких тривала у звітному періоді, а саме:

- використання РЕЗ без відповідних дозвільних документів – 6 795;
- використання РЕЗ з порушенням умов дозволів на експлуатацію РЕЗ – 2 757.

Динаміка кількості зафіксованих порушень у сфері користування РЧР за 2016-2019 роки

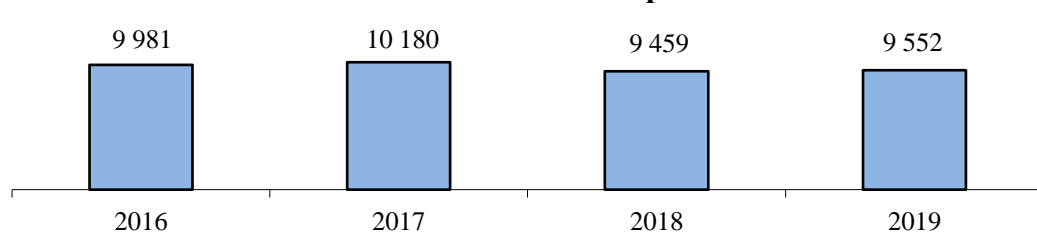

Рис. 7.4

В результаті вжиття належних (відповідних) заходів протягом 2019 року усунуто 6 660 порушень користування РЧР, що складає 70 % від їх загальної кількості (на 5 % більше, ніж у 2018 році).

При цьому, силами Департаменту радіочастотного моніторингу та забезпечення АСРМ УДЦР та філій УДЦР усунуто 6 014 порушень, що склало 90% від загальної кількості усунених порушень.

Кількість порушень, що знаходилися на контролі в 2019 році, у порівнянні з попереднім роком, збільшилася на 1 %. Найбільше порушень (73 %) пов'язано з незаконним використанням РЕЗ широкосмугового радіодоступу. УДЦР, у межах своїх повноважень, продовжує вживати заходів щодо виявлення та припинення дії порушень користування РЧР.

Виявлення та усунення дії джерел радіозавад

Протягом 2019 року УДЦР виконано у встановлені терміни 1704 заявки на виявлення та усунення дії джерел радіозавад. Кількість заявок на виявлення та усунення дії джерел радіозавад у порівнянні з 2018 роком зросла на 33 %, що викликане створенням чисельних радіозавад у роботі мереж стільникового радіозв'язку IMT-2000 (UMTS) від цифрових безпроводових телефонів стандарту DECT 6.0 та створенням завад операторам стільникового зв'язку, що використовують радіотехнології GSM-900/GSM-1800/IMT-2000 (UMTS) від повторювачів стільникового зв'язку.

Застосування сучасних засобів ТРК і належна організація заходів радіочастотного моніторингу забезпечує оперативне виявлення джерел радіозавад та вжиття необхідних заходів щодо усунення впливу радіозавад.

Динаміка кількості виконаних заявок щодо виявлення та усунення дії джерел радіозавад за 2016-2019 роки

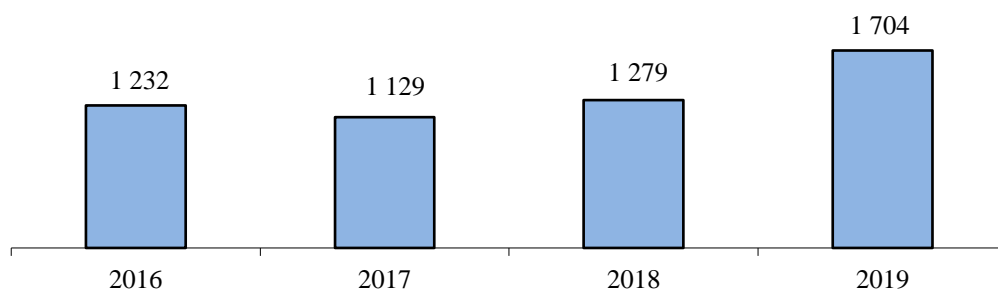

Рис. 7.5

Здійснення вимірювань (технічного контролю) телекомунікаційних мереж

Одним із завдань, визначених статутом УДЦР, є здійснення вимірювань (технічний контроль) телекомунікаційних мереж, метою яких є виявлення порушень вимог законодавства України, пов'язаних з нелегітимним пропуском міжнародного телефонного трафіку.

УДЦР здійснює вимірювання телекомунікаційних мереж, в тому числі щодо порядку маршрутизації трафіку в ТМЗК.

Для виконання зазначених робіт УДЦР має відповідні підрозділи, які укомплектовані кваліфікованими спеціалістами та оснащені сучасними засобами вимірювальної техніки. Крім того, для автоматизованого контролю сигнального трафіку на базі УДЦР функціонує фрагмент системи вимірювань телекомунікаційної мережі загального користування України, до якої входить Центр контролю вимірювань та локальні пункти вимірювань, що розгорнуті на технічних майданчиках окремих операторів телекомунікацій в різних містах України.

У 2019 році УДЦР, за договорами із зацікавленими операторами телекомунікацій, в ході участі у складі комісій НКРЗІ та за зверненнями правоохоронних органів, провів 1662 заходи з вимірювання телекомунікаційних мереж, з них: 862 заходи щодо порядку

маршрутизації трафіку голосової телефонії та 800 заходів щодо випробування (вимірювання) показників (параметрів) якості телекомунікаційних послуг, в тому числі якості послуг з доступу до Інтернету.

Динаміка проведених заходів з вимірювання параметрів телекомунікаційних мереж у 2015-2019 роках, кількість заходів

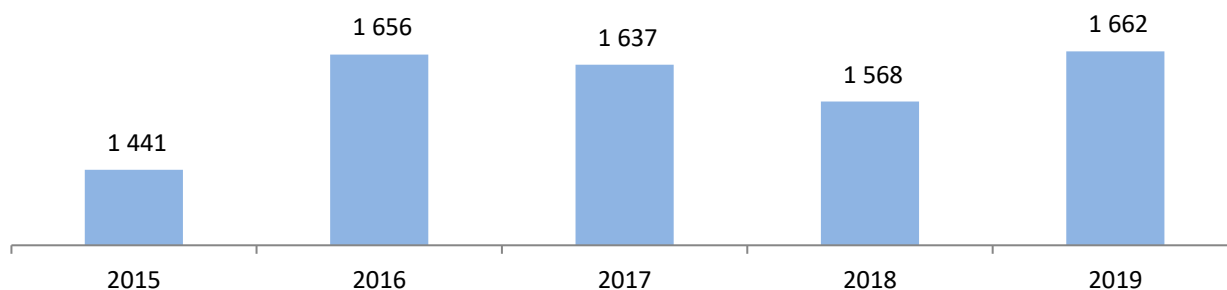

Рис. 7.6

Під час проведення зазначених заходів на мережах операторів виявлено та зафіксовано протоколами вимірювань 194 901 порушення порядку маршрутизації трафіку голосової телефонії.

З метою вжиття відповідних заходів до правопорушників, операторам телекомунікацій надані Протоколи вимірювань, згідно з якими надання телекомунікаційних послуг споживачам-порушникам припинялося чи обмежувалося. Крім того, до правоохоронних органів передано 42 протоколи вимірювань (технічного контролю) параметрів телекомунікаційних мереж загального користування, якими зафіксовані порушення порядку маршрутизації трафіку.

Значне зменшення кількості виявлених порушень у 2019 році (на 47%) в порівнянні з 2018 роком є результатом ефективної роботи з вимірювання параметрів телекомунікаційних мереж загального користування щодо виявлення та попередження порушень порядку маршрутизації трафіку, яка проводилась спеціалістами УДЦР у 2018-2019 роках у взаємодії з НКРЗІ, правоохоронними органами та зацікавленими операторами телекомунікацій.

Динаміка виявлених порушень порядку маршрутизації трафіку при проведенні заходів з вимірювань на телекомунікаційних мережах у 2015-2019 роках, кількість виявлених порушень

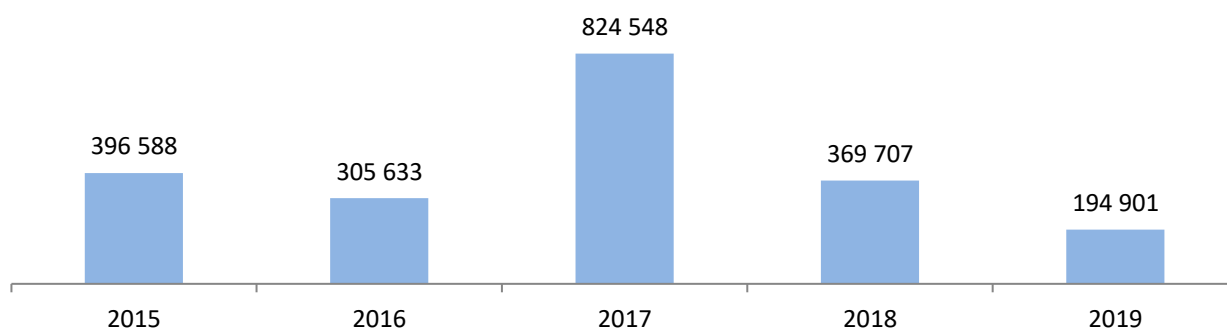

Рис. 7.7

Одним з напрямків діяльності УДЦР є випробування (вимірювання) показників (параметрів) якості телекомунікаційних з послуг, в тому числі якості послуг з доступу до Інтернету.

З метою забезпечення виконання операторами телекомунікацій рішення НКРЗІ від 30.10.2018 № 562 «Про затвердження переліків показників якості телекомунікаційних послуг, рівні яких підлягають обов'язковому оприлюдненню у 2020 році» УДЦР надає послуги з випробування (вимірювання) показників (параметрів) якості телекомунікаційних послуг на мережах операторів фіксованого телефонного зв'язку та якості послуг з доступу до Інтернету у всіх регіонах України. Для проведення вищезазначених заходів УДЦР та його регіональні філії забезпечені сертифікованими вимірювальними приладами та атестованими методиками вимірювань (випробувань).

У 2019 році, як зазначалося вище, УДЦР за договорами із зацікавленими операторами телекомунікацій провів 800 заходів з випробування (вимірювання) показників (параметрів) якості телекомунікаційних послуг, в тому числі якості послуг із доступу до Інтернету, за результатами яких складені протоколи, що використовуються операторами при поданні відповідних звітів до НКРЗІ та їх оприлюднення у 2020 році.

Розгортання та введення автоматизованої інформаційної системи ППН в експлуатацію

У 2019 році в УДЦР було введено в промислову експлуатацію Автоматизовану інформаційну систему «Централізована база даних перенесених номерів» (АІС ЦБД ПН).

З 01.05.2019 року АІС ЦБД ПН забезпечує управління процесами перенесення абонентських номерів на телекомунікаційних мережах рухомого (мобільного) зв'язку, зберігання інформації про перенесені абонентські номери та синхронізацію локальних баз даних перенесених абонентських номерів операторів телекомунікацій. Взаємодія між УДЦР та операторами телекомунікацій здійснюється на підставі комерційних договорів про надання послуг із перенесення абонентських номерів та доступу до інформації АІС ЦБД ПН.

Станом на 31.12.2019 АІС ЦБД ПН було оброблено 77 377 запитів на перенесення абонентських номерів від операторів телекомунікацій, що надають послуги рухомого (мобільного) зв'язку, та здійснено перенесення 38 692 абонентських номерів.

Центр з сертифікації Державного підприємства «Український державний центр радіочастот» (ЦС УДЦР)

До складу УДЦР входить створений за європейським зразком Центр з сертифікації (далі – ЦС), який активно працює на міжнародному рівні. На сьогодні ЦС залишається єдиним в Україні, здатним провести оцінку відповідності (випробування) РЕЗ та ВП для експорту до країн ЄС.

За 2019 рік ЦС УДЦР виконано понад 700 робіт з оцінки відповідності, проведено і оформлено протоколами більше 1300 випробувань.

При цьому виявлено 25 типів обладнання, яке не відповідає вимогам Технічних регламентів (ТР), що складає близько 10% від загальної кількості перевіреної продукції. За показниками, виявлені відхилення (невідповідності) продукції вимогам ТРР розподіляються: електромагнітна сумісність – 60%, функціональні параметри (радіопараметри) – 12%, електробезпека – 28%. Статистичні дані 2019 року свідчать про те, що кількість невідповідностей за показниками «електромагнітна сумісність» та «безпека», зросли у порівнянні з минулим роком.

В 2019 році ЦС став членом Radio Equipment Directive Compliance Association (Європейська асоціація з питань відповідності радіобудованню Директиви 2014/53/ЄС (REDCA). Розпочаті заходи з акредитації в системі Federal Communications Commission (Федеральна комісія з питань зв'язку США (FCC)).

Протягом 2019 року ЦС активно співпрацював з європейськими нотифікованими органами з оцінки відповідності: SETECOM GmbH, CTC advanced GmbH, CSA Group Bayern GmbH (Німеччина). Укладено 59 міжнародних договорів.

З метою ознайомлення з діяльністю та налагодження співробітництва у галузі оцінки відповідності та тестування обладнання, ЦС відвідали представники іноземних виробників та установ: Huawei, Vivo, Tenda (Китай); Telematics (Ізраїль), APATOR (Чехія), SAF Tehnika (Латвія), НДЦ UNITESS (Білорусь). Відбувся візит представників посольства КНР в Україні з торгово-економічних питань для обговорення питань оцінки відповідності радіобладнання китайських компаній.

Протягом 2019 р. ЦС виконав низку резонансних робіт з оцінки відповідності обладнання:

- радіобладнання систем віртуальної реальності;
- радіобладнання систем «Інтернет речей» (Internet of Things, IoT);
- станцій супутникового зв'язку українського виробництва, призначених для застосування в національних супутникових мережах;
- передавачів цифрового наземного телевізійного мовлення, призначених для здійснення передачі українських телепрограм на тимчасово непідконтрольну територію України.

Також у 2019 році проведені експериментальні дослідження та незалежні технічні експертизи, зокрема:

- лабораторні випробування на базі ЦС для визначення взаємного впливу базових станцій стандартів CDMA-800 та GSM – 900 на виконання доручення Кабінету Міністрів України, НКРЗІ та за участі операторів мобільного зв'язку (ПрАТ «Київстар», ПрАТ «ВФ Україна», ТОВ «лайфселл» та ТОВ «Інтернаціональні телекомунікації»);
- антенних систем для АТ «Укрспецтехніка»;
- антенних систем для ІТС КПІ ім. Ігоря Сікорського;
- лічильників електроенергії для ВАТ «Меридіан»;
- радіобладнання для КБ «ЛУЧ».

Для іноземних та національних виробників проведені випробування продукції, призначеної для експорту до країни ЄС та США:

- обладнання дистанційного керування т. м. Telematics Wireless (Ізраїль);
- кабельного обладнання, виробництва ПрАТ «Завод «ЛТАВА» (Україна);
- сенсорних панелей управління, виробництва ФОП «Костенко» (Україна);
- блоків живлення, виробництва ТОВ «КОНСТАНТА АРМОР» (Україна).

Протягом 2019 року Національне агентство з акредитації України (НААУ) провело перевірку та засвідчило відповідність Органу з сертифікації техніки зв'язку ДП УДЦР (ОС УКРЧАСТОТНАГЛЯД) усім вимогам ДСТУ EN ISO/IEC 17065:2014 та додатковим стандартам ДСТУ EN ISO/IEC 17020:2014, ДСТУ EN ISO/IEC 17021-1:2015.

Випробувальний центр (ВЦ УКРЧАСТОТНАГЛЯД) у своїй діяльності перейшов на нову версію стандарту ДСТУ ISO/IEC 17025:2017. НААУ підтверджено технічну компетентність, достовірність і обґрунтованість результатів випробувань, внесені зміни до атестату акредитації та актуалізована сфера акредитації ВЦ.

Протягом 2019 року співробітники ЦС пройшли зовнішнє незалежне тестування в системі сертифікації/атестації акредитованого органу з сертифікації персоналу та підтвердили свою компетентність як аудиторів та експертів з оцінювання відповідності вимогам технічних регламентів.

З метою розвитку матеріально-технічної бази випробувань проведена модернізація безлунної екранованої камери (БЕК), придбано вимірювальний комплекс у складі аналізатора спектру Keysight PXA X-Series Signal Analyzer N9030B та універсальної БЕК CMW-Z101 для тестування обладнання системи стільникового радіозв'язку LTE (E-TRA).

На базі ЦС створено і успішно діє секторальна група призначених органів з оцінки відповідності згідно з ТР радіобладнання.

ЦС приділяє значну увагу популяризації технічних знань в Україні та формуванню позитивного іміджу УДЦР. Протягом 2019 року ЦС УДЦР відвідало понад 100 студентів (ІТС КПІ ім. Ігоря Сікорського, Київського коледжу зв'язку, Державного університету телекомунікацій).

РОЗДІЛ VIII. ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ НКРЗІ ТА УДЦР НА 2020 РІК

На 2020 рік визначено наступні пріоритетні завдання НКРЗІ:

- забезпечення, в межах компетенції виконання Указу Президента України від 17.05.2019 № 242/2019 «Про забезпечення умов для впровадження системи рухомого (мобільного) зв'язку п'ятого покоління»;
- забезпечення, в межах компетенції, виконання Указу Президента України від 08.07.2019 № 497 «Про деякі заходи з покращення доступу до мобільного Інтернету»;
- забезпечення, в межах компетенції, виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1272-р «Про затвердження плану заходів щодо створення умов розвитку мобільного широкосмугового доступу»;
- забезпечення виконання заходів, пов'язаних з реалізацією інтеграції України до ЄС, зокрема в частині імплементації Угоди про асоціацію та Порядку денного асоціації Україна-ЄС, а також участі у зовнішньополітичній ініціативі ЄС «Східне партнерство» з метою гармонізації законодавства та інтеграції України до Єдиного цифрового ринку ЄС»;
- супроводження в Верховній Раді України проекту Закону України «Про електронні комунікації» з метою імплементації положень Директиви (ЄС) 2018/1972 Європейського парламенту і ради від 11 грудня 2018 року «Про запровадження Європейського кодексу електронних комунікацій» та реалізація його положення після прийняття;
- удосконалення державного регулювання шляхом встановлення економічно обґрунтованих тарифів, в тому числі на загальнодоступні телекомунікаційні послуги, універсальні послуги поштового зв'язку та розрахункових такс за послуги пропуску трафіка;
- виконання заходів з подальшої гармонізації доступного в Україні радіочастотного ресурсу із відповідними рішеннями Європейської Комісії, прийнятими згідно з Рішенням Європейського Парламенту і Ради № 676/2002/ЄС;
- сприяння впровадженню новітніх технологій в Україні та ефективному використанню радіочастотного ресурсу, у тому числі продовження виконання заходів щодо впровадження радіотехнології ІМТ (4G) у низьких діапазонах радіочастот, контроль за виконанням прийнятих рішень;"
- організаційне забезпечення заходів поетапного переходу мереж фіксованого зв'язку до процедури встановлення внутрішньозонових з'єднань з використанням семизначних зонових номерів для впровадження послуги перенесення абонентських номерів в межах відповідних зон нумерації;
- організаційне забезпечення конвергенції мереж фіксованого та рухомого (мобільного) зв'язку;
- удосконалення порядку електронної взаємодії з операторами, провайдерами телекомунікацій під час замовлення та отримання адміністративних послуг з метою забезпечення прозорості, відкритості діяльності НКРЗІ та доступності таких послуг;
- застосування ризик-орієнтованого підходу до здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері телекомунікацій;
- удосконалення електронної взаємодії з операторами, провайдерами телекомунікацій під час надання ними звітності в електронній формі на офіційному вебсайті НКРЗІ за допомогою відповідних програмних засобів з накладанням кваліфікованого електронного підпису з метою спрощення процедури надання звітності до НКРЗІ та закріплення принципу «єдиного вікна» під час надання звітності до національного регулятора;
- спрощення для споживачів механізму надання ППН на мережах рухомого (мобільного) зв'язку ;
- проведення заходів щодо покращення якості телекомунікаційних послуг, що надаються споживачам та підготовка до розгортання національної системи моніторингу якості телекомунікаційних послуг.

Пріоритетні завдання УДЦР на 2020 рік

Стратегічними планами розвитку Державного підприємства «Український державний центр радіочастот» на 2019-2023 роки та 2019-2028 роки», затвердженими рішенням НКРЗІ від 28.08.2018 № 450, визначені щорічні базові характеристики пріоритетних завдань УДЦР, у тому числі на 2020 рік.

Для проведення радіочастотного моніторингу з метою захисту присвоєнь радіочастот, визначення наявного для використання РЧР, ефективності використання розподілених смуг радіочастот та розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття відповідних рішень щодо підвищення ефективності використання та задоволення потреб користувачів РЧР (стаття 19 Закону України «Про радіочастотний ресурс України»), відповідно до цілей підприємства на 2020 рік щодо оптимізації структури та розвитку стаціонарної компоненти системи радіочастотного моніторингу, забезпечення функціонування та розвитку мобільної компоненти системи радіочастотного моніторингу УДЦР, пріоритетним завданням є:

- оновлення парку стаціонарних і мобільних комплексів радіоконтролю сучасними цифровими засобами та оптимізація стаціонарної компоненти радіочастотного моніторингу шляхом створення та функціонування сенсорної мережі збору даних радіовипромінювання радіоелектронних засобів та випромінюючих пристроїв.

Для забезпечення ефективного використання РЧР України у смугах радіочастот загального користування, розвитку та впровадження в Україні новітніх радіотехнологій пріоритетними завданнями у 2020 році є:

- розроблення нових й удосконалення діючих процедур, методик та алгоритмів розрахунків умов ЕМС РЕЗ;
- локалізація програмного забезпечення щодо процедур міжнародної координації/нотифікації радіочастотних присвоєнь.

З метою додержання суб'єктами ринку телекомунікацій України встановленого нормативно-правовими актами порядку маршрутизації трафіка голосової телефонії, незалежно від технологій, які при цьому застосовуватимуться у 2020 році та захисту прав споживачів щодо своєчасного і якісного одержання телекомунікаційних послуг, послуг з передачі даних та доступу до Інтернету шляхом визначення рівнів показників якості телекомунікаційних послуг, що надаються операторами (провайдерами) телекомунікацій, пріоритетним завданням є:

- супроводження програмного забезпечення та технічне обслуговування апаратних і програмних засобів.

Для забезпечення оцінки відповідності радіообладнання вимогам Технічного регламенту радіообладнання та Директиви 2014/53/ЄС пріоритетними завданнями у 2020 році є:

- розроблення нових та удосконалення діючих процедур для оцінки відповідності радіообладнання;
- модернізація та розвиток матеріальної технічної бази випробувань радіообладнання.

З метою забезпечення наближення рівня обслуговування абонентів рухомого (мобільного) зв'язку до європейського пріоритетними завданнями у 2020 році є:

- удосконалення автоматизованої інформаційної системи MNP;
- технічна підтримка та супроводження функціонування інформаційної системи MNP;
- технічна підтримка взаємодії з операторами рухомого (мобільного) зв'язку, надання консультацій та допомоги.